

VESTNIK

NOTICIERO

XXXI

8 - 12

1980

VESTNIK slovenskih domobrancev in drugih protikomunistov je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. — Izdaja ga konzorcij. Ramón Falcón 4158, 1407 — Buenos Aires. — Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158, sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Edición y redacción: Ramón Falcón 4158. Editor resp.: Rudi Bras. Sucursal 7, 1407 — Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans.
Ovitek: arh. Jure Vombergar.

Tiska: Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina

Registro de la Propiedad Intelectual No. 53.342 (23-4-80)

VSEBINA — Božični dar (Vladimir Kos) — Najmanj pa danes! — Raziskovalna skupnost UDBA? — Resna in odkrita beseda (B. M.) — Skeleča rana (SmR) — Janezu Čučku — za ušesa! (Pavle Rant) — Nobelov nagrajenec za mir — Críticas del Nobel a la URSS — Tretja svetovna vojna neizogibna — Takole je govoril Solženicin — Slavimo jih — Kdo jih pozna? — Ohraniti svobodne domove! (Otmar Mauser) — Grahovska balada (Borut in Branko Rebozov) — Bodimo pričevalci! (Terezija Marinšek) — Pozdrav mrtvim (po Marjanu Jakopiču) — Pridiga patra Fortunata — Marija, Kraljica Slovencev (m. Elizabeta) — General Rupnik in upravnik Hacín pod domačo streho (Jože Krivec) — Bazovica ob petdesetletnici — NOB — narodnoosvobodilna vojska? — Sovjetski oporečnik žrtev prometne nesreče — Póbalinsko vedenje komunističnih „diplomatov“ — Pismá uredništvu — Naši jubilanti — Društvene vesti — Brali smo in pripominjamo... — Darovi... —

VESTNIK NOTICIERO SLOVENSKIH DOMOBRANCEV IN DRUGIH PROTIKOMUNISTOV

DECEMBER 1980

8-12

Vladimir Kos

Božični dar

Ne čakaj me, mamica, niti ta Božič!
Ne čakaj ob oknu, uprtim na sneg.
Le vran se bo vračal do znamenj ob poti
in klici zvonov, trkajočih na breg.

Vendar bom pri tebi pri svečki molitve!
V molitvi se bova odpravila v noč
k votlini med zvezdami, k Sinčku Marije,
ki v jaslice skriva Stvariteljsko moč.

Ne bo nama treba na glas govoriti —
kako nama bije po miru srce...
po miru svobod, da zasije ravnini,
planinam in morju, pa v tuje zemljé.

Kot nekđaj se bova za róko držala;
zaupanje najin bo Detecu dar.
Ko Zbogom si bova pred hlevčkom dejala,
na trpkih prelazih božičen bo čar.

„Slovenci nismo na prodaj nikdar. . .“ . . . najmanj pa danes !

ko je komunizem pred narodom razgalil že vse svoje namene, ki jih je med vojno tajil, zakrival in olepšaval;

ko je ves svet pred prebujenjem, ker ga kličejo preroki Solženicinovega kova;

ko slovenski narod že 35. leto služi komunističnim lažnivcem in razbrzdanim brezbožcem;

ko je pravi obraz Osvobodilne fronte že zdavnaj tudi po lažnikih samih razkrinkan in je znano vsemu slovenskemu narodu, tudi tistemu delu, ki je sleparil in lagal, da komunizem nezadržno pogublja in mori slovenski narod z vso brezobzirnostjo.

Na prodaj nismo nikomur, najmanj „slovenskemu“ komunizmu.

Tiran, ki sedi samopašno na tilniku slovenskega človeka doma, ne sme zloiniti ponosa slovenskega človeka, zdomca.

Slovenski zdomci smo bili ponosni, ko smo se zaradi resnice uprli „največji nesreči za slovenski narod“, komunizmu, ki ga je Cerkev obsojala po papežih Piju XI., Piju XII., Janezu XXIII., Pavlu VI. in ga še danes obsoja bolj z dejanji kot z besedo, po papežu Janežu Pavlu II.

Ponosni smo bili, ko so nam begunska taborišča izstradavala življenje in so nam dan za dnevom ponujali kruha in dom, če bi odstopili od prepričanja.

Ponosni smo bili, ko smo iz nič — beri: iz nič! — začeli živeti v različnih deželah tujine. Nismo prosjačili vlad za stanovanja in olajšave. Poznal nas ni domači režim, poznali so nas le krščanski bratje na tujih zemljah.

Ponosni smo bili, ko smo svojo samostojnost gradili v svojih ustanovah, ko smo polagali zidake za svoje slovenske domove brez vsakršne pomoči od doma; ko smo edinole po spominih iz šolskih let izdelovali programe za slovenske šole in organizacije.

Ponosni smo bili, ko smo od vseh zaznamovani vztrajali ob oblatenem škofu Rožmanu in ob onečaščenih mučencih.

Memento! Slovenski begunec, slovenski zdomec, slovenski svobodnjak! Spominjaj se nas, nam kličejo iz onostranstva.

Vse, kar ti danes komunistični režim ponuja pod pretvezo prijateljstva, je smešno nizke vrednosti spricho cene, ki sta jo morala do danes plačati naš neuklonljivi duh svobodnih ljudi in naša zvestoba na braniku slovenske domovine padlim borcem.

Ne moremo pričakovati resnične dobre volje tam, kjer ni priznanja za naših junakov grobove.

Vse, kar nam dobrega in plemenitega more in hoče dati naša domovina, si želimo in pristržno sprejemamo. Vse tisto pa, kar nam kot darilo vsiljuje komunistični režim, pa naj bo to naravnost po uradnih poteh ali pa preko Slovenske Izselsjenske Maticе in preko drugih „kulturno-prosvetnih“ misij in domov, pa „hvaležno“ odklanjamo!

Nezakoniti sodni procesi namreč, krivične obsodbe in vnebovpijoče eksekucije, brezumne morije naših bratov po krvi in naših bratov v veri v časih med vojno in iz časov po vojni, pa tudi še ves današnji prezir, dejanska brezpravnost, stalno zapostavljanje in pogosto preganjanje, ki so ga „domá“ še vedno deležni vrstniki in potomci naših borcev, SO UMAZALI ROKE TUDI TISTIM IN ŠE PRAV POSEBNO TISTIM, ki jih slovenski komunistični režim kot svoje predstavnike pošilja med slovenske izseljence. To so slovenske prodane duše, ki so se za judeževe groše varnega in udobnega življenja odrekli dostojanstvu normalnih in dobrih ljudi.

Povsem razumljivo je, da trdna slovenska protikomunistična skupnost že od zdavnaj pozna ta farizejski produkt slovenskih komunističnih oblasti, ki eno govori pa drugo misli in dela in za slovenstvo in slovensko stvar, kljub morebitnemu drugačnemu videzu, nima prav nobenega smisla — in ta naša skupnost domobranskih veteranov in mladih, v naših domovih vzgojenih svobodnjakov, ne bo šla na limanice lepih besed in gesel ali prijetnih zvokov kakršnegakoli „ansambla“.

Po drugi strani pa je znana pomanjkljiva obveščенost in več ali manj šibka osveščенost vseh tistih slovenskih rojakov, ki se ne prištevajo v naše vrste, pa vendar „v srečo dobro mislijo“, in zato čuti dolžnost, da jih opozori, naj ob priliki pokroviteljskih obiskov iz domovine le dobro odpro oči in ušesa in naj se zanesejo na svojo zdravo pamet, pa bodo kmalu zaznali in spoznali, kdo so ti ljudje in koliko jim je slovenstva mar. ...

Če si slovenska protikomunistična skupnost lasti to pravico, da opozori druge slovenske rojake na ljudi, ki prihajajo mednje in SO PRIKRITI EKSPONENTI ALI POKROVITELJI SVETOVNIH KOMUNISTIČNIH TERORISTIČNIH ORGANIZACIJ, stori to iz želje, da jim prihrani morebitno škodo, ako tem ljudem pravočasno ne pokažejo hrbta. Naša večdesetletna izkušnja v borbi s komunistično prevaro daje veljavnost in vrednost temu opozorilu.

Obenem pa jih iskreno vabi, naj se pridružijo krogu svobodnih Slovencev v svetu, ki se zbirajo pod zastavo belo-modro-rdeče barve, brez priveska rdeče zvezde, ki je simbol duhovnega in telesnega suženjstva komunistični partiji.

RAZISKOVALNA SKUPNOST — U D B A ?

EL PRESENTE CUESTIONARIO ES PARA COMPLETAR DATOS SOBRE LOS EMIGRANTES ESLOVENOS EN EL MUNDO Y ESTA PATROCINADO POR LA SOCIEDAD DE INVESTIGACIONES CULTURALES DE ESLOVENIA.

VPRAŠALNIK JE V ZVEZI Z RAZISKOVANJEM O SLOVENSKIH IZSELJENCIH, ORGANIZIRA PA GA RAZISKOVALNA SKUPNOST SLOVENIJE V POVEZAVI S FILOZOFSKO FAKULTETO V LJUBLJANI.

1. NOMBRE Y APELLIDO (OPTATIVO) .....
IME IN PRIIMEK (PO ŽELJI)
2. AÑO DE NACIMIENTO Y LUGAR .....
LETO ROJSTVA IN KRAJ
3. OCUPACION (SI ES JUBILADO, ANTES DE LA JUBILACION)
POKLIC (ČE JE UPOKOJEN, PREJŠNJI POKLIC) .....
4. ¿SI NO NACIO EN ARGENTINA, CUANDO LLEGO? .....
ČE NISTE ROJENI V ARGENTINI, KDAJ STE PRIŠLI?
5. ¿CONOCE EL IDIOMA ESLOVENO? .....
ALI ZNA SLOVENSKI JEZIK?
6. ¿ESTUVO ALGUNA VEZ EN YUGOSLAVIA DESPUES DE SU
LLEGADA (CUANDO)? .....
ALI STE BILI KDAJ V JUUGOSLAVIJI PO PRIHODU?
7. ¿ES SOCIO DE ALGUN CLUB DE INMIGRANTES (CUAL) .....
ALI STE ČLAN KATEREGA KLUBA IZSELJENCEV
(KATEREGA)?
8. ¿EN QUE BARRIO DE BUENOS AIRES VIVE? .....
V KATEREM KRAJU BUENOS AIRESA ŽIVITE?

GRACIAS
HVALA

Prinašamo vsebino vprašalne pole, ki jo razdeljujejo (verjetno v dobri veri) odborniki slovensko-jugoslovanskega kluba TRIGLAV. Kaj naj rečemo k temu — Bog jim daj srečo pri taki nalogi. In ko bodo potegnili zaključke po izvedeni raziskavi, naj nam ne pozabijo povedati, koliko nas je, ki govorimo slovenski na „naši“ in koliko na „drugi“ strani. Da ne bo pomote: pod „našo“ štejemo nasprotnike rdeče tiranije doma!

RESNA IN ODKRITA BESEDA

Tabor — glasilo Združenih slovenskih protikomunistov v svoji številki 9-10/80, očitno izpod peresa svojega urednika, med drugimi pripombami glede našega glasila — Vestnika navaja: „Posebej, ker so za zgodovino ohranjeni letniki istega Vestnika z dolgimi stranmi blata gnoja in laži, ki jih je nagrmdil na mrtvega mučenca za slovenski narod, očeta, ustanovitelja in vrhovnega poveljnika slovenskih domobrancev gen. Leona Rupnika.

Da ne pozabimo: Celoten uradni naslov tega glasila je: Vestnik slovenskih domobrancev in drugih protikomunistov. — — “

Dragi urednik Tabora!

Sicer smo že navajeni, da se zabavlja na vse strani in proti vsakemu, ki ne misli in ne piše tako kot Vi. Tako pavšalnega blatenja in gnojenja pa mora biti enkrat konec! Vse letnike Vestnika imate na razpolago in prosim, da vse blato, gnoj in laž, ki je bilo kdaj iznešeno v Vestniku — navedete konkretno — nakar Vam bo na vsako postavko odgovarjal pisec članka, ako je bil isti podpisan, ako pa ni bil, pa takratni urednik in končno naš konzorcij, oziroma odbor našega glasila.

Spoštujemo in cenimo Vaše zasluge. Nikakor si pa ne moremo dovoliti, da bi po nas metali „blato, gnoj in laž“ brez konkretne navedbe, kdaj in kje. Ako tako delate, blatite namreč, ne samo glasilo Vestnik, ampak vse nas borce, ki stojimo za njim. Niso borci samo pri Taboru, ampak so tudi pri Vestniku, kakor tudi zunaj obeh organizacij. Pri Vestniku so gotovo še danes tudi taki borci, ki so tudi stali in se borili v prvih bojnih vrstah, tako v legiji, kakor pozneje v Domobranstvu in še potem, ko so se gotovi že komodno odpeljali z avtomobili iz Domovine. Da takih borcev ne pustimo žaliti in gnojiti kar povprek — morate razumeti. Tudi ti borci so stali na straži tudi takrat, ko se je v varnem zaledju napovedovala vojna Angliji in izzivanje Churchilla, ki nas je takrat še edini razumel. Tudi takrat se je še vedno igralo na angleško karto.

Vsakemu borcu, ki je pri Taboru ali Vestniku ali pa tudi neorganiziran, je jasno, da nas med seboj nima kaj ločiti. Da nas loči samo par oseb, katerim je stopilo v glavo, da so samo oni in edino oni poklicani, sposobni in pametni, da nam vsem drugim solijo pamet.

Vsi borci, skorajda brez izjeme, pa vemo prav dobro, kako je bilo v Vetrinju. Kakor hitro je bilo odloženo orožje — smo postali predmet politične vojaške igre. Vojaško poveljstvo, ki je bilo postavljeno od Narodnega odbora, je delalo pač to, kar mu je bilo tam naročeno. To poveljstvo je pa že v Ljubljani odpovedalo — saj je pustilo kar 12 kompletnih čet domobranstva v domovini!

Malone vsi borci tudi vemo, da se je v Ljubljani vedelo za dogovor o vračanju, vsaj v najvišjih krogih — vojaških in političnih. Da je gen. Rupnik vedel, izhaja iz njegove pripombe ob priliki političnih razgovorov — „kaj pa bo z domobranstvom?“ Ta pripomba izhaja iz priobčenih zapiskov dr. Kocipra v Taboru. Ob pisanju o 75 letnici g. Stareta je bilo tudi povdarjeno, da je bil takorekoč v stalni politični zvezi s političnimi osebami izven domovine. Doma pa je vedel za vračanje skoraj vsak partizan in je bilo že samo iz tega dejstva s tem računati.

Vsi borci tudi vemo, da bi bila tragedija za precej tisočev mladih življenj manjša, ne pa seveda pa seveda preprečena, ako bi se bila vojakom povedala resnica. Nazadnje je tudi gotovo, da je bil vsaj po prvem transportu jasno, kam je odšel. Osebe, ki so to povedale, pa so bile preganjane in označene, da širijo alarmantne vesti. Izvršila se je tudi mobilizacija in se je nalagalo vso vojsko pod vojaško disciplino. Žalostna ugotovitev je, da se ni našel ne pri vrhovni komandi in ne pri takratnem Narodnem odboru niti eden, ki bi bil pripravljen doprinesiti žrtev za vse tisoče tistih, ki so več let izpostavili življenje za narod. Torej tudi zanje. Iz poznejšega pisanja okrog vzrokov Vetrinja namreč vemo, da je bilo od angleških oblasti naročeno, da se more vse izvršiti pod osebno odgovornostjo.

POVDARJAM PA IZRECNO, DA SE NE MORE NIKOMUR OČITATI, DA BI BIL MOGEL PREDVIDEVATI, DA BODO TITOV BANDITI V STRAHU ZA OBLAST, STORILI TAKO STRAHOTNO MNOŽIČNO MORIJO NEBOROŽENE VOJSKE.

Res pa je tudi, da je tako strašno klanje odprlo oči angleški vrhovni komandi za vso južno-evropsko področje in je maršal Aleksander ustavil vračanje v Jugoslavijo.

ČEPRAV VSE TO PREOSTALI BORCI VEMO — PA MI, KI SMO PRI VESTNIKU, NARODNI ODBOR V ZDOMSTVU PRIZNAVAMO. MNENJA SMO, DA TAKO VELIKA SLOVENSKA POLITIČNA EMIGRACIJA V SVETU MORA IMETI SVOJE PREDSTAVNIŠTVO. — Z delom Narodnega odbora v mnogih pogledih nismo zadovoljni in smo ponovno to zapisali — vendar ne samo z zabavljanjem, ampak tudi s konkretnimi predlogi za izboljšanje. Sicer je res, da smo večkrat naleteli na nerazumevanje in celo na osebne zamere, kar pa je itak lastno slovenski demokraciji že veliko desetletij. Res pa je tudi, da se je članstvo in delo NO v teku časa menjavalo in dopolnjevalo in zatorej naših občasnih kritik ni vzeti pavšalno, ker so pogojene po času in osebah. Saj namreč ni neznano, da imamo v krogu NO tudi slovenski domobranci svoje zveste prijatelje in pristaše.

Edina stvar, s katero smo popolnoma uspeli, je praznovanje naše-ga narodnega znaka — naše narodne zastave.

Tako, g. urednik Tabora, proč z „blatom in gnojem“ — pridite

s konkretnimi dejstvi in se bo vse pojasnilo, kot se to spodobi med zreliimi ljudmi — zlasti pa med borci, ki jih še danes ničesar ne loči.

Vsak posameznik pa ima seveda osnovno pravico svojega mišljenja in presojanja tako dogodkov kakor oseb.

Bs. Aires, 18/10/1980.

B. M.

S k e l e č a r a n a

Pod tem naslovom je prinesla SVOBODNA SLOVENIJA od 9. oktobra letos razmišljanja ob spominskem govoru Marjana Loboda, ki ga je imel na prvo septembersko nedeljo, to je na obletnico smrti dveh naših mučenicov:

LEONA RUPNIKA in LOVROTA HACINA.

Uredništvo „Vestnika“ bi želelo priobčiti ta govor v celoti in se je zato obrnilo na govornika, ki pa je, žal, stavil pogoj, da ga objavita obe borčevski glasili, kar pa seveda ne zavisi samo od nas. Zatorej prinašamo le nekatere odlomke s celotnim komentarjem, objavljenim v Svobodni Sloveniji. Ured. —

Potrebno je bilo, da je nekdo odkril na našem zdamskem narodnem telesu skelečo rano, katero sramežljivo skrivamo, ter da je javno in glasno vprašal: „Zakaj imamo dve borčevski organizaciji, zakaj dve borčevski reviji, ko pa smo v času groze imeli le enega poveljnika?“ To glasno vprašanje je postavil g. Marjan Loboda na spominski proslavi obletnice smrti generala Leona Rupnika in policijskega upravnika dr. Lovra Hacina.

Naš list je o tej proslavi že poročal (18. 9. 1980). Da bo pa ta krik naše mlajše generacije, ki prevzema vodilna mesta v našem javnem življenju, našel odmev v vseh slovenskih srcih in da slišijo te besede tudi tisti, ki se spominske proslave niso udeležili, hočemo podati glavne misli iz govora g. Lobode.

G. Loboda je v svojem govoru najprej omenil besede generala Rupnika „Živel slovenski narod“ in besede dr. Hacina „Živel Kristus Kralj“ ob njuni smrtni uri ter je poudaril, da sta tako general Rupnik kot dr. Hacin v smrtni uri pokazala na dve veliki vrednoti, ki označujeta našo junaško generacijo med zadnjo vojno in komunistično revolucijo: ljubezen do naroda in zvestobo do Kristusa Kralja.

V nadaljevanju svojega govora je nato g. Loboda rekel, da je prav, da si danes iskreno izprašamo vest, kako je z našo zvestobo vrednotam, za katere sta oba mučenca dala svoje življenje. Ali si vzamemo k srcu nauke, ki so nam jih dali naši mučenci s svojim življenjem in svojo smrtjo? Smo zvesti narodu in Bogu? Je naše življenje in delo v skladu z njihovim zgledom? In tu gre za težko vprašanje: zakaj dve borčevski reviji? Zakaj smo kakor zakleti, razdvojeni in nam prav zaradi tega grozi polom, saj kraljestvo samo v sebi razdeljeno, ne more obstajati po svetopisemskih besedah?

Kako bo težko dajati odgovor mrtvemu generalu, ko se bomo srečali z njim v onostranstvu. Premislimo in preusmerimo svojo pot, dokler je še čas! V ognju tega nesrečnega spora je bilo tako na eni kot na drugi strani izrečenih toliko hudih besed, napisanih toliko neprimernih člankov, da se posledice tega žalostno čutijo zlasti pri mlajšem rodu, ki prav zaradi teh sporov stoji ob strani, ko bi moral živo poprijeti skupno borčevsko zastavo in jo nesti naprej v svobodo Slovenijo.

Nato je g. Loboda pokazal na resničnega krivca tega spora z vprašanjem: Ali smo res tako slepi, da ne vidimo, da nas v ta spor pehajo bolj ali manj prikriti komunistični agenti ali pa njih koristna budala? Vso vojno niso doživeli komunisti večje zmage kot so jo takrat, ko jim je uspelo preživeti borce za svobodo pognati v tak žalosten spor, ki hromi vsako resno kulturno in politično delo.

Svoj pomembni govor je g. Loboda sklenil z naslednjim pozivom: Prijatelj!, komur je mar slovenska politična emigracija, ki ima svoje poslanstvo pričevanja o pravilnosti našega boja, obrambe časti naših padlih in zopetni vzpostavitvi človeških pravic v naši slovenski domovini, ta ne bo več nasedal komunističnim agentom, ki netijo spor med nami, ampak bo delal za edinost in bratsko razumevanje med nami. Domobranci, kakor ste znali med vojno z orožjem v roki razbijati komunistična gnezda, tako danes z orožjem ljubezni in resnice razbijte ta nesrečni spor. Sédite skupaj in se pametno pogovorite z enim samim in edinim namenom: enotna in močna borčevska organizacija. Zvestoba mrtvim borcem zahteva od vas samo eno — to, kar je bilo napisano s krvjo v kočevskih ječah: „Nikdar več razdora med nami, dovolj nesreč nam je že prinesel.“ To bo najlepši spomenik junakom, katerih se danes spominjamo. SmR

KJE SMO — KAM GREMO? (V)

Janezu Čučku, alias Lažnjivi Kljukec, za ušesa!

Nekaj pripomb k potpuriju „Sramota umira počasi“ — Slovenska politična emigracija — Obzorja 1979 — Maribor.

Gospod Janez Čuček!

Vam moram reči gospod, ker tudi Vi mene v svojem potpuriju imenujete gospod. Neverjetno, kajti „tovariš“ mi ne boste rekli, je tako, in me tudi ne boste tikali, ker nisva skupaj pasla krav.

Nekaj tednov je že, odkar sem prebral Vašo pisarijo. Res nisem vedel, ko sem jo prebral, pri čem sem. Ko tole pišem, se govori — po poročilih iz Ljubljane, da jo je oblast vzela iz prometa, na drugi strani pa, da bo vsak čas izšla druga (verjetno „popravljen“) izdaja. Naj bo kakorkoli že, vsem zdornem knjigo topla priporočam, ker se bodo spet enkrat pošteno nasmejali.

A pojdiva k stvari: sami pravite, da se v emigrantski džungli niste znašli. Razumljivo: vi ste pripadnik uniformirane stranke, zdomstvo pa je skupek demokratov. Torej, vsakdo piše, kar hoče, vsakdo se svobodno izraža, vsi skupaj pa imamo kljub temu samo en cilj: doseči svobodo naši očetinjavi. Pri tej točki ne boste našli nobenih razlik. In to je bistveno.

Res je, da trošimo sile, kakor pravite, in res je tudi, da bi lahko npr. Sij slovenske svobode pa Smer v Slovensko državo in Vestnik pa Tabor bili pod isto streho. A pustimo „čas u časa tek“, kot je nekdo zapisal pred leti, ko Vi še rojeni niste bili.

Vi, kot vesten bralec Vestnika, veste, da sem gornji naslov rabil zadnjič v štev. 1/2 1978, stran 22/26. Ne vem, kako so Vam mogli vaši prijatelji v Buenos Airesu dati v branje leta 1975 številke iz leta 1978 — je tako? — Pa to ni važno. Vem, da ste brali moj članek o Rudi Jurčecu (Vestnik 1980, štev. 1/4, stran 13/16 — škoda, da je izpadel datum 7. 2. in pripis 21. 2.) in upam, da ga boste ob ponovnem tekstu o emigraciji uporabili kot popravek. Če te korajžje nimate, potem si bom mislil svoje. Na vsak način pa velja, da ste zdomstvu naredili veliko uslugo, ker ste objavili nekaj tekstov, ki jih do zdaj slovenski narod v očetinjavi ni poznal. Seveda ste se potem „junaško“ skrili s citati Kardelja ali Kidriča, a to na stvari sami nič ne pomeni. Kaj pravzaprav igrate? Bi radi prišli med nas? Ste siti režima? Zdaj boste kmalu imeli priliko, da to naredite. Veste zakaj? — Ko tole pišem, se govori, da „bodo oni sami“ gospod Stane Kolman prišli uradno odpret Triglav in da bo menda blagoslovitev izvršil ob zvokih Avsenekovega ansambla nihče drugi kot dr. Grmič. Ga poznate? Mi ga poznamo.

Vi veste, da je imel Kristus dvanajst apostolov. Eden ga je izdal. Vi boste morali nekoč priznati, da je slovensko plemstvo po izgubljenem civilnem plemstvu postala slovenska duhovščina. Ta je vodila narod do osvoboditve leta 1918. A je na žalost tako, da Lampret pa Mikuž in drugi, ki jih omenja Prunk, pa tudi Grmič, med to plemstvo ne spadajo. Grmič se sploh ne zaveda, da sedi na stolu, ki ga je nekoč imel Slomšek. In, če misli, da bo prestopil, ako res pride, vrata Slovenske hiše, se prekleto moti. Slovenska hiša je, kot vsi naši domovi v zdomstvu, del državnega ozemlja Svobodne Slovenske Države, in če hočeš prestopiti mejo, moraš dobiti vizum. Ste razumeli Vi in vsi drugi, ki so v vso stvar zapleteni.

Morda bo v Vestniku toliko prostora, da bom lahko komentiral nekaj vaših stavkov. Kljub vsemu pa že v naprej povem nekaj bistvenih polomij vašega pisarjenja:

- 1) Škof dr. Gregorij Rožman je umrl v Severni Ameriki in ne v Argentini (stran 178).
- 2) Nemška vojska je imela svoje kurate (stran 181) in sem bil sam navzoč pri maši takega kurata v špitalu ob Dravi.
- 3) Poglejte v slovar, kako se pravilno piše vervolf — sem napisal name-noma tako, kakor je učil Vuk S. Karadžić — (piši kao govoriš).

- 4) Mitja Ribičič (stran 50/52) — zakaj niste objavili komentarjev, ki jih je na njegov račun objavil prijatelj Ljubo Sirc? Zakaj niste povedali, kako je grozil dr. Pogačniku in semeniščnikom, in to zdaj ko ste v stiski, kdo vas reši pred Sovjeti?
- 5) Zdomstvo — te besede niste pogruntali niti vi niti Matica niti vaša vlada, ampak duhovnik France Dolinar, danes v Rimu, in to leta 1947 — sem osebno priča, ko smo iskali primeren izraz za tretjo Slovenijo — doma — zamejstvo in — zdomstvo, je dejal Dolinar.
- 6) Mauser Karel in protikomunistični borci: na žalost moram priznati, da ste znali skuhati tak golaž, ki je za vse neprebavljiv. Če ste vi krivi, ne vem, sklepam pa, da so vaši obveščevalci silno oddaljeni od skupnosti in vam zato niso mogli dati točnih podatkov (Če boste še kdaj prišli v Buenos Aires, se lahko dobiva, a prišel bom s snemalnikom in pričami. Če vam je prav, vas čakam, sicer... (Ne smem zapisati... Zaradi olike).
- 7) Prikazati Budinekovo domačijo v Bolsonu kot slovensko gradnjo, je žaljenje g. Budineka. To je naredil on sam osebno. In če je tam prostor za kogarkoli, je zadeva svobodne odločitve slehernega emigranta.
- 8) Slike, ki ste jih objavili: ali res mislite, da se bo s plavalnim bazenom v Triglavu reševalo slovenstvo? Če je temu tako, potem ste tako naivni, da žal ne najdem primerne besede.

To je samo nekaj točk. Na druge se bodo verjetno oglasili drugi. Prosil bi vas pa rad nekaj: res ne vem, ali vaša gospa mama še živi ali ne. Če živi, pojdite jo obiskat in z njo skupaj kot nekoč v otroških letih molite. Če je na žalost ni več, potem pojdite na Brezje in poglejte Mariji v oči. Tisto, kar boste takrat občutili, potem spravite na papir.

Sicer pa: za drugo izdajo, če vam dovolijo, vam bom poslal slike vseh razredov srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka, da boste vi in vaši videli, da za nami ostaja nasledstvo z istim ciljem: svobodo očetnjavi!

Materialne pridobitve nas ne zanimajo, hočemo nov slovenski rod. Ste razumeli?

9/10/80.

Pavle Rant

Znano je, da je v Očenašu, če ga zapišemo po latinsko, odlomek, ki se glasi takole: „fiat voluntas tua!“.

Tako se je dogodilo, da je ob neki priliki svetovno znano podjetje General Motors poslalo v Vatikan enega svojih najvišjih uradnikov, da bi bil sprejet v osebno audienco pri papežu.

Ko mu je bila ta prošnja ugodena in ko je bil ustrezno predstavljen svetemu očetu, je prišel na dan s tole ponižno prošnjo:

„Sveti oče, naša firma, katero imam čast zastopati, je pripravljena plačati dvojno ceno od te, ki jo plačuje Fiat, če pristanete na to, da bo ona namesto Fiata imenovana v očenašu med mašo.“

Nobelov nagrajenec za mir —

ali: nemo propheta in patria sua!

Potem ko je argentinski pisatelj svetovnega slovesa, Jorge Luis Borges, bil že enajstič grenko razočaran v svojih upih, da bi dosegel Nobelovo nagrado v literaturi, je popolnoma nesluteno in nepričakovano prejel NAGRADO ZA MIR njegov, v argentinski javnosti dokaj nepoznani rojak, ADOLFO PEREZ ESQUIVEL.

Novica, da je bil Adolfo Pérez Esquivel odlikovan s to Nobelovo nagrado, pa ni vzbudila splošnega odobravanja in zadovoljstva med argentinskim ljudstvom, še manj pa seveda v krogih argentinske vlade, ampak je prav nasprotno povzročila celo vrsto hudih kritik in celo zgražanja. Razen seveda v krogih skrajne levice in vrstah marksističnih-terorističnih organizacij, ki so s tem imenovanjem pridobili spet novo vzpodbudo za svoje delovanje.

Adolfo Pérez Esquivel je bil doslej poznan le kot neutrudljiv branilec, poslužujoč se menda samo miroljubnih sredstev, oseb, ki jih imajo argentinske oblasti označene kot prevratne zločince, in po splošnih informacijah, ki jih je o njem prinesel, že po imenovanju, argentinski tisk, ni pokazal enakega prizadevanja za spoštovanje človeških pravic, tako grobo teptanih, od strani tako razvejanih terorističnih skupin, a vse s skupnim imenovalcem mednarodnega komunizma.

Podelitev te nagrade, ki je postavila ob stran celo vzvišeno kandidaturo Janeza Pavla II., je naletela na burno odobravanje v Amnesty International, pa seveda tudi s strani gospe Patricie Derian, ki ima poseben posluš za pritožbe rdečih teroristov. Pa tudi bivši argentinski predsednik Héctor Cámpora je veselo pozdravil to odločbo norveške akademije. Razumljivo pa je, da je pri argentinski vladi ta poteza norveško-švedskih dejavnikov povzročila splošno nejevoljo, saj je znano, da je taista vlada imela Adolfa Péreza Esquivela zaprtega več mesecev pod obtožbo, da je bil aktivist v prevratnih levičarskih in podtalnih organizacijah.

Pérez Esquivel, odlikovan torej z mirovno nagrado za mir za leto 1980, bo prejel „za svojo obrambo človeških pravic v Latinski Ameriki s sredstvi, ki izključujejo vsako nasilje“ 220.000 dolarjev, ki mu bodo izročeni meseca decembra v Oslu, na Norveškem.

Značilno za organizacijo, zakonito priznано, kateri predseduje novi odlikovanec, je ta, da se imenuje „Servicio Paz y Justicia“ in je zatorej kaj lahka zamenjava s papeško organizacijo, ki nosi naslov „Comisión Pontificia Justicia y Paz“. Taka mimetizacija pa že količkaj toliko povprečnim poznavalcem komunistične mimetizacije pobudi upravičen sum. Adolfo Pé-

* Nemo propheta in patria sua — nihče ni prerok v svoji domovini je star latinski pregovor.

rez Esquivel se osebno prišteva med praktične in napredne katoličane, vendar pa organizacija „Servicio, Paz y Justicia“ nima nobene organske povezave z argentinsko katoliško Cerkvijo, kar je bilo iz virov argentinske škofovske konference izrecno naglašeno.

Ta nobelov nagrajenec, pri 49 letih in s tremi otroci, je končal študije na Narodni umetnostni šoli v La Plati in je pozneje poučeval na drugi šoli za likovno umetnost, imenovani „Manuel Belgrano“, ter na Arhitekturi laplaške univerze. Udeležil se je različnih razstav likovnih umetnosti in so nekatera njegova dela razstavljena tudi v buenosaireskem muzeju Moderne likovne umetnosti.

Ker pa mu seveda ta norveška nagrada ni bila podeljena za njegove umetniške podvige, ampak iz povsem drugih razlogov, je umestno orisati drugo njegovo življenjsko delovanje. Leta 1971 se Pérez Esquivel vključil v tako imenovano gibanje ghandianove miselnosti in sodeluje v skupini, ki ustanavlja neke vrste obrtniško-umetniške delavnice, ki naj pomagajo do samovzdrževanja aktivnim pristašem gibanja proti nasilju. Ta izbrani „modus vivendi“ naj bi člane skupine izoblikoval, izgradil in pripravil za delovanje, ki naj bi dobilo svoj navdih v Baghavagad Giti, sveti knjigi hinduizma. S sorodnimi skupinami iz drugih dežel je potem organiziral več umetniškopropagandističnih razstav, katerih osnovna misel naj bi se vrtela okoli akcije za mir in nenasilje. Kot je sam razlagal ob neki priliki, morata „kiparstvo in risarska umetnost služiti kot močno protestno sredstvo proti krivicam, ki se gode, in za prikaz dolge in težavne poti svetovnih ljudstev do njihove osvoboditve.“ Poudaril je tudi, da se gibanje proti nasilju zoperstavlja nasilju in krivicam v kakršnikoli obliki in ne išče reda in miru za kakršnokoli ceno. Leta 1972 (še pod Lanussejevo vlado) se udeleži protestne gladovne stavke, naslednje leto pa z ustanovitvijo (tako nekam nejasno in megleno poimenovane) organizacije „Servicio para la Acción No-Violenta Latinoamericana“ stopi na pot, ki ga je čez osem let pripeljala do Nobelove nagrade. Leta 1974 se je udeležil v kolumbijskem mestu Medellinu konference, ki je razpravljala o nenasilni strategiji za osvoboditev Latinske Amerike.

Gibanje, ki ga vodi Pérez Esquivel, in on sam osebno, se je udeležilo gonje proti oboroževanju, ki se je vršila v Franciji, kjer je bil Pérez Esquivel tudi aretiran. Pozneje se je udeležil v Ekvadorju borbe za razlastitev in razdelitev orne zemlje med revne kmete v Llanghagua in Toctezininu. Ta agitacija ga je vodila tudi v Honduras, kjer je v vrstah Ljudske kmečke zveze podpiral njih radikalne zahteve; iz oddaljenih Honduras se je njegovo delovanje preneslo na visoke planote Argentini sosednje Bolivije, kjer se je zavzemal za splošno politično amnestijo. Istega leta, 1974, se je udeležil druge gladovne stavke, ki je imela namen pritegniti pozornost argentinskih škofov, od katerih je zahteval, da Cerkev odločno prevzame značaj revne, preroške, misijonske in velikonočne Cerkve (sic!), ki bo zavzeta za osvobojenje človeka v vseh razsežnostih.

V agitaciji za te visokodoneče ideale ga je komanda drugega vojaškega korpusa v Braziliji dala zapreti; podobna usoda ga je doletela v Ekvadorju, na sestanku s 17 cerkvenimi latinskoameriškimi škofi v Rio-bamba. Leta 1977 pa ga je prišla argentinska oblast, ker je bil osumljen tesnih zvez s terorističnimi skupinami. Ob tej priliki so se zanj zavzeli škof iz Neuquena, Jaime de Nevares, Mednarodna zveza za človečanske pravice, Osvobodilna fronta iz Panamá, kardinal Arns iz San Pabla v Braziliji, Svetovna delavska zveza in nadškof iz La Paz-a, Bolivija, Jorge Manrique. Leta 1978 se je spet znašel na svobodi, ki jo je naslednjega leta znova zamenjal za nekaj ur aresta, medtem ko se je v Buenos Airesu mudila Mairead Corrigan, prejemnica Nobelove nagrade za mir za leto 1977. Taista se je potegnila za Pérez Esquivela in ga je predlagala za naslednjega dobitnika te nagrade. Kot vidimo, je pri tem uspela.

Prvi odmevi na to letošnjo Nobelovo nagrado za mir so bili slišati s strani Patricije Derian, podtajnice severnoameriške komisije za človečanske pravice; potem so se oglasili, kot že rečeno, Amnesty International, bivši predsednik Héctor Cámpora, Svetovni svet Cerkev in tudi Pax Romana, s sedežem v Švici, katoliška organizacija, ki je občasno imela gotove težave s katoliško hierarhijo. Argentinska vlada je reagirala precej ostro, ker je (upravičeno?) videla v ozadju le-te nagrade mahinacijo svetovne levice in maščevanje za vojaški poraz, ki ga je terorizem doživel s strani argentinske vojske.

Ko presojamo umestnost ali neumestnost podelitev teh Nobelovih nagrad s strani švedsko-norveških akademij, ne bi smeli ločiti teh odločitev od splošno ideološko-političnih socialnih nastrojenj obeh skandinavskih dežel in njihovih vlad. Tudi tako nasprotujoče izbire kot so Kissinger-Mati Marija Terezija, nas ne smejo zavesti v slepo prepričanje o zgolj objektivnih zaslugah, ki naj bi edino odločale pri izbiri nagrajencev.

Ob razmišljanju o motivih in vzrokih, ki pogojujejo te Nobelove nagrade, v prepričanju, da jih je zelo težko ločiti iz splošnega socialnega konteksta, nam prihajajo na misel odlomki pisma, ki ga je nekdanji slovenski domobranec že pred časom pisal iz švedske:

„...tu so namreč ustanovili klube, ki so prava rdeča gnezda. Klub O. ima za predsednika celo S. M., jugoslovanskega vojnega dezertarja, zvest sodelavec pa je tudi K. F., jugoslovanski industrijski špijon. Švedi jih trdno podpirajo in jim nudijo denarne podpore. Delujejo pa te rdeče celice kot kulturna društva, ki imajo na široko razobešene Titove slike, stene pa polne drugih komunističnih gesel. Poleg tega švedsko časopisje nenehno napada Argentino (tu vam pošiljam izrezek iz Expressa, lista z veliko naklado na švedskem, kjer prinaša slike o demonstraciji žena na Majskem trgu v Buenos Airesu). Sicer to ni nič čudnega, če samo pomislimo na dolgi imenik tistih švedskih državljanov živečih v Argentini, ki sodelujejo z argentinsko gverilo, in, če ni bilo interference, bi moral priti tudi v vaše roke...

...v švedski mrgoli Jugokomunistov... in je neverjetno, kaj vse se dogaja tu v deželi pokvarjencev... Tukaj ni pravega življenja, švedska je dežela pokvarjencev. Sedaj so sprejeli veliko skupino Čilencev, ki jih tako milujejo, da imajo vsega na razpolago. Ko pa smo prišli tjakaj protikomunistični begunci, pa zastoj nismo dobili popolnoma nič. V švedski se stvari niso popolnoma nič spremenile; prav tako je kot za časa Palmeja, pravtako pomagajo komunizmu in ga podpirajo po vsem svetu. Na švedsko pride danes lahko samo diverzant, oportunist, lenuh, prostitutka, narkoman. Ti dobivajo socialno pomoč in so dobrodošli v deželi, ki propada... Za druge pa skorajda ni mesta...“

Morda malo prečrn pogled našega soborca na tamkajšnje stanje, vendar kljub temu veliko pove. (Ne pozabimo, da je ta naš švedski dopisnik preživel „pekel“ v Udbinih zaporih na Rocnu pod Šmarno goro.)

CRITICAS DEL NOBEL A LA URSS

MADRID (ANSA). — El Premio Nobel de la Paz 1980, Adolfo Pérez Esquivel, condenó aquí a a Unión Soviética por su política “imperialista y reaccionaria”.

“Ninguna razón ‘superior’ —agregó—, llámese en América latina seguridad nacional; en los países del Este defensa del Estado proletario, puede justificar la violación de la dignidad de la persona y de los pueblos.”

Reclamó también por la reclusión a que fue sometido Andrei Sakharov, Nobel de 1975. “Resulta lamentable —dijo— que una llamada superpotencia tenga miedo de un defensor de la democracia y la justicia como el doctor Sakharov. Su castigo en la ciudad de Gorki es un atentado contra la libertad de expresión y acción, y con él nos sentimos solidarios muchos luchadores de la paz y la justicia en el mundo entero”.

El Nobel viajó ayer a Viena. Después visitará Francia, Holanda y Suecia.

A mediados de diciembre irá a Roma, donde espera —según expresó— ser recibido por el papa Juan Pablo II, a quien manifestará “el respaldo de los pueblos argentino y chileno a su mediación en el problema limítrofe”.

To je pa druga varianta iz Očenaša:

Neki ameriški milijonar, za katerega bomo veki, da je fabrikant brezalkoholne pijače z imenom „Cola - Loca“, obišče papeža in mu ponudi en milijon dolarjev, če vnese v Očenaš tole prošnjo: „Daj nam danes našo sladko Colo - Loco“.

Papež prošnji ne ugodi in potrti ponudnik se žalosten poslovi, mrmlja joč sam vse:

„Daj nam danes naš vsakdanji kruh... daj nam danes naš vsakdanji kruh... Koliko neki so mu peki plačali?“

Tretja svetovna vojna – neizogibna

Šestinsedemdesetletni Teng Siao ping, številka ena v vladi komunistične Kitajske, je nedavno podal vrsto izjav, med katerimi je upravičeno vzbudila največjo pozornost napoved skorajda neizogibne tretje svetovne vojne. Pa ne v neki daljni bodočnosti, ampak se bo to zgodilo v najbližji prihodnosti, to se pravi, še preden se konča to desetletje.

Iz teh alarmančnih izjav novega kitajskega voditelja, ki mu jih je izvabila znana italijanska časnikarka Oriana Fallaci, prinašamo vprašanja in odgovore, ki se nanašajo na trditev iz našega naslova:

Vprašanje: Pojdimo na mednarodni položaj. Kitajski voditelj imate za neizbežen izbruh tretje svetovne vojne?

Teng: Vojna je neizogibna zato, ker obstajajo velesile in obstaja tudi imperializem. Nismo samo mi, ki tako mislimo: dandanes koderkoli nalletite na prepričanje, da bo izbruhnila vojna že v tem desetletju. Prihodnjih deset let bo izredno, izredno nevarna doba. Lahko rečemo, da bomo živelj prav v vročino-mrzlični napetosti. In tega dejstva se moramo sproti zavedati, kajti na edino ta način bomo zmožni zabraniti takojšen izbruh le-te; hočemo reči, da je v naši moči, da začetek vojne zakasnimoz nekaj let, vendar sploh ne s praznim besedičenjem o miru in popuščanju. Zahodnjaki govorite o miru in popuščanju mednarodne napetosti odkar že se je končala zadnja vojna; Sovjetska zveza govori prav isto. Zaslepljenost pa je v resnici eden tistih vzrokov, ki nas bo prav gotovo pripeljal v tretjo svetovno vojno. Ta slepota, ko nočejo videti dejstev, ki so očitna, tista medsebojna všečnost, pogojena po komodnosti, tisto mirno in mirujoče razpoloženje je že od konca zadnje vojne zaobseženo v geslu: pomirjenje, popuščanje! Chamberlain in Daladier sta že segla po tej neodgovorni metodi, ko sta dopustila, da si je Hitler medtem pogoltnil skoraj polovico Evrope. Dandanes je veliko evropskih kot tudi izvenevropskih dežel, katerih prizadevanje gre v tej smeri. Vendar, kaj sta dosegla Daladier in Chamberlain? Čemu le je služilo tisto popuščanje, kajti do vojne je prišlo prav zaradi tega, ker je bila nevarnost zanjo odločno podcenjevana. Nekateri evropski voditelji so namreč upali, da se ji bodo lahko izognili s tem, da nudijo različne koncesije Hitlerju. Tako tudi zdajšnja politika popuščanja napetosti ne služi za drugo, kot za to, da oslabi Evropo in celi Zahod. Sovjeti to prav dobro vedo in zato vedno govore le v prid tega pomirjenja; zato pa so tudi vsak dan bolj prevzetni in domišljavi.

Vprašanje: To naj pomeni, da sta Schmidt in Giscard d'Estaing le igralca v službi moskovske politike?

Teng: Kar hočem reči, je to, da gotovi politiki niso zadostno zavestni te nevarnosti, oziroma, drugače rečeno, metode in ukrepi gotovih oseb niso zadosti modri. Taisti ljudje takorekoč hazardirajo, kar pa seveda ni umno početje. Mi Kitajci, tega ne delamo. Kadar moramo pogledati v oči

problemom, kot je na primer bil Vietnam, se ravnamo po pravilih svetovne strategije in ukrepamo v interesu vseh.

Vprašanje: Gospod Teng, katera so po vašem mnenju tista vroča področja, ki lahko povzročijo izbruh nove vojne?

Teng: V prvi vrsti Srednji Vzhod, potem pa indokitajska cona. Seveda pa tudi lahko trdimo, da se je ta vroči pas raztegnil že na ves svet in ni lahko predvideti, kje se bo vžgala zažigalna vrstica. Glejte, Kitajska že dolgo časa ponavlja, da sta danes dve državi v stanju, da sprožita svetoven požar: to sta Sovjetska zveza in Združene države Amerike. Vendar po koncu zadnje vojne, ali bolje rečeno, po vojni na Koreji in Vietnamu, se Združene države nahajajo v nenehnem umikanju. Dandanes se samo še branijo in, priznajmo, imajo strah pred Sovjetsko zvezo. Kot če to ne bi bilo zadosti, njihov politični sistem ni v stanju podvzemati takojšnjih ukrepov, medtem ko je v Sovjetski zvezi zadosten sklic nekaj redkih članov Politburoja, ki lahko hitro ukrepa. To je prav tisto, kar se je zgodilo z Afganistanom. Člani Politburoja so se sestali in odločili vdor v Afganistan. Vendar, ne dajmo se premotiti, kajti ključna politika sovjetov se vrti še vedno okoli Evrope.

Vprašanje: Smem sklepati potemtakem, da se bo vojna začela v Evropi.

Teng: Ne, nisem trdil tega, ampak ponavljam mojo trditev, da se bo vojna začela zaradi Evrope oziroma za Evropo. Tam je namreč močno in solidno gospodarstvo, Evropa ima še vedno politični vpliv, tam je še vedno vojaška sila in vsi ti faktorji so potrebni za nadvlado nad svetom. Čeprav bi zasedli celo Kitajsko in zasvojili ves ostali del sveta, brez Evrope kljub temu ne morejo doseči nadvlado nad svetom. Samo Evropa je ključ do take hegemonije.

Jasno, kadar govorim o Evropi, vključujem v njeno področje tudi ves svet okoli Sredozemlja, to je Bližnji Vzhod in Severno Afriko.

Vprašanje: Niste omenili Perzijskega zaliva, področje, ki lahko vžge svetovni požar?

Teng: Seveda, jasno je: tudi tista cona je nevarna. Vdor v Afganistan, ki predstavlja samo en korak sovjetskega pohoda na Indijski ocean, predstavlja del tiste kleščne strategije, ki stremi za tem, da zadavi Evropo. Po zavojevanju Afganistana imajo Sovjeti v načrtu doseči Indijski ocean in potem kontrolo nad Srednjim Vzhodom. Ko bo ta načrt izvršen, bo Evropa prišla na svojo kritično točko. Kaj je storiti Evropi, če padejo v oblast Sovjetske zveze vsi petrolejski vrelci na Srednjem Vzhodu. Ko je bil James Callaghan še kot ministrski predsednik na obisku pri nas, sva o teh dejstvih in namerah dolgo razpravljala, in sem mu zastavil prav konkretno vprašanje: Kaj boste storili vi, ko se Sovjetska zveza polasti Perzijskega zaliva, Srednjega Vzhoda in stopi na obale Indijskega oceana? V tistem trenutku, gospod minister — sem mu rekel — ne bosta preostajali več

kot dve alternativni: pasti na kolena, ali pa se pustiti „finska-lizirati“. Callaghan mi je odvrnil: samo ena pot bi bila mogoča. Ni povedal, katera, vendar sem ga razumel in sem mu odvrnil: potemtakem je treba tisto pot izbrati za edino in pravilno že zdaj? Kaj bi čakali? Poslušajte me, dobro, prosim: izbrati to pot sedajle, v tem trenutku, se pravi utrditi fronto v Afganistanu in v Kambodži. Če se nam posreči ustaviti Sovjetsko zvezo tamkaj, se začetek tretje vojne lahko zakasni.

Vprašanje: Kaj pa potem? Če je ta vojna neizbežna, nje zakasnitev prav za prav ni nobena rešitev.

Teng: Potem... se bo še videlo. V nekaj letih se bi stvari lahko zboljšale, zato je tako važno odložiti vojno vsaj za nekaj let.

Vprašanje: Glede Irana je splošno mnenje, da je zasedba Afganistana po sovjetskih četah samo odskočna deska za zasedbo Irana.

Teng: Sem popolnoma gotov, da se Sovjetska zveza ne bo ustavila na mejah Afganistana, če je mi ne ustavimo. In nedvomno bo njihov naslednji objektiv Iran ali pa Pakistan. Osebnostno mislim, da Iran.

Vprašanje: Ali se vam ne zdi, da ves ta problem severnoameriških talcev, ves ta kaos, v katerem se utaplja Iran, Homeinijeva norost in nora dejanja njegovih pajdašev, vse to, kar se dogaja v zadnjih desetih mesecih, gre vse v veliko korist SZ?

Teng: Ne dojemam popolnoma natančno, kaj res se tam godi. Res je, da Iran že ni več vroča točka na svetovnem zemljevidu, ampak je položaj tak, da vsak čas lahko zavre. Ne pozabimo, da ima SZ na Iran izredno velik vpliv, zato je tudi lahko umljiv naš namen, da vzdržimo čim boljše in dolgotrajne stike z Iranom.

Vprašanje: Severnoamerikancem taka politika ni prav nič služila.

Teng: Amerikanci so popolnoma nesposobni napraviti karkoli v Iranu. Vendar osrednja točka mojega razmišljanja in mojega prizadevanja ni Iran, ampak tretja svetovna vojna. Neizbežnost te vojne. Jaz ne postavljam pod vprašaj bodočnost iranske države, ampak zatrjujem, da bo do izbruha vojen prišlo prej ali slej. In osebe, ki mislijo nasprotno (kot pergar) zagreše težko napako, ker se s tem odpovedujejo učinkovitim ukrepom.

Vendar, kaj hočemo, SZ ne dela drugega kot to da blebeče o sporazumu za Salt, medtem se pa oborožuje z vso ihto. Količina atomskih bomb in jedrnega orožja je že neznansko velika, nekaj neverjetnega, in v njihovih skladiščih se kopičijo vsa dosedaj konvencionalna orožja. To orožje pa ni prehrana, niti obutev, niti ne drugi artikli za človeško uporabo, ali to kar se s časom skvari. Prej ali slej bo to orožje uporabljeno.

Vprašanje: To, gospod Teng, me sili k sledeči ugotovitvi. Vi, Kitajci, vedno govorite, da nimate strahu pred SZ; zatrjujete, da ste pripravljeni zoperstaviti se ji v kateremkoli trenutku. Vendar — kako si morete predstavljati uspešen odpor pred strašansko učinkovitim orožjem sovjetskega vojnega stroja?

Teng (smeječ se): O ja, Kitajska je revna in njena vojaška oprema je precej zaostala, v tem smo sporazumni. Vendar, veste, imamo tudi svoje tradicionalno orožje. Dolgo časa že se ukvarjamo in gojimo umetnost kako premagati tudi do zob oboroženega sovražnika. Naše ozemlje je sila obširno in naš narod se je priučil skrajne vzdržljivosti, potrebne za dolgotrajno vojno, in iziti iz nje zmagovit prav s pomočjo te svoje šibkosti. (Kdo ga razume? — ured.) Kdorkoli hoče napasti Kitajsko, mora pač računati s tem dejstvom, in jaz mislim, da se Sovjeti tega zavedajo. Mnogi ljudje menijo, da bo v sovjetskih načrtih kmalu na vrsti Kitajska in nekateri prijatelji nam pošiljajo poročila, ki naj dokažejo to namerno zbiranje materijala in čet na sovjetsko-kitajski meji. Vendar jim odgovarjamo, da to za nas ni nikdar bila nobena skrivnost in da je napad na Kitajsko zanje prevelik korak. Še več, četudi bi zasegli Pekin in vse severno področje Rumenegega Morja, to ne bi pomenilo več kot šele začetek dolgotrajne vojne. Ne, v resnici, ni dovoljeno govoriti o bajni sovjetski vojaški sili, kadar se govori o tem z ozirom na Kitajsko. Veste, afganistanski gverilci so v Afganistanu sila privlačni; in mi na Kitajskem imamo toliko prostora in toliko ljudi!

Vprašanje: Zadnje dejstvo, gospod Teng, pa je to, da nikomur ne bo ostalo časa za vojskovanje, kajti vojna s Kitajsko pomeni svetoven spopad, to pa spet pomeni uporabo jedrnega orožja in s tako nuklearno vojno bo konec vsega.

Teng: Soglašam s prvim delom vašega aksioma: če nas SZ napade, to ne bo samo vojna krajevnega značaja. Nasprotno pa ne soglašam z drugim delom vaše trditve: ni nujno, da bi tretja svetovna vojna zanetila nuklearni požar, kajti obstoja tudi možnost, da se omeji samo na vojno s konvencionalnim orožjem prav zaradi tega, ker obe strani razpolagata z jedrskim orožjem.

Ko je bil De Gaulle že predsednik Francije, se je šel spovedat in spovednik mu je naložil za pokoro, da položi pred kip malega Jezusa šopek izbranih rož. De Gaulle je le-to storil in je k belemu pušeljcu pridal svojo vizitko z napisom: „Veliki predsednik De Gaulle malemu Jezuščku.“

Pa je spet nanesla prilika, da je moral De Gaulle k spovedi. To pot je dobil za pokoro težjo nalogo, da pokloni Sinu Božjemu veliko voščeno svečo v dar.

Svečo je pospremil z vizitko, na katero je pomizno in skrušeno zapisal: „Prvi državljani francoske republike poklanja tole svečo drugi božji osebi Presvete Trojice!“

Tretjič spet pri spovedi mora De Gaulle na romanje v Lourdes. „De Gaulle se je prikazal v Lourdesu“, so časopisi prinesli na prvih straneh.

Pa se je zgodilo tudi to, da se je De Gaulle v domači hiši prav grdo spotaknil in je padel na vrat in na nos kot je bil dolg in širok.

„Moj Bog, moj Bog“ se je prestrašila žena.

„Draga [moja,“ ji je prljazno rekel general, med tem ko se je postavljaj na noge, „kadar sva sama, mi lahko rečeš kar Karlček!“

TAKOLE JE GOVORIL SOLŽENICIN. . .

8. junija 1978 je ruski pisatelj Solženicin imel na harvardski univerzi govor, ob katerem se je zdrznil cel zahodni svet. Prav gotovo je bil tak tudi Solženicinov namen, kajti v svojem govoru, bivši jetnik Stalinovega režima in poznejši izgnanec iz Rusije, izreče proti Zahodu zelo težke obtožbe. Pokaže namreč v svoji presoji na vrsto hib in napak, ki so lastne temu predelu sveta, kjer pa seveda on sam lahko zdaj prosto živi in govori in piše tako svobodno kot je nemogoče v katerikoli državi pod komunističnim režimom. Ni nobenega dvoma, da je njegov govor na harvardski univerzi dosegel svoj učinek in se je vsebina le-tega hitro raznesla po širnem svetu. Kljub temu pa v večini primerov to njegovo predavanje ni bilo v celoti ponatisnjeno, bogsigavedi iz kakšnih razlogov, čeprav je vredno premisleka, če že ne pristanka na vse njegove ugotovitve od prve do zadnje črke.

Prinašamo slovenski prevod napravljen po španski predlogi, ki, upamo, da je zvesto sledila izvirniku. — *Ured.*

Že sam bežen pogled na današnje stanje v svetu pokaže, da pride vsak čas lahko do eksplozije, ki bo razdrobila svet, v katerem živimo, na tisoče kosev. Kdorkoli od naših sodobnikov lahko razloči na tem svetu obstoj dveh nasprotujočih si sil, ki se lahko medsebojno uničita. In najbolj pogosto se v tej politični predstavi zanašamo na prazno upanje, da se tej nevarnosti lahko izognemo z diplomatskimi pogajanja in dogovori ali pa tudi s tem, da se moč obeh oboroženih sil drži v gotovem ravnotežju.

Vendar stvar ni taka, kajti po nadrobnejši analizi zaznamo v današnjem svetu celo vrsto tako globokih, širokih in številnih razpok, da predstavljajo le-te za ves svet, po našem mnenju, najhujšo smrtno nevarnost. Kraljestvo, ki je razdeljeno samo v sebi, mora pač izginiti, kot je rečeno že v pravadnini, in tako se bo zgodilo tudi z našo Zemljo.

Če vzamemo v poštev, da obstaja neki tretji svet, bi imeli potem takem tri svetove. Vendar niso samo trije, jih je precej več. Zgodilo se je pač to, da jih nismo dobro razločili zaradi velike razdalje, ki nas loči od njih. Vsakršna izvirna kultura, ki se je ustalila že pred davnim časom in se razširila po širokih predelih sveta, predstavlja za mišljenje zahodnega sveta nek svet zase, poln skrivnostnih in nepričakovanih stvari. Takí so primeri Kitajske in Indije in skupine muslimansko-afriških kultur, če je seveda za to zadnjo skupino dovoljeno tako približno istovetenje. Eden prav takih primerov pa je bil skozi več kot tisoč let tudi primer Rusije, čeprav se je evropska miselnost stalno in sistematično branila priznati ji njeno izvirnost. Kar je tudi vzrok, da evropski človek nikdar ni razumel in je še tudi danes ne razume, ko trpi v komunistični sužnosti. In če je po drugi strani res, da se je Japonska v teku zadnjih desetletij preobrnila v „Dalj-

ni-Zahod“, ker se je zelo tesno v vsem naslonila na zahodni svet (v tem je verjetno, da sem slab razsodnik), mislim pa, da se je v nasprotnem primeru, izraelske država odločila id Zahoda, ker ima v sebi potezo, ki je odločilnega pomena, in takega istovetenja z Zahodom ne prenese: to je politični režim bistveno vezan na religijo.

Pred sorazmerno kratkim časom je ta mali neo-evropski (novo-evropski) svet z lahkoto prisvajal si kolonije po celem svetu, ne samo vedoč, da mu ni pričakovati močnega odpora za take prisvojitve, ampak tudi z gobokim preziranjem vseh vrednot, ki bi jih bilo možno najti v svetovno-nazorskem gledanju podjarmljenih ljudstev. Uspeh teh zavojevanj je bil čudenja vreden in zemljepisnih meja dejansko že ni bilo več. Razvoj zahodne družbe je pomenil veliko zmago, ki jo je bilo pripisati neodvisnosti človeka in njegovi sili. In glej — prav v tem 20. stoletju se opazi na mah — in kako jasno! — da je bila ta družba prav za prav šibka in njeni temelji vgrajeni na robu prepadov. Prav zdaj namreč izmerjamo kratkost in krhkost teh osvovjitev, kar seveda na videz tudi izpričuje, da je bila zamisel o svetu, ki je predsedovala tistim podvigom, napačna in zmotna. Razmerje v našem času se je zdaj tako preobrnilo, iz ene skrajnosti v drugo, da so danes prejšnji gospodarji kolonij le-tem danes na kar ponižujočo uslugo. Kljub temu je še težko predvideti, kakšen obseg bo zajel celoten račun, ki ga bodo nekdanje kolonije še predstavile Zahodu, in tudi, ali bo Zahod katerikrat poravnal ta račun, čeprav se je danes odrekel že prav vsem oze-meljskim pridobitvam in prav velikanskemu premoženju.

Neka prav vztrajna slepota, ki daje občutek neke iluzorne premoči — ohranja zamisel, da morajo vse dežele velikanskih razsežnosti slediti v svojem razvoju smeri in metodam, ki jih bodo pripeljale v stanje današnjih evropskih sistemov, ki naj bi bili teoretično najboljše in dejansko najbolj privlačni; in da je napredek drugih ljudstev le začasno ubranjen po slabih in nesposobnih vladah in po notranjih neredih, barbarskih metodah in nerazumevanju — da pa bodo na koncu koncev zajadrili v vode zahodne demokracije s številnimi političnimi strankami in si bodo prisvojili zahodnjaški način življenja. Tako da se presoja vsaka izmed teh dežel z ozirom na stopnjo napredka, ki ga je bila dosegla v tej smeri svojega razvoja. V resnici pa se je tako pojmovanje izrodilo zaradi nerazumevanja, ki ga ima Zahod še vedno, o vsebini drugih kulturnih svetov in katerih vrednost se še vedno ocenjuje z merili evropske kulture. Resnična slika o razvojni poti našega planeta pa ima s tako zamisljivo prav malo skupnega.

Neugodje, ki se občuti spričo teh eksplozivnih trenj in napetosti, pa je započelo neko novo teorijo o neizogibnem stalnem premikanju k neki stični točki, to je, končnem zblizanju Zahoda in Sovjetske Zveze. Ta samovšečna zamisel pa preprosto pozablja, da razvoj vsakterega izmed teh dveh svetov prav nič ne vodi k neki končni spojitvi in niti ni mogoče prikrojiti vzorec enega vzorcem drugega, ne da bi pri tem prišlo do uporabe sile in nasilja. Poleg tega je treba upoštevati, da bi medsebojno zblizanje nujno

prineslo s sabo prisvajanje napak in pomanjkljivosti svojega nasprotnika in obratno, kar pa seveda ne bi bilo v korist ne enemu, ne drugemu.

Ko bi danes imel tale govor v moji lastni deželi, bi posvetil svojo pozornost ujмам in nesrečam, ki jih prenaša Vzhod in bi s te perspektive prescdil splošno svetovno krizo. Ker pa so pretekla že štiri leta, kar sem bil po sili razmer prisiljen živeti na Zahodu in imam pred sabo zahodnjaško publiko, bo prav gotovo koristneje, da vam predstavim, tako kot jih vidim, značilne poteze današnje zahodne družbe.

Kar morda najbolj preseneti kakršnegakoli tujega opazovalca te družbe, je to, da je civilni pogum dandanes popolnoma umanjkal, ne samo iz zahodnega sveta kot celote, ampak iz vsake posamezne dežele, ki ta svet sestavljajo, iz njihovih vlad, iz njihovih političnih strank in, se razume, tudi iz Združenih Narodov. Ta upad in propadanje poguma je še prav posebno občuten v vodstvenih in razumniških plasteh družbe, odkoder se zadobi vtis, da je pogum takorekoč dezertiral iz celotnega občestva. Jasno, da se najdejo številni primeri pogumnih posameznikov, ali le-ti ne spadajo v skupino, ki usmerja življenje celotne družbe. Politični funkcionarji in inteligentje izpričujejo to svojo dekadenco, to izredno šibkost in nemoč, to svoje cincanje v vseh svojih dejanjih, v svojih govorih, in v tem, kar je še huje, v svojih teoretičnih razpravah, ki si jih všečno servirajo eden drugemu in s katerimi hčejo dokazati, da je politika države, ki temelji na strahopetnosti in poslušnosti ter ustrežljivosti, še najbolj pragmatična, razumna in upravičena, pa ni važno na kakšni intelektualni ali moralni vršini se to dogaja.

To propadanje poguma, ki se zdi, da gre vštric s popolno izgubo vsakršne poteze moškega značaja in moške moči, se prikaže še na prav posebno ironičen način v primeru tistih funkcionarjev, katerih se prav nenadoma polasti neko silno junaštvo in prav dosledna nepopustljivost, seveda v odnosu do kakšnih nemočnih vlad ali pa v odnosu z deželami, ki jih nihče ne podpira, ali pa do takih miselnih tokov, ki jih večina obsoja in za katere vedo, da ne bodo v stanju povrniti enega samega teh udarcev. Medtem pa se jim jezik posuši in roke jim ohromijo, kadar se morajo pogledati iz oči v oči s preoblastnimi državami in napadalcii ali pa s silami, ki uporabljajo grožnje, in z organizacijami mednarodnega terorja.

Ali je potrebno še posebej poudariti, da je upadanje poguma bilo vedno zanesljivo znamenje propadanja pred koncem?

Ko so se ustanovljale moderne zahodne države, so razglasile tole svoje načelo: vlada mora biti na razpolago in v službi ljudi in človek je zato na svetu, da živi v svobodi in išče svojo srečo (Primerjaj n. pr. proglas ameriške neodvisnosti). In res, v zadnjih desetletjih sta tehnični napredek in napredek družbe na sploh pripomogla, da so se uresničile tele sanje: ideal države, ki lahko zagotovi splošno blaginjo. Vsak državljan je zadobil tako zaželjeno osebno svobodo, istočasno ko sta množina in kakovost materialnih izdelkov in potrebščin bili v stanju izpolniti vsa pričakovanja o popolni sreči; ali vsaj, v kolikor je ta v skladu s ceneno miselnostjo o sreči,

ki smo si jo izoblikovali v teku desetletij. Pozabili smo le na eno samo psiho-
loško podrobnost: stalno hrepenenje imeti vsak dan kaj lepšega in boljšega
in ta borba zaradi večne nenasitnosti zariše v obraze zahodnjaških ljudi
znamenja skrbi in splošne oslabeledosti. Kljub temu da današnja moda zahte-
va, da se izrazi take notranje razrvanosti pazljivo zakrijejo in hlinijo dru-
gačen videz. Tako brezobzirno tekmovanje zaposli mišljenje in čustvovanje
in vse sile celotne osebnosti, kar seveda še zdaleč ne koristi svobodnemu
razvoju duhá.

Vsakdo ima zagotovljeno svojo neodvisnost z ozirom na mnogoštevilne
načine državnega pritiska, velika večina razpolaga z udobjem, o katerem se
našim očetom in našim dedom še sanjalo ni in je možno vzgajati mladino
v duhu teh novih idealov, nudeč ji polnost telesnega zdravja in jo voditi
v pripravi za uživanje skorajda brezmejne svobode in biti v posesti drugih
dobrin, denarja in vsesplošne zabave. Ko to vidimo in gledamo, se pač
moramo vprašati, v čigavem imenu pač, ali v imenu česa in s kakšnim
namenom bi nekateri morali opustiti vse to udobje in postaviti svoja drago-
cena življenja na kocko v prid skupne blaginje, posebno še v primerih, ko
je treba iti v daljne prekomorske dežele in se boriti za varnost svojega
lastnega naroda.

Celo v biologiji je znano tole pravilo: ni dobro, da se neko živo bitje
navadi na preveliko blagostanje. V življenju zahodnjaške družbe pa si je
prav to čezmerno udobje začelo trgati z obraza svojo pogubonosno masko.

V skladu s svojimi smotri si je zahodna družba izbrala obliko svoje
eksistence, ki je bila zanjo pač najbolj udobna in ki bi jo jaz označil kot
družbo pravnega značaja. Meje (zelo široke in lagodne) osebnih in drugih
pravic in vse to, kar naj bi bilo pravično za vsakega človeka, so zelo
natančno določene s celo vrsto zakonov. Da se prilagodé tej mreži zakonov
in ker se stalno gibljejo v z zakoni nasičenem ozračju, je zahodnjaški človek
pridobil gotovo količino „savoir-faire“, ki mu pomaga, da se gotovim zako-
nom spretno izmika ali pa sploh zavzame do njih gotovo odporno stališče.
(Vendarle so zakoni na splošno tako zamotani, da jih preprost državljan
sploh ne more poznati brez pomoči kakšnega strokovnjaka). Kakršnemukoli
sporu se išče najprej juridična rešitev in na tem torišču se končnoveljavno
odobri ali pa zavrne pravilnost nekega dejanja. Če ima nekdo z juridičnega
stališča svoj prav, potem se od njega ne more zahtevati prav nič več.

V takem primeru, kadar se to zgodi, pojdite do njega in mu recite,
da nima prav, svetujte mu, naj omeji sam po sebi svoje zahteve in naj se
odreče tega, česar mu po pravu pripada, prosite ga, naj privoli v malo
prostovoljno žrtev — gotovo boste odigrali zelo smešno in malce neumno
vlogo. Samoomejitve, ki bi bile prostovoljno izbrane, skoraj ni videti. Ves
svet prakticira svoj osebni razmah toliko časa, da začne juridični okvir
družbe sem in tja škripati. Z juridičnega stališča gledano, petrolejskim
družbam ni česa oporekati, kadar kupijo patentiran izum o novem načinu
proizvajanja energije z namenom, da ga izločijo iz uporabe. Juridično so

neoporečni tudi tisti, ki zastrupljajo živilske izdelke z namenom, da se dalj časa ohranijo; sicer pa — občani imajo vso pravico, da jih ne kupujejo.

Jaz, ki sem vse življenje prebil pod komunističnim režimom, zatrdim, da je nekaj strašnega tista družba, v kateri ne obstoji nepristransko pravosodje. Kljub temu pa tudi tista družba, ki v vsem in za vse nima nič drugega kot samo juridično tehtnico, v resnici človeka ni vredna. Družba, ki se je usidrala edinole na zakonskih določilih, ne da bi hotela doseči nekaj višjega, izkorišča le v mali meri najbolj vzvišene zmožnosti dane človeku. Jus — pravo je premrzlo in preveč zgolj formalno, da bi lahko imelo dobrodelen vpliv na družbo. Kadar se dogodi, da je vse človekovo življenje in nehanje prepojeno z juridičnimi normami, se ustvari ozračje moralne povprečnosti, ki duši človekove najbolj vzvišene hotenja in pobude.

In spričo preizkušenj, ki se nam grozeče bližajo še v tem stoletju, juridične berge ne bodo zadostovale, da se ljudje obdrže na nogah.

Ugotavljamo v današnji zahodnjaški družbi očitno neuravnovesje med svobodo delati dobro in svobodo delati slabo. Vsakršen politik, ki želi izpolniti svojo nalogo in ustvariti v korist svoje dežele kakšno pomembno delo, bo gotovo prisiljen iti za svojim ciljem s prav previdnimi koraki in bo prav gotovo naletel na stotine preuranjenih (in neodgovornih) kritik in bo predmet stalnih obtožb v tisku in s strani parlamenta. Moral bo opravičiti vsak svoj korak, ki ga stori, in obenem dokazati popolno neoporečnost vsake kretnje in akcije. Je dejansko nemogoče, da bi kateri mož, ki izstopa iz povprečja, katerikoli velik mož, ki bi hotel podvzeti neobičajne in nepričakovane mere in ukrepe, mogel pokazati, česa vsega je zmožen: komaj bi začel, že bi mu podstavili deset cokol pod noge. Na ta način se pod izgovorom demokratske kontrole zagotovi zmaga povprečnih in malovrednih zadržanj in oseb.

Na vseh koncih je dovoljeno in možno, z vso lahkoto, podkopavati avtoriteto upravnih oblasti, v vseh zahodnih državah so javne oblasti izgubile vso potrebno čvrstost. Obramba pravic, ki naj jih ima posameznik, je prišla do take skrajnosti, da je celotna družba postavljena popolnoma razorožene pred izbruhe nekaterih svojih članov, in je prišel trenutek, ko naj Zahod preneha s tolikim opevanjem človečanskih pravic in začne resneje razglašati človekove dolžnosti.

Medtem ko se svobodo delati dobro okrnjuje in obremenjuje vsespovsodi, pa je neodgovorni svobodi rušenja in razkranjanja odprta pot v vsej prostranosti. Ni že več nobeno odkritje, da je današnja družba že skorajda brez obrambe pred pojavi najhujše človeške pokvarjenosti, kot na primer, kadar se sklicujejo na svobodo, da zapeljujejo mladino v popolno moralno razbrzdano, da ji ponujajo filme nasičene s pornografijo, zločini in drugimi sadištnimi pojavi, in se zgovarjajo na zgolj teoretično protiutež, češ, saj je mladina prosta da gre ali ne gre gledat take filme. Na ta način je življenje samo nezmožno vsake samoobrambe in se pusti po malem, a vztrajno razjedati samo v sebi. Da ne govorim o temačnih prostorih, v katerih se odvija

organizirano hudodelstvo v polnem pomenu besede. Širokogrudnost današnjih zakonov (posebno tistih v Severni Ameriki) je za posameznika ne samo spodbuda, da se svobodno izpopolnjuje, ampak tudi močan navdih za kriminalno početje, ker mu je dana cela vrsta možnosti, da se izogne kazni ali pa doseže hitro pomilostitev, ker mu ne bo primanjkovalo tisočev sentimentalnih tepcev, ki se bodo zavzeli zanj. In kadar se v katerikoli deželi javne oblasti namenijo počistiti s teroristično navlakom, se bo javno mnenje takoj zgrozilo, češ da so teptane človečanske pravice falotov... Lahko bi naštel še več takih primerov, kajti jih ne manjka.

Svoboda pa se vendarle ni zaokrenila na pot v zlo kar tako v trenutku: razvoj je šel v to smer korak za korakom, vendar se zdi, da je bila izhodiščna točka humanistično pojmovanje človeka, gospodarja sveta, ki da v sebi ne nosi nobene klice zla, in da so vse zablode človeštva bile le posledice zmotnih socialnih sistemov, ki jih je treba pač zdaj predrugačiti. Poglejte, kako čudno je to: Zahod, kjer so socialne razmere na najvišji možni stopnji, se „ponaša“ z neizpodbitno večjo stopnjo kriminalnosti kot pa sama sovjetska družba vključ vseh svoji mizeriji in odsotnosti pravnega stanja. (Sicer je res, da je v naši deželi v kazenskih taboriščih pretežna večina pripornikov, ki so tamkaj pod obtožbo civilno kaznivih dejanj, vendar pa med temi skorajda ni resničnega kriminalca, pač pa so ljudje, ki so se skušali braniti na nelegalni način pred državno oblastjo, ki ne pozna zakonov.

Svetovni tisk (uporabljam besedo „tisk“, da označim s tem skupaj vsa obstoječa obveščevalna sredstva) uživa, jasno da, popolno svobodo v svojem delu. Vendar — kako jo uporablja?

Že vemo, kako: varuje se skrbno, da ne prestopi juridičnega okvira, istočasno pa brez vsake moralne odgovornosti spridi in popači dogodke in skazi njihovo velikost in pomembnost. Vprašujem se — ali sta časnikar in njegov časopis sploh odgovorna pred svojimi bralci in pred zgodovino? Ali se je kdajkoli zgodilo, da je kdo od obeh javno priznal svojo krivdo za napačno informacijo, ki jo je bil prinesel, ali za napačne zaključke, ki so morda zapeljali celo javno mnenje in celo pripeljali do napačnega koraka celo državo? Jasno da ne, kajto to bi povzročilo upad prodaji časopisa. V takem primeru se lahko zgodi, da se vsa država občutno oškoduje, časnikar sam se pa že kako zmaže. Nasprotno, lahko kar stavite, da bo z veliko samozavestjo šel in napisal kaj takega, kjer bo pobijal vse, kar je sam že pred kratkim trdil.

Potreba po čimhitrejšnjem obveščanju sili v to, da se prazni prostor izpolni z ugibanji in se zabeleži odmevi, mnenja in šušljanje, ki ga pač pozneje ne bo treba zanikati; vendar je vse to ostalo registrirano v spominu ljudskih mas. Vsak dan — koliko uranjenih sodb, koliko predzrnih, demišljavih in goljufivih mnenj, ki zatemne razum poslušalcev in ostanejo vtisnjeni v njihovih možganih. Tisk ima to moč, da lahko vara javno mnenje in ga izpridi. Tako je zmožen okronati teroriste z lovorjevimi vencami Erostrata (pastir iz Efeza, ki je zažgal tempelj Artemise, eno izmed čudes takratnega sveta, samo zato, da je prišel v zgodovino — op. ured.), ali odkriti-izdati

tajnosti državne obrambe, onečastiti brez kazni zasebno življenje znamenitih osebnosti, vse to z izgovorom na krilatice, ki oznanja, da ima vsakdo pravico vse vedeti (lažnjiva krilatice, ki ima na grbi že stoletje laži; kajti nad vso to „pravico“ je druga, danes nepoznana pravica: pravica človeka, katerega dušo je ustvaril Bog, da le-te ne obteži s kopico obrekovanj, plehkega blebetanja in ničevnosti.) Ljudje, ki so resnično zaposleni in predani svojemu delu, nimajo prav nobene potrebe po tej plimi grobih informacij, ki jih samo poneumijo).

Dnevni tisk je tisti privilegirani kraj, kjer pride do izraza ta hitrica in površnost, kateri obe ustvarjata duhovno bolezen dvajsetega stoletja. Priti do srčike problema je zanj povsem prepovedano; to ne spada v njegovo naravo, tisk zadržuje samo senzacionalističen recept.

In zaradi vsega tega je tisk postal najmočnejša sila v zahodnih državah, tako prekaša po svoji moči tudi izvršno, zakonodajno in sodno oblast. Pa pogledjmo, po kakšnem zakonu in kakšnih pravilih je bil izbran za to delo in pred kom polaga tozadevne račune? Kdo je tisti volilec, ki je na Zahodu časnikarje namestil na tako prevladujoč položaj? Za koliko časa ga zasedejo in s kakšnimi pooblastili so opremljeni?

To je spet druga, nepričakovana poteza za človeka, ki pride iz totalitarnega Vzhoda, kjer je ves tisk strogo osredotočen: če pa vzamemo ves zahodni tisk na sploh, v celoti, pa lahko zapazimo, da so tudi tu vse simpatije obrnjene v eno in isto smer (to je tista stran, kjer vleče veter tega stoletja), da se sodbe in mnenja le ravnaajo po nekih splošnih vzorcih in skupnih interesih, kar vse ima za svoj rezultat gotovo poenotenje (podobno kot na Vzhodu) in se drži vsakršne premočne konkurence. Popolna, neobzdana svoboda je seveda dana le tisku, ne obstoji pa ta svoboda za bralce: mnenje kateregakoli od teh, ne bo nikoli prinesel zadosti poudarjeno, kadar je v vpreki z lastnimi idejami časopisa ali celo s splošno tendenco, ki prevladuje v tisku.

Zahod, ki ne pozna cenzure, pa kljub temu deluje tako drobnikarsko, da skrbno loči ideje, ki so v modi, od drugih, ki so zunaj. Čeprav te ideje, ki da niso v modi, niso podvržene nobeni prepovedi, vendarle ne morejo biti objavljene v nobeni izmed obstoječih publikacij.

Duh vaših znanstvenikov in raziskovalcev je pravno popolnoma svoboden, vendar ga koderkoli ustoliči le trenutna moda. Čeprav ni nasilja, odkritega nasilja, kot je na Vzhodu, vendar to izbiranje, ki ga določa moda, ta potreba, da se vse vsklajuje s postavljenimi standardnimi vzorci, zabranjuna najbolj izvirnim mislečem doprinesti svoje zrno v javno življenje, kar povzroča pojavo nevarnega črednega duha, ki je seveda napoti napredku vrednemu človeka.

Odkar prebivam v Ameriki, dobivam pisma začuda bistre vsebine, kot na primer tisto od nekega profesorja iz college-a, zgubljenega tam neki Bogu za hrbtom v zakotni provinci, ki bi lahko veliko storil, da se življenje v tej deželi pomladi, pa Amerika ne more slišati njegovega glasu, ker se obveščevalna sredstva nočejo zanimati zanj. Na ta način se predsodki

vkoreninjajo v masah, tako je dežela vsak dan bolj slepa, kar predstavlja telesno poškodbo, ki je za današnji dinamičen čas še prav posebno nevarna.

Opazujmo, na primer, tisto utvaro, s katero se zadovoljuje ljudstvo, ko meni, da pozna zdejšnjo situacijo na svetu. Ta utvara povzroči, da se krog njihove glave zvari oklep, ki prepreči, da bi jo dosegli glasovi došli iz Vzhodne Evrope in iz Vzhodne Azije, in pač samo čaka polena v obliki dogodkov, ki ga bo razbilo na tisoče koscev.

Naštel sem gotovo količino potez, ki ravnokar došlega prišleca iz drugega kulturnega sveta prav začudijo. (Čas odmerjen za tole predavanje mi ne dopušča dotakniti se tukaj vprašanja, kako te posebnosti zahodnega nastavka o življenju vplivajo na važna področja v življenju neke dežele, kot so osnovnošolstvo in visoka šola humanističnih ved in tudi umetnosti.)

Ves svet, dobesedno ves svet priznava, da je Zahod tisti, ki razkazuje celemu svetu pot gospodarskega napredka, moten v zadnjih časih po nepredvidnih skokih kaotične inflacije. Vendar je veliko oseb, ki žive na Zahodu in niso zadovoljni s to družbo, jo prezirajo in ji očitajo, da ni zadostila tisti vršini zrelosti, do katere je človeštvo že prišlo. In upravičenost takega očitka marsikoga nagne ali požene v zmotni tok socializma.

Nihče od prisotnih, tako vsaj upam, me ne bo obdolžil, da sem izpovedal to delno kritiko zahodnega načina življenja z edinim namenom, da bi potem na njegovo mesto predlagal socialistično zamisel družbe. Ne, se razume da ne; oborožen z izkustvom v deželi, kjer je socializem uresničen, na noben način ne mislim v zameno predlagati socialistične alternative.

Saj je že akademik Čafarevič pokazal v svoji globoki zgodovinski analizi, podprti s sijajnimi dokumenti (Igor Čafarevič: Socialistični pojav), da vsakršni socializem na sploh, kakor tudi različni otenki in struje socializma, ugonablja duhovno bistvo človeka in izenači človeštvo le v smrti. Kmalu bo že dve leti, odkar je knjiga izšla v Franciji in se še ni našel nihče, ki bi lahko kaj oporekel. V kratkem bo izšla tudi v Združenih Državah.

V nasprotnem primeru pa, ako bi me vprašali, če je moj namen predlagati zahodni način življenja za mojo deželo, bi moral popolnoma odkrito odgovoriti: ne, nikakor ne morem priporočiti vaš družbeni sistem kot ideal, ki naj preobrazi našo (sovjetsko) družbo. Če pomislimo, kolikšnega duhovnega bogastva si je pridobilo naše ljudstvo iz trpljenja, ki ga je prestalo v tem stoletju, potem ta zahodni sistem, ki se je v svoji duhovni imovini izčrpal, ne nudi nobene posebne privlačnosti. Čisto preprosto naštevanje vseh posebnosti vaše družbe, o katerih sem pravkar govoril, povzroči najglobljo žalost.

To so dejstva, ki jih ni mogoče oporekati: na Zahodu je kov možá oslabeled, na Vzhodu se je utrdil in ukalil. V šestih desetletjih je naš narod šel skozi duhovno šolo, ki pušča daleč zadaj kakršnekoli izkušnje Zahoda. Skozi enako šolo so šli v zadnjih treh desetletjih narodi Vzhodne Evrope. Izredno zapleteno in pogubonsno življenje, življenje v neprestani borbi s smrtjo, življenje, ki tlači do onemoglosti, je skovalo tamkaj na Vzhodu

značaje močnejše, globlje in zanimivejše od tistih, ki nam jih lahko nudi Zahod s svojim urejenim blagostanjem. Iz tega razloga bi preobrazba naše družbe v vašo pomenila na gotovih področjih življenja gotovo veliko izboljšanje; na drugih področjih, in na kako dragocenih! — pa bi to pomenilo precejšnje nazadovanje. Res je, nobena družba ne more vzdržati brez konca in kraja v globini prepada, kot se to dogaja v naši deželi, brez vsakih zakonov, je pa po drugi strani spet smešno ostajati na površini nekega juridicizma brez duše, kot se to dogaja pri vas. Človeška duša, ki je bila izpostavljena desetletja nasilju in do skrajnosti ponižana, si želi nekaj višjega, nekaj bolj toplega in bolj neomadeževanega kot pa ji lahko nudi vsakdanje življenje ljudskih mas na Zahodu, prežeto z odvrtnim pritiskom trgovske reklame, s pneumljeno televizijo in z neznosno muziko.

Vse to seveda zaznavajo številni opazovalci, ki prihajajo v ta razrvani svet iz drugih kulturnih svetov, ki jih poznamo na našem planetu. Tako da jim zahodnjaški način življenja nudi vedno manj pobude, da bi se odločili za ta sistem življenja.

Obstojé zelo značilna opozorila, ki jih Zgodovina naslavlja na družbo, ki je z vseh strani ogrožena in je na tem, da izgine: ta dva sintoma sta, prvič, popolna dekadenca v umetnosti, drugič pa splošno pomanjkanje velikih državnih voditeljev. Ta opozorila so včasih zelo oprijemljiva in neposredna: središče vaše demokracije in vaše civilizacije je bilo za nekaj ur prikrajšano električne energije in se je znašlo v popolni temi. In glejte, kot bi zrastle iz tal, se pojavijo množice ameriških državljanov, ki se v teh kratkih urah „posveté“ ropanju in posiljevanju. Vidite, kako tenka je kožica te navidezne civilizacije, kako krhko je vse to ogrođe vaše družbe in kakšno pomanjkanje notranjega zdravja!

Ne bo se to zgodilo jutri in tudi ne nekega daljnega dne, ko se bo vnela bitka za ta naš planet. Kajti borba je že v teku, vojaška, duhovna, kozmična. Vesoljno Zlo je namreč že sprožilo svoj splošni napad, je že na pohodu in da občutiti svoj silni pritisk, medtem ko vaši televizijski in filmski zasloni hlinijo nasmejane obraze in vaše publikacije nazdravljajo s polnimi čašami. Kateri je prav za prav razlog za tako razigranost?

Vsi vaši državni vodniki, med njimi tudi najbolj pomembni (na primer George Kennan) zatrjujejo, da morajo moralni oziri odpasti takoj, ko pridemo v gospostvo visoke politike. In tako je, prav zmeda v ločitvi dobrega in zla in nihanje med tem, kar veleva zdrava pamet ali pa ponujajo zgrešene teze, je tisto, ki pripravlja teren za dokončno zmago absolutnega zla na svetu. Kajti, ko pride obravnava problemov do gotove vršine, jih juridični predsodki ohromé in okamenijo, da ni več moč razvideti resnične razsežnosti in pomena dejstev.

Kljub mnogoštevilnosti informacij (večkrat pa tudi prav zaradi teh), ki jih je deležen človek zahodnega sveta, se ta zahodni svet precej slabo orientira v današnji stvarnosti. Naj navedem primer cele vrste napovedi, ki so resda vredne da se spremené v navadne anekdote, ki so jih izrekli

ameriški izvedenci: da bo Sovjetska Zveza doživela svoj Vietnam v Angoli, ali pa smešen nasvet, naj se ameriška politika prilizuje Kubi in naj z njo vpelje prisrčne odnošaje, češ da bodo na tak način dosegli bolj umirjeno intervencijo kubanskih čet v Afriki. Da ne pozabim omeniti Kennanovih nasvetov svojim rojakom, naj se Severna Amerika enostransko razoroži. Ko bi le vedeli, kako se morajo krohotati od smeha in se posmehovati tem modrim ameriškim politikom prav najmlajši politični svetovalci na Starem trgu v Moskvi (Stari trg je sedež centralnega komiteja sovjetske komunistične partije; to je pravo ime za tisto, kar zahodnjaki imenujejo Kremelj). Kar se pa tiče Fidel Castra, pa je njegov prezir do Združenih Držav tolik, da si upa, čeprav njih bližnji sosed, pošiljati svoje čete v precej oddaljene kraje.

Vendar pa se je zagrešila največja in najbolj kruta napaka v zvezi z vojno v Vietnamu. Nekateri so odkrito zagovarjali čim hitrejši konec vojne za vsako ceno, drugi so spet menili, da je treba pospešiti narodno ali komunistično samoodločbo (?) Vietnamu. Rezultat je bil tak, da so člani miroljubnega severnoameriškega gibanja uspeli izročiti na milost in nemilost narode Daljnega Vzhoda in so zato sokrivi rodomora in vsega neznosnega trpljenja, ki je doletelo tamkaj tridesetmilijonsko človeško množico. Vendar se moramo vprašati: ti miroljubci načelno danes poslušajo ječanje letistih? Ali se zavedajo svoje odgovornosti? Ali pa si rajši ušesa zamašé? Tudi živci severnoameriškega razumniškega razreda so že popustili. Učinek tega je tak, da se je ta smrtonosna grožnja premaknila že blizu meja Združenih Držav. A se na splošno ljudje tega ne zavedajo. Vaš javni delavec in funkcionar, ki je na vrat na nos podpisal akt o vietnamski kapitulaciji, je v svoji kratkovidnosti dopustil velik porast novih Vietnamov. Mali Vietnamj e bil poslan vam, Amerikancem, kot znak resnega opomina in kot prilika, da mobilizirate svojo lastno korajžo. Toda, zdaj, ko je vsemo-gočna Severna Amerika doživela tak strahovit poraz od strani neznatne komunistične deželice, se sprašujemo, kakšno odporno moč more Zahod nuditi še v bodoče.

Imel sem že priliko omeniti, da zahodne demokracije v teku tega stoletja niso dobile na samostojen način niti ene same vojne: ob vsaki priliki so se dale zaščititi po kakšni celinski velesili, ne da bi imeli kakšnih pomislekov glede svetovnonazorskih smernic, ki so vodile to velesilo. Tako se je zgodilo v drugi svetovni vojni, ko bi lahko dobili vojno z lastnimi kvalitetni-mi močmi, so rajši pomagali do izrednega porastka veliko hujšemu sovraž-niku kot pa je bil Hitler. Kajti Hitler v nobenem trenutku ni imel na razpo-lago tolikšne količine sredstev, ljudi, shock-idej in pristašev v Zahodnem svetu, kot jih je imela Sovjetska Zveza. In danes se zgodovina ponavlja, saj so vse pogostejši glasovi, ki si iščejo zaščite v milijonskih kitajskih mno-žicah. Kljub temu, jaz osebno ne privoščim nikomur take rešitve, ki bo samo začasna; da ne govorim o novem zavezništvu z zlo silo. Amerika bi res dosegla trenutno preložitve svojega konca, ne pa rešitev iz krize.

Nobenega orožja tudi ne bo, pa najsibo še táko, ki bi moglo uspešno

pomagati Zahodu, dokler se ta ne opomore v svoji lastni volji, ki jo je trenutno popolnoma izgubil. Kadar je nekdo duševno in duhovno oslavljen, je vsako orožje zanj celó prava napota in težko breme. KDOR SE HOČE BRANITI, MORA BITI PRIPRAVLJEN TUDI UMRETI, in to pripravljencst najdemo le še v redkih prebivalcih sveta, ki je bil vzgojen le v češčenju zemeljskega blagostanja. Ne preostane torej drugega kot koncesije-popuščanja, prelaganje bremena na zanamce in izdajstva, eno za drugim V Beogradu, sramota!, so takoimenovani svobodni zahodni diplomatje izstopili, v svoji slabosti, s pozicij, za katere zasužnjeni narodi danes izpostavljajo svoja življenja.

Zahodna miselnost ni več napredna, nasprotno, je vsak dan bolj konzervativna: samo da svet še naprej obstoja tak kot je, samo da se nič v ničemer ne spremeni! Sanje, o vzdržanju „statu quo“, ki prinašajo tako ohromelost, so prav znak družbe, ki je prišla v zadnje razdobje svojega obstoja. Prav slep je treba biti, da se ne opazi, kako širni oceani ne pripadajo več Zahodu, in kako se tudi celinska površina poslušna Zahodu vedno bolj krči. Obe vojni, ki jih poimenujemo svetovni (in sta bili obe še daleč od tega, da bi zaslužili tako ime!) sta izbruhnili na nekem malem Zahodu, sicer zemlji napredka, ki se je uničil sam sebe in si pripravil svoj lastni konec. Prihodnja vojna, ki, se mi zdi, ne bo nuklearna, pa zmore dokončno pokopati zahodno civilizacijo.

Spričo te nevarnosti in s skušnjami tolikih zgodovinskih vrednot in uživajoči tolikšno mero svobode, za katero častilce in branilce se mnogi po drugi strani štejejo, se vprašujemo, kako je mogoče zgubiti prav vsako voljo za lastno obrambo.

Po kakšni poti je Zahod prišel do tega tako neenakega spopada? Na kakšen način je zahodni svet zašel s svoje zmagovite poti in padel v tak prepad popolne nemoči? Ali je resda izgubil pravilno orientacijo in se je znašel pogostokrat v smrtonosnih razmerah. Zdi se, da ni bilo tako. Zahod ni storil nič drugega kot to, da je zdržema hodil po poti napredka, vstric seveda s tehničnim razvojem, in vedno v pravcu socijalističnih smernic. In zdaj se je na lepem znašel v tem stanju skrajne oslabelosti.

Iz tega sledi, da je treba izhodiščno zmoto iskati prav pri koreninah, to je v osnovnih tezah te moderne miselnosti. S tem hočem reči, da je klico današnjih posledic treba iskati v svetovnem nazoru, prevladujočem na Zahodu, ki se je spočel v renesansi in katerega politični kalupi so bili izdelani v stoletju luči; v tem svetovnem nazoru temeljita tako znanost državoslovja kot na sploh tudi veda o družbi. Temu svetovnemu nazoru bi lahko vzdeli ime razumarskega humanizma ali človečanskega autonomizma, ki oznanja nauk o človekovi neodvisnosti in samozakonodaji na vseh področjih in v vsakem trenutku svojega življenja. Poudari idejo antropocentrizma, to je, človek je v središču vsega „stvarstva“ in edini predmet vse pozornosti. Ni ničesar, kar bi bilo višje od človeka.

Stvar vzeta sama po sebi, odklon s tradicionalne poti, ki ga je prinesla renesansa, je bil neizbežen; srednji vek je izčrpal vse svoje možnosti in

tiranija duhovnega sveta nad telesnim in fizičnim svetom je šla predaleč, tako da je bila resda že neznosna. Toda istočasno naredimo ta skok iz prevladja Duhá v prevladje Snovi brez prave mere in v skrajnem nesorazmerju. Humanizem se je proglasil za našega edinega vodnika, zanikal je vsako možnost, da bi bil človek lahko slab sam po sebi, in je postavil za edini človekov smoter iskanje sreče na tem svetu in edinole zadovoljitev njegovih telesnih potreb. Vse to, kar je onstran telesnega ugodja in nakopičenja tvarnih dobrin, vsa druga nagnjenja in posebnosti človeka, bolj vzvišena in druge, bolj prefinjene narave, so graditelji državnih in socialnih sistemov pustili ob strani, kot da bi človeku ne bilo treba dati svojemu življenju vzvišenejšega smisla. Samá po sebi gola svoboda ne more razrešiti vseh vprašanj človekove eksistence, istočasno pa ona sama zastavlja celo vrsto novih problemov.

Kljub temu pa se je zgodilo v dobi prvih demokratičnih družb in dežel, vključivši tudi severnoameriško, da niso bile vse pravice človekove osebe priznane drugače kot dar iz božjih rok; rečeno na drug način, osebna svoboda je bila priznana človeku s pogojem istočasne religiozne odgovornosti: to je bila še dediščina preteklega tisočletja. Pred dvestotimi leti še, v Severni Ameriki pa bo samo petdeset od tega, ne bi bilo mogoče dopustiti človeku neke absolutne svobode, brez vsake obveznosti in brez vsake mere, s katero naj si zadovolji vse svoje strasti.

Od tiste dobe naprej pa se je svoboda začela zlorabljati v vseh zahodnih deželah, „odrešili“ smo se dokončno vse dediščine iz krščanskih stoletij, „rešili“ smo se neizmernih zakladov, ki jih vsebujejo pokora in žrtvovanje za druge in vse državne ureditve so se vsak dan bolj zgledovale po vzorcih vedno bolj dovršenega materializma. Na kratko povedano, Zahod je sicer še vedno in preobilo branil pravice človeka, medtem pa je človek izgubljal zavest svoje odgovornosti pred Bogom in do družbe same. V zadnjih desetletjih se je juridični egoizem take filozofije dokončno uresničil in svet se nahaja v strašni duhovni krizi in popolnem političnem zastoju.

Ves tehnični napredek, ves ta tako slavljene svet Napredka, ni bil zmožen odkupiti človeka iz moralne krize, v katero je zapadel v tem 20. stoletju in katero bi si še težko predstavljali v prejšnjem stoletju.

Čim bolj se je humanizem poglobljajal v materialističnih vodah, več prostora je prepuščal socialističnim in komunističnim zamislim človeka. Kljub temu, da je Marx leta 1844 mogel reči: Komunizem je humanizem, ki je dobil državljansko pravico.

Ta trditev pa ni popolnoma nesmiselna: v temeljih obrabljene humanizma, kakor tudi vsakršnega socializma, je prav mogoče razpoznati kamne enakih zmesí, kot so: brezmejni materializem; popolna svoboda z ozirom na religijo in religijsko odgovornost (svoboda, ki se je, pod komunizmom izprevrгла celo v protiversko diktaturo); poudarek na študiji in grajenju družbenih organov; razmotrivanje „reči“ samo z „eksaktne“ znanosti. Ni slučajno, da se vsa komunistična „veroizpoved“ suče okoli človeka

(z veliko začetnico) in okoli sreče, ki naj jo uživa le na tem svetu. Kakšna presenetljiva soseščina med enim in drugim naukom — ali ni res? Kako skupne poteze imata torej zahodna zamisel človeka in njegove eksistence s tisto, ki jo dandanes oznanja Vzhod. Ampak, prav taka je razvojna logika materializma.

Poleg tega pa je to sorodstveno razmerje v skladu z zakonom, ki se glasi takole: najmočnejša, najprivlačnejša in najzmagovitejša je v materializmu vedno tista struja, ki je najbolj na levi in zaradi tega tudi najbolj dosledna. Humanizem pa, ki je popolnoma zapravlil krščansko dediščino, ni sposoben ustavljati se takemu tekmovanju. Zato se je zgodilo, da se je ta proces v teku zadnjih stoletij in še prav posebno zadnjih desetletij še bolj razrval; prvotni liberalizem je bil neogibno potisnjen na stran po radikalni struji; ta je bila prisiljena popustiti socialističnim nastavkom, ki se pa niso mogli upirati komunistični doktrini in akciji.

Če se je mogel komunistični družbeni red tako okrepiti in ustaliti na Vzhodu, se je zgodilo prav zato, ker je bil goreče podpiran — dobesedno prav množično podpiran s strani zahodnih razumniških slojev (ki so imeli občutek nekega sorodstva z njim), ki se niso zmenili za njega številne zločine, če pa so bila ta hudodelstva le taka, da niso mogli mimo njih, so se pa silili na vse načine, da jih opravičijo.

Danes se dogaja prav isto NA VZHODU JE KOMUNIZEM DOŽIVEL POPOLN IDEOLOŠKI POLOM IN JE NJEGOV UGLED PADEL NA NIČLO, DA, CELO POD NIČLO, in so intelektualni krogi zahodnjaške družbe, ki se še vnemajo zanj, kar povzroča take težave pri nalogi, ki jo ima Zahod: upreti se Vzhodu.

Ne bom raziskaval tukajle možnost svetovne vojaške katastrofe in posledične spremembe v človeški družbi. Ko se vsak dan prebujamo pod tem mirnim soncem, smo pač primorani nadaljevati z našim vsakdanjim življenjem. Smo pa med tem priče katastrofi, ki je v polnem teku: to je katastrofa, ki jo doživlja človekova religiozna vest.

Iz človeka smo napravili merilo za vse, kar se godi in obstoja na Zemlji, iz človeka, ki je nepopoln, nikdar prost večje ali manjše domišljavosti, poln pohlepa, razkazovanja in na desetine drugih napak. Opazujemo, da se slabosti, ki v začetku poti niso bile pravilno ocenjene, zdaj kruto maščujejo. Pot, ki smo jo prehodili od renesanse, je sicer obogatila naša izkustva, izgubili pa smo tisto Najvišje, tisto Celoto, ki je v prejšnjih časih postavljalo meje našim strastem in naši neodgovornosti. Stavljali smo preveč upanja v politično-socialne preobrazbe in spoznavamo, da nam je bilo ugrabljeno nekaj najbolj dragocenega: naše notranje življenje. Na Vzhodu je partijski semenj, ki ga tlači pod nogami; na Zahodu je to kramarski semenj. Kar je najstrašnejše, pa ni to, če se ves ta svet razleti na različne drobce; kar vzbuja strah, je to, da so ti drobci prepojeni z isto boleznijo.

Ko bi se človek, kakor oznanja humanizem, rodil edinole za to, da doseže srečo, potem bi se človek ne rodil za to, da umre. Če je že človekovo telo določeno za smrt, pa je človekova naloga na tej zemlji bolj duhovnega

značaja. Ne gre se za to, da bi užival naš „vsakdanji“ dan, niti se ne gre za iskanje pridobitnih sredstev in potem za prijetno použivanje tvarnih dobrin, ampak za izpolnjevanje trde in neprestane dolžnosti, ki jo opravljamo z vedno višjim dviganjem svojega Duha. Se pravi, zapustiti to zemsko življenje duhovno plemenitejši kot pa takrat, ko smo ga začeli. Za nas je nujna potreba, da znova razporedimo lestvico vrednot, ki je v rabi med ljudmi, in je nemogoče, da se ne bi čudili celovrstnim zmotam, ki jih vsebuje.

Ne more več tako naprej, kar se zdaj dogaja, da bi se presoja o vrednosti nekega državnega predsednika omejila na poznavanje njegove mesečne plače ali pa bi bila v zvezi z omejeno ali neomejeno prodajo bencina. Samo prostovoljna samovzgoja in samopremagovanje in prostovoljna samoomejitev svojih potreb povzdigne človeka nad materialni tok življenja.

Če se še danes oklepamo tistih statičnih formul iz stoletja luči, nas čisto upravičeno lahko štejejo za nazadnjake. Tako dogmatično družbeno zadržanje nas oropa vsake moči pred preizkušnjami današnje dobe.

Recimo, da ne bomo poginili v katastrofi neke nove vojne, vendar je gotovo, da naše življenje ne bo šlo po današnji taisti poti kar naprej, kajti v takem primeru se bo življenje samo uničilo in izginilo. Ne bomo se mogli izogniti reviziji temeljnih opredelb o človekovem življenju in o človeški družbi; ali je človek res nad vsemi bitji in nad nami vsemi res ni nekega Najvišjega Duha? Ali je res, da je treba določiti človeka in njegovo delavnost v družbi samo z izrazi tvarnega napredka? Ali je dovoljno razvijati tvorni napredek na škodo celokupnega našega notranjega življenja?

Svet stoji danes na predvečer, če ne že svojega popolnega izginotja, pa prav gotovo na ostrem ovinku svoje zgodovine, ki po pomembnosti ne bo manj vkrivljen od tistega, ki ga je napravila renesansa z ozirom na srednji vek. Ta prelomnica bo terjala od nas posebno duhovno gorečnost, potreben nam bo vzpon na novo vršino naših pogledov in razgledov, usmeriti se bomo morali k novemu načinu življenja, ko naša telesna narava ne bo podrejena prekletstvu, ki ga je imel navado izrekati srednji vek, pa tudi naša duhovna narava ne bo več izpostavljena zaničevanju in teptanju, kot je navada v modernem času.

Ta vzpon je mogoče primerjati koraku usmerjenem k neki višji stopnji človekovega stanja.

Na zemlji namreč za nikogar ni drugega izhoda kot je ta, da se dviga vedno više.

Gospod župnik pošljejo po grobarja in onu rečejo:

„Dragi moj, tako ne more več naprej. Ti ga preveč daješ na zob... in ljudje se pritožujejo čezte. Zvoniš, ko ni ura za to, in mrliča puščaš napol zakopane...“

„Oh, gospod župnik, prosim, naredite mi uslugo in povejte mi, kdo je bil, ki mi je pobegnil in Vam je prišel to povedat!“

SLAVIMO JIH IZ LETA V LETO – V NEDOGLED!

Leto je prišlo naokrog in zopet je kanil mesec junij v srca slovenskih zdomcev širom zemeljske oble. To je tisti sveti čas: ko se trpki spomini obnovijo, a več ne bolijo;

ko blaženi mir iz že nesmrtnih grobov presije spet našo vsakdanjost;

ko vera v nas same in v naše mučence in v našo pravico se močno izpriča;

ko upanje spet nam veselje vstajenjskega jutra v daljavi naznani;

ko v severnih krajih poletje je v polnem razcvetu in prvi jesenski nalivi skrajšajo dneve na južni polobli;

takrat. . . med nami Slovenci, slovenskimi zdomci, odmeva slovesno povesodi:

SLAVA JIM, SLAVA, SLAVA JIM BODI!
IN VEČNA LUČ NAJ JIM IZVOLJENIM SVETI!

— 000 —

V takem razpoloženju so obhajali tiste dni:

SLOVENSKA HIŠA — kjer se je na sam prvi junij, žalno sveti dan, zbral ves slovenski Buenos Aires k svetemu opraviču za padle domoljube, s petjem, s pridigo, z molitvami in z vero, z veliko vero.

V bron vklesani sprevod zvezanih borcev na spominski steni našega središča je ob utripanju prižgane plamenice in ob široko odprtih cvetovih negibnih rož zadobil nadzemeljski lesk.

Na odru samem je Balantič, junak Grahovski, govoril svoje žalno pesem z usti mladih, naših fantov.

Govornik Božo Fink, nekdanji domobranec, pa je s klenimi besedami zaklical naših padlih fantov sveto oporoko: Najlepše — biti je na svoji zemlji svoj gospod!

— 000 —

SLOVENSKA PRISTAVA v Castelarju jim je potrdila obljubo o večni zvestobi, na četrto nedeljo v mesecu.

— 000 —

Prav na isti dan je SLOVENSKI DOM iz San Martina položil svoj venec ljubih, domačih besed, na skrite, nam drage grobove.

— 000 —

Slovenci v MENDOZI, na obronkih andskih velikanov, so na isto nedeljo, v isti uri in morda v isti minuti molili k našim junakom, za zdravje slovenstva med nami in zdravje slovenstva domá.

— 000 —

CARAPACHAJSKI udarni bataljon samih mladih veteranov se je postrojil v strnjeni in strumni vrsti pred njih svetlo podobo in jim zaklical „Slava, večna jim slava!“ — v nedeljo 29. junija.

— 000 —

V večer 28. junija pa je SLOMŠKOV DOM, kot venomer, prisrčno in veličastno izpovedal svojo vsakoletno „veroizpoved“ ob spominu na naše dobre brate: „Slovenec sem in domobranec čem ostati!“

— 000 —

„Srce je vroče, narod naš umreti noče!“ — so vedeli povedati tudi stari in novi domobranci na južnem koncu Buenos Airesa, v BERAZATEGULJU, tam kjer sama pampa sili v velemesto. 15. junija so prižgali svečke tistim, ki so ta dan prišli iz onostranstva med nas, da smo bili spet „ena srenja, ena moč!“

— 000 —

NAŠ DOM iz San Justa pa je sklenil venec teh proslav na zadnjo nedeljo v mesecu juniju, s tisto čudovito lepo prisego: „Ne pozabimo vas nikdar!“

Kdo jih pozna?

Kdorkoli izmed bralcev bi spoznal kateregakoli domobranca na naši sliki in bi vedel tudi za njih usodo, mu bomo zelo hvaležni, če to sporoči uredništvu „Vestnika“.

„Ohraniti našo vero, svobodne domove in narodna izročila!“

Dragi slovenski romarji, dragi prijatelji!

Vselej, kadar pridem na ta romarski kraj, mi misli nehote ubeže nazaj v čase, ko so v teh predelih te prostrane dežele gospodovala indijanska plemena in živela po svojih zakonih divjine, nedotaknjena od civilizacije belega človeka. In v prividih vidim goreče francoske misijonarje, kako izstopajo iz svojih čolnov po dolgem in napornem potovanju iz daljnega Quebeca, polni upanja na uspeh svoje misije, ki je bila širjenje Kristusovega kraljestva na zemlji. Prišli so na ta kraj z močno vero v Božjo Pomoč in z gorečnostjo apostolov, da izvrše zapoved svojega Gospoda, kot jim je bilo naročeno: „Pojdite in učite vse narode!“ Za seboj so pustili udobje civilizacije in v divjini ustvarili postojanko, odkoder so potem pričeli širiti Kristusov nauk in vršili svoje vzvišeno poslanstvo. V svoji ogrečnosti se niso bali smrti in kakor nam je vsem znano, jih je več od njih umrlo grozne mučeniške smrti in se tako uvrstili v nepregledno množico mučencev sv. Cerkve. Od sv. Štefana, ki so ga kamenjali, pa do tistih prvih kristjanov, katere so metali levom, jih križali in mučili v zabavo rimskih množic. Ti mučenci so bili seme prve Cerkve, iz katerega je vzklilo cvetje krščanstva po vseh deželah takratnega poznanege sveta.

Glejte, tudi naš narod ima svoje mučence. Tudi mi imamo seme, položeno v zemljo, ki bo vzklilo lepega dne v novo življenje za nov čas in procvit. Tudi mi smo gradili postojanke kot misijonarji, začeni s pokojnim nadškofom Antonom Bonaventuro Jegličem, ki je preroško napovedal vihar, ki se je zbiral na Vzhodu, na Severu in na Zapadu naših narodnih mejá. V svoji daljnovidnosti je vedel, da bo temu viharju lahko kljuboval Slovenski narod le, če bo močno zasidran v veri in ljubezni do Kristusa, kajti brezboštvo in grobemu nasilju lahko kljubuje le duh, ki je prežet in prepopen z naukom Kristusovega evangelija, ki je dal sv. Cerkvi prve mučence. Fantovski odseki, Marijina kongregacija, Katoliška akcija, Katoliška prosvetna društva, Akademski društva so bile postojanke, kjer se je vzgajal nov kader mladih, gorečih slovenskih laikov pod vodstvom naše zavedne in delavne duhovščine. Kar nadškof Jeglič ni dokončal v pripravah na vihar, ki je prihajal, je dovršil njegov naslednik, naš ljubljenski škof Gregorij Rožman. Utrjeval je že obstoječe postojanke in ustvarjal nove. Kot njegov prednik, se je tudi on zavedal nujnosti časa in se v polni meri prizadeval, da bi bil narod pripravljen na težke preizkušnje, ki so prihajale nadenj. Evhariistični kongres na ljubljanskem Stadionu je bil višek dolgoletnega dela in organiziranja verskih in narodnih sil, ki naj bi se zoperstavile navalu ateizma in nasilju, ki nam je grozilo od vseh strani. Iz teh vrst borcev za Kristusa, so izšli borci za naš narod; borci, ki so bili pripravljeni

umreti, da ohranijo to, kar so naši predniki za nas s krvjo priborili: našo vero, svobodne domove in bogata narodna izročila.

In prišel je vihar, kot ga je napovedal pokojni preroški vladika Jeglič. Z neizprosno in morilno silo je preplaval slovensko zemljo, uničeval vasi in slovenske domove, preizkusil slabiče in močne, da so se morali odločiti za eno ali drugo, za smrt ali življenje, za svobodo Kristusovega nauka ali suženjstvo brezboštva. Naše postojanke so ostale trdne in močne. Kader, ki je izšel iz predvojnih organizacij, je ostal na braniku in bil pripravljen umreti za vero in narodno življenje. Na misel mi prihajajo ljudje, kot je bil Lojze Grozdé, mlad in globoko veren študent, katerega so komunisti strašno mučili v Mirni, ko se je iz Ljubljane vrnil domov na obisk. Obdolžili so ga, da je bil kurir, pri njem pa so našli le neko latinsko knjigo, Kempčanovo „Hojó za Kristusom“ in knjižico o Fatimski Mariji. Komunistični rablji so mu iztaknili oči, obrezali jezik v korenini, polomili roke in noge in ga na vse druge načine mučili, toda svoje vere ni zatajil in je tako umrl kot pravi mučenec. Mislim na Kozinovo družino, očeta in mater in hromege Janeza, na Mavserjevo družino in pisatelja Narte Velikonja, ki je po obsodbi na smrt zaklical: „Živio Kristus Kralj!“ Mislim na vse tiste tisoče, od Jelendolskih in Mozelskih žrtev, Turjaških ranjencev in vseh, ki so jih, bodisi samotno pobili po gozdovih ali masovno v Kočevskem Rogu, Teharjih in drugod. Ti naši mučenci so seme, bodočnost prečiščenega naroda, ki bo z novimi silami zaživel v obnovljeni veri v božjo Pravičnost in Usmiljenje.

Ob tej priliki bi se še posebej rad spomnil pokojnega gen. Leona Rupnika, katerega 100-letnico rojstva letos obhajamo. On je v najtežjih dneh naše narodne zgodovine bil pripravljen prevzeti odgovornost proti brezbožnemu in krutemu sovražniku slovenskega naroda, ruskemu boljševizmu in njegovim zvestim hlapcem na slovenskih tleh, ki niso umirali s Kristusovim imenom na ustnicah, temveč z imenom svojega Boga stalina, kot je zapisal v eni od svojih knjig Milovan Djilas. Spomnimo se danes pokojnega generala v svojih molitvah s tisto hvaležnostjo, ki so jo dolžni vsem tistim tisočem naših ljudi, ki so v boju z brezbožnim komunizmom ostali močni in so kot goreči misijonarji bili pripravljeni darovati svoja življenja v naši zgodovinski preteklosti.

In končno še besedo o tem spominskem križu, ki smo ga pred petimi leti postavili na tem kraju Kanadskih mučencev in kjer se sedaj leto za letom zbiramo, da se vsaj v mislih združimo ob znanih in neznanih grobovih, kjer počivajo ostanki naših nepozabnih bratov in sestrá, ki so z vero v zveličanje mučeniško umirali in nam postali vzorniki za nove čase, ki morajo priti. Naj nas ta križ, ta simbol trpljenja in zveličanja druží v eno misel: da smo vsi romarji na poti v večno domovino; da smo vsi sinovi in hčere enega naroda, ki hrepeni po svobodi, za katero je bilo prelito veliko krvi; da smo vsi po božji volji tu, da oznanjamo svetu resnico o suženjstvu ki vlada v komunističnih deželah; in končno, da bomo v bratskem soglasju

(Sledi na str. 183)

Grahovska balada

(spominu Fr. Balantiča)

Vsako temno in samotno noč
priletijo angeli skrivnostni
in se prikažejo demoni strašni
z baklami gorečimi v rokah.

Jahajoči na krilatih konjih
dirjajo v krdelih groznih,
eni s smehom še na ustih,
drugi že z grohotom smrti.

Najprej zaokrožijo naokoli,
potlej blede, skoraj beli
zginajo v temi pošastni
ali v senci okameneli.

Tihotapsko se spusté na zemljo,
v bliskih ugasnejo prividih,
v zboru pojejo spev onostranstva,
žalno pesem strašnega izbranca.

Molka pretresljivega to zbor je
sličen joku tožnemu piščali,
od speva blišč nebo potroji,
čez zemljo pusto zadivjajo čari.

Kar nočno to baklado ustavi
mesec rdeč nad Grahovo vasjó,
polnočno uro bijejo po zarji
z gongi onstrangrobnimi pračasi.

Iz trume odloči jezdec se plamteči
z iskro v podkvah, v krilih se kadeči,
cvrči pod njim v oblakih rosa,
on pa v sanjah svojih jaše.

Vranca svojega na hip razjaše,
peš po mrtvi vasi napotí se,
ped za pedjó spozna svoj kraj
in njega po korakih prepozna vse v vasi.

V lobanji dve žerjavici rdeči
uzreta ogorke hiše pogorele,
dež jokanja ni mogel pogasiti
ne uspravati ostanke zoglenele.

V globeli večnega pogleda
goreči fantje zašklepečejo,
v žerjavici teles plamteča srca
še po človeško zatrepečejo.

On blazno išče svoje si teló,
ki ga je izgubil v črnem dnevu,
ko plamen črn zaužil ga je strastnó
in domobranec se sesul je v pepelu.

Pod travnikom cvetočim blaznež
oči si svoje hoče zakopati,
oči v zvestobi osteklenele,
ko vid jih v ogenj je pretopil.

Čast svojega telesa išče;
da blazno plodnost veter skrili je,
on ve, na travniku krvi prelite,
kjer mak svobodi vzklika na življenje.

Čeprav zgoreti moral je, jaz rečem:
On doumel je kruh in vino!
Na sencih lovorjev on nosi venec!
Njegova pesem je ljubezen!

Rožam, ki smrt jih trgati več ne dovoli,
prihaja peti svoj mladostni čas
in domu, ljubici, v uničeno pomlad,
še vedno kot cekin zveni mu glas.

In predno sonce ga zasači v zarji,
na vranca svojega spet skoči
in skozi speče Grahovo — še v noči —
v ogenj ovit odtopotá — Francé Balantič.

Vsako temno in samotno noč
spusti z neba se jezdec plameneči,
ki divje rože hodi uspavat
z onostranostjo zenic pijanih, tlečih...

Poslovenil Branko Rebozov

V noči od 23. na 24. november 1943. leta je v Grahovem zgorela po celonočni borbi junaška domobranska posadka. Neenaka borba se je končala nekako ob štirih zjutraj in je na naši strani padlo 33 junakov, ki niso poznali predaje.

Tisto noč je slovenska vezana beseda izgubila velikega umetnika FRANCETA BALANTIČA, doma iz Kamnika, katerega zemeljske ostanke so plameni goreče postojanke popolnoma izničili.

Na motiv te naše slavne zgodovine je v Argentini rojeni Borut Rebozov zapel pretresljive verze zgoraj objavljene pesnitve.

Bodimo pričevalci!

Beseda gospe Terezije Marinškove na spominski proslavi v San Martinu
Buenos Aires, dne 22. junija 1980

V imenu sanmartinske Lige Žena in mater, naj vam ponovim geslo letošnje počastitve naših mrtvih bratov: bodimo pričevalci.

Vi vsi, ki ste doživeli tiste težke čase, morda pa še toliko bolj me matere, moramo pričati našim otrokom za vse tiste žrtve, ki so jih naši možje in fantje, naša domobranska vojska prestali in preživeli za nas vse. Da, tudi za tiste, ki jih takrat še ni bilo. S svojo borbo so hoteli doprinesti k miru v deželi slovenski, zanje, za nas in za ves naš bodoči rod.

Tudi me, matere, takrat še mlada dekleta, smo bile priče tistim strašnim dnevom, tistemu brezmejnemu obupu, ki je vladalo po taboriščih, ko se je razvedela vest, za nas strašna novica, da so našo vojsko izdajalsko odpeljali „bratskemu“ sovražniku v roke.

Val bridkosti, solz in glasnih tožb je zajel nas vse, ki smo ostali na svobodnem svetu.

Ko smo že kot matere svojim malčkom pravile o stricu Janezu, pa Jožu, da ju ni več — so otroci ostrmeli:

„Kako ju ni več, kam sta izginila?“ Nedolžna mlada srca niso mogla doumeti tolike hudobije.

Tudi me same smo težko doumele. Že v času revolucije, posebno pa pri predaji, se je pokazalo, koliko je gnilega v slovenskem rodu.

Na našem pokopališču je napis: „Manj strašna noč je v črni zemlji krili, kot so pod svetlim soncem sužni dnovi.“

In, če so naši dragi žrtvovali svoje, dostikrat še tako mlado življenje, če so njih matere in očetje v obupu vili roke in mlade žene zastonj čakale vrnitve mladih mož, kaj pa naj pričamo našim otrokom o tistih materah in ženah, ki so spremljale, kot žive priče, to krvavo procesijo. Ko so jim krvniki kazali razbičana telesa njih dragih? Ko so tudi nje pozaprli in je zato marsikatera doživela prezgoden grob, ali pa za vedno uničeno zdravje.

Kajti nekatere rane so nevidne; kot črv vrtajo v globino in v dolgih nočeh uboga žrtev to še in še podoživlja.

.....

(Nadaljevanje s 18. strani)

pomagali drug drugemu v težavah, se ljubiti med seboj in skrbeli za našo narodno ohranitev v tujini.

Posebej pa zaobljubimo danes ob tem spominskem križu, da naših mučencev ne bomo pozabili, da bomo izpolnjevali svoje narodne dolžnosti in nadaljevali boj, ki je zahteval njihova življenja. Oni nam naj bodo vzgled; oni naj bodo naši priprošnjiki pri Vsemogočnem Bogu, ki naj bo milostljiv našemu ubogemu narodu.

Vam, naši mučenci, pa slava in zahvala za vašo vero, vašo ljubezen in za vašo mučeniško smrt.

Kaj naj našemu mlademu rodu povemo o materah, ki so ostale doma, pa niso smele na prerani grob svojega sina, — da celó žalost so morale skriti.

Ni lahko govoriti otrokom in otrok otrokom o vsem tem. Ni lahko, pa je potrebno. Morajo vedeti kaj, kako in zakaj se je vse to zgodilo. Domovino se jim s tem prikazuje, nehote v zmaličeni luči. Mi pa hočemo, da ljubijo in spoštujejo našo domovino — našo majhno Slovenijo in Slovence — kljub temu.

Nekoč je neka babica potožila, kako ji je pri srcu, ko vnuk pri večer- ni molitvi že kar sam doda: „Pa še za strica Ivana in Francija, očenaš...“

Pozdrav mrtvim

Zborna deklamacija po pesmih Marijana Jakopiča

za Spominski dan 28. junija 1980 v Ramos Mejía.

Priredil dr. Tine Debeljak

Vsi: Zbogom, mati, zbogom, moji dragi!

Moški: Še čutimo mater solzé na roki,
in blesk oči, poljub v slovo poslednji
in zadnji blagoslov: na pot, za cesto, smrt in svidenje.

ženski: Pod noč odprli so pregrade v svet,
pod noč je karavana šla si pot iskat.

Moški: Pod noč je brusit nož šel rodni brat.

Vsi: V Cerkljáh zvoné zvonóvi —

ženske: Kam greste, mladci vi?

Moški: V SMRT!

Vsi: Ropočejo vozovi,
zvone, zvone zvonovi —

Sovrag je strtl!

ženski: Nebo je sama sreča,
polje zeleni prt —

Moški: Na cestah prah in gneča

Vsi: Še pojejo zvonovi —

ženske: Kam greste mladci!?

Moški: V smrt!

Vsi: Ljubelj — predor požira
živino in ljudi,
v svobodo pot odpira —
iz sten kapljá pa kri

ženske: Vetrinj, Vetrinj,
večno boleči spomin.

**Mati Marija žalostna,
Mati Marija Usmiljena!**

- Moški:** Ugasli ognji na večer
Vsi: Koče iz ljubja naprávljene
Moški: zadnji zbor mladih čet —
Ženske: zadnji nagelj k srcu pripet —
Moški: zastava zadnjič plapola —
Ženske: na naših oknih rože so zvene le —
Vsi: Vetrinj, Vetrinj
O Mati vseh slovenskih bolečin!
Ženske: Pomlad je cvete znova natrosila,
kot takrat, ko ti lep sem šopek zvila
iz rdečih rož, ki so cvetele záte...
zdaj v oknih naših rože so zvene le
odprte rane v srcih krvavele —
namesto nas — vas smrt je poljubila...
Vsi: Brez solz oči so v mrzlo sonce zrle,
le veter božal je mrtvaška lica,
in v smrtnem strahu kriknila je ptica,
ko krogle mlado so telo predrle...
Ženske: V Kočevskem Rogu luči ni,
le mesec žalostno visi
nad grobovi veter joče vmes,
tam ni žalujk in ne cipres...
Glas: Nocoj, ko je vseh mrtvih dan,
tja v Rog zaprte so poti,
do tja ne peljejo stezé
v samoto stopa le srce...
Glas: tja romam v mraku, dragi mož in brat,
da vzglavje pridem ti zrahljat
in drobno svečo v noč prižgat.
Ženske: Na grob ti križ lesen vsadim,
zemljo za praznik pokropim,
da se boš laže odpočil...
ko veter jokal bo težko —
Vsi: pozdrav vseh nas prinesel bo...
Moški: Sedemdeset mladcev, junakov iz naše vasi
je zaprlo svoje oči,
je sklenilo polomljene roké,
ko strel jim predril je srce,
ko ustne zmočila je spenjena kri —
sedemdeset mladcev iz naše vasi...

- Ženske: Ob oknih smo stale dekleta in žene,
na jagode molkov so vrele solzé...
- Moški: Sedemdesetim mladcem iz naše vasi
je rdeča zvezda izkljuvala oči,
jih zmetala kot mrhovine v grob,
požegnala jih s kletvijo za pokop...
- ENA: Navček je jokal slednji večer —
- Ženske: Kdo bo kosti nocoj pobral,
poljubil jih in v žaro dal,
pozdrav vseh nas prinesel?
- Moški: Sedemdestim mladcem iz naše vasi,
iz vasi ob Savi —
Bratu, vaščanom, prijateljem:
ZVESTOBE VEČNI POZDRAV!
- Ženske: Sedemdesetim... in tisočem... in deset tisočem
iz vasi ob Savi in pod okriljem Triglava
- Moški: Zvestobe večne pozdravi!
- Ženske: In slava!
- Moški: Slava!
- Vsi: SLAVA!... Oče naš...

Pridiga p. Fortunata OFM na romanju v Frank

Romanje k žalostni Materi božji je prišlo v tradicijo. Že precej let se udeležujete tega romanja. In zanimivo je, da kljub temu, da so mnogi nekdanji romarji in romarice že med pokojnimi, se število romarjev ni zmanjšalo. Bogu sem hvaležen, da sem letos kljub načrtu, da se tega romanja ne bom udeležil, med vami. Udeleženci tega romanja so povezani med seboj z vezmi, ki niso samo zadeva spominov, marveč stvarnosti, ki je bila uresničena v vaši preteklosti in katero hočete za vsako ceno ohranjati. Prebridke so skušnje premnogih, ki jih opazujemo proti svoji volji, a njihov način življenja je tako nasproten vsemu, kar veren človek veruje, da jih moramo opaziti. To so ljudje — zgleda, da sestavljajo večino naše družbe —, ki niso v ničemer ukoreninjeni, ki nimajo nobenih idealov in tudi ne smisla za najbolj osnovne duhovne vrednote; so brez cilja, edini cilj jim je, da bodo imeli vse najboljše in najnovejše, kar je mogoče kupiti oziroma je naprodaj in včasih življenju bolj škoduje kot koristi, prinaša več problemov kot pa dela življenje prijetno in smiselno. Pod vplivom teh mnogih zgledov, ki jih je toliko, da s svojo miselnostjo, ki je brezbrizna do vere, prevladujejo in dajejo značilne znake našemu času, čutite potrebo, da se združujete na razne načine, npr. na današnjem romanju. Kadar hoče slovenski človek utrditi svojo vero, kadar je v stiski, roma, ako le more, ali pa se vsaj priporoča v molitev onim, ki romajo. Romanje je ena izmed značil-

nosti slovenske vernosti, ki se je vtisnila v slovensko narodovo duhovnost. Izvira iz davnih preteklih stoletjih, ko so naši predniki sprejemali krščansko vero. V začetku in tudi pozneje niso imeli zadosti duhovnikov. Fare so bile zelo redke, obsegale so obširna področja, sprva pa niti far ni bilo. In to je dalo povod, da so romali v verska središča. Tako versko središče je bilo pri Sv. Ivanu pri Devinu v bližini Trsta. Važno versko središče je bilo tudi Oglej, kamor so romali posebno veliki teden in pa ob ustoličenju patriarhov. Verska središča so bila tudi Krka, Gospa Sveta, Stična in tudi Lesce na Gorenjskem, kjer je bila že zelo zgodaj v srednjem veku božja pot; v Lesce so ljudje romali vse do 18. stoletja. In tudi ko so se fare zgostile, so imeli skoraj v vsaki fari podružno cerkev, kamor so verniki radi romali ob določenih dnevih, navadno za „žeganje“, to je, v nedeljo po prazniku zaščitnika ali zaščitnice Cerkve; najbolj pogosto so bile te podružnične cerkve posvečene Materi božji pod različnimi naslovi. Takih božjepotnih cerkvic je vse polno, npr. Ljubno, št. Jošt, Sv. Primož, Sv. Katarina, Šmarna gora, Tri fare, Sv. Frančišek v Beli krajini, Trška gora...

To ni brez pomena. Misel na ta božja pota ni le lep spomin, marveč predstavlja vrednote in vernost slovenskega ljudstva. To je izročilo vernosti, preteklost, v katero moramo biti ukoreninjeni, to je naše slovensko izročilo, ki je značilni izraz zvestobe svetemu izročilu, ki ga ohranja in oznanja Cerkev.

Ima pa to romanje k Žalostni Materi božji še en pomen. Na prvem romanju v preprosto cerkvico sredi polja in ob robu gozda ste prvokrat romali v spomin na žrtve komunizma v Sloveniji, posebno na tiste, ki so bili nasilno pomorjeni. Na svetu ni oblasti in ne sile, ki bi smela ali mogla prisiliti, da se teh žrtev ne bi spominjali. Ob spominu nanje utrjujemo zvestobo slovenskemu izročilu, ki je skozi zgodovino pričevalo vdanost katoliški veri in Cerkvi.

P. Fortunat OFM

DROBNE SVETINJICE...

Drobne svetinjske Matere božje in kovinasti križci Njenega Sina in zraven pa bele, bele kosti nepozabnih junakov, bodo dolgo, še dolgo spoznavno in edino zveličavno znamenje za vsakogar, ki bi hotel doumeti prvi in zadnji razlog in smisel krvave revolucije na Slovenskem. Naši fantje in moške in dekleta in žene in tudi otroci so umirali na tej zgodovinski prelomnici prav zato in samo zaradi tega, ker so bili nepodkupljivi pričevalci Njega in Njegove Matere. Nepodkupljivi — tudi za ceno krvi.

Ob spominu na lepe božične čase in v spomin na tiste zlate fante — v želji da bi bila krščanstvo in slovenstvo še vnaprej nerazdružljivo povezana — objavljamo naslednje čudovite verze izpod peresa m. Elizabete, ki morejo razvneti marsikakšno slovensko srce. Žal, da ne moremo s temi stihii prinesiti še melodije, ki jo je vanje vdihnil veliki slovenski skladatelj Matija Tomc.

MARIJA, KRALJICA SLOVENCEV

Vsa si naša, o Marija,
naroda slovenskega Kraljica,
naša sladka Mati, Pomočnica!

Ti si naših src molitev,
ti si sonce naših dni,
pesem naših brd in logov,
zvezda žalostnih noči.

Ti kraljuješ po dolinah,
ti kraljuješ vrh gorá;
tla slovenska vrt so diven
tvojih znamenj in cerkva.

BREZJE, naše narodno svetišče,
so, Kraljica, tvoj kraljevi dvor.
Nanj s ponosom gleda vsa Gorenjska,
pesem svojo preko gor
mu prepeva Notranjska, Dolenjska.

K tebi roma enkrat vsaj v življenju
preizkušeni slovenski sin
štajerske, Benečije, Koroške,
iz Goriških Brd, iz kršne Istre,
z lepih Kreljevih ravnin.

V težkih dneh, ko narod bega stiska,
brezijanska Kraljica, kot begunko
na srce ljubeče svoje
te Ljubljana z žarom vsem pritiska.
Naj te ganejo, Marija, ti spomini!
Vse Slovence z roko čudotvorno
združi v lepi skupni domovini!

SVETOGORSKA MATI BOŽJA,
ti ljubezen soških brd,
radost src, do koder seže
sladki vonj goriških trt.
Čuvaj nam primorske brate,
kršne Istre zvesti rod;
jadrnicam našim, Mati,
daj po morju prosto pot.

Ti, VIŠARSKA BOŽJA MATI,
ki prebivaš vrh gorá,
kjer kipi s pečin triglavskih

naša žalost do neba.
Materinski plašč razgrni
nad slovensko solz dolino!
Reši narod, ki te ljubi,
reši našo domovino!

O, MARIJA S PTUJSKE GORE
ki na štajerske rodove
iz Panonije, Prekmurja
trosiš svoje blagoslove.
Varuj klani Slomškov narod,
varuj ljudstvo Koclja kneza,
da bo zvesto v dneh usodnih,
ko se svet v temo pogreza.

Čudovita GOSPA SVETA,
naših dedov biser slavni!
Rod slovensko-karantanski
je na gosposvetskih tleh
prvo cerkev tebi zgradil
v davnih, davnih dneh.

Gospa sveta!
Prva mati vseh slovenskih si cerkva;
prve milosti Slovincem si delila
z Gosposvetskega polja.
Knezi naši ustoličeni pred tabo
bili so maziljeni in s sabo
nesli blagoslov so tvoj.

Gospa sveta!
V nas usmiljeni pogled obrni,
našo staro slavo vrni!
Naj velika gosposvetska misel
kakor bakla iz nebes,
kakor zmagovalen kres
razžari vseh src globine,
prepoji vsak konček naše domovine;
ves slovenski narod združi,
da pod tvojim žezlom, o Devica,
v zvesti veri Bogu služi!
Ti pa naših src, zedinjene Slovenije
bodi Mati in Kraljica!

General Rupnik in upravnik Hacin – pod domačo streho!

No prisrčen domobranski praznik se je zbrala v nedeljo, 31. avgusta letos, slovenska srečja v Buenos Airesu: v Rožmanovem Zavetišču smo na častno mesto umestili v trd les izklesani podobi dveh velikanov iz naše protikomunistične borbe, generala Leona Rupnika in upravnika slovenske policije, dr. Lovrota Hacin.

Dr. Jože Krivec, naš soborec, je ob tisti priliki v nagovoru na zbrane veterane iz obeh domobranskih organizacij in na domobranski pomladek izpovedal misli, ki so prav za prav nam vsem lastne, pa jim ve le večje pero pisatelja dati pravo obliko:

„Kako doma je dobro in lepo...“, — nam zapoje pesnik Balantič v svojih Gonarskih sonetih slavospev domu, potem ko je v taborišču, na tujem, v nesvobodi, zapuščenosti in bedi o njem samo sanjal, po njem le hrepenel iz daljave in mu le preko zvezd izročal svoje pozdrave in upanja.

Grenkoba polni človekovo srce, ki ni okusilo toplote doma in ki ni občutilo varnosti domače strehe.

Dom nam pomeni vse najlepše in najvišje v našem življenju: sanje sladkih ur, hrepenenje nemirne duše, počitek po trdem dnevu, mir po letih težkega dela in trudnosti korakov, nasmeh in dobrotno prijaznost zbrane družine...

Dom je prižgano ognjišče najlepših dni!

To najbolj občuti tisti, ki je bil s silo vržen iz lastnega doma in kateremu so vsaka vrata postala tuja ter vsaka pot neskončno dolga.

Tako je prav in neizmerno lepo, da bomo dvema popotnikoma, ki ju je domovina vrgla iz lastnega doma, ponudili zopet domačo streho in dobrotno toploto, ki sta je potrebna, pa tudi v polni meri vredna. To sta naša soborca: general Leon Rupnik in dr. Lovro Hacin. V zavetišče, v prijetni dom, ki nosi ime nepozabnega škofa Gregorija Rožmana, bosta prijazno sprejeta in ustoličena s svojima fizičnima podobama: kakor so se v življenju vsi trije vztrajno in odločno borili za iste pravice in odklanjali krivice in grozeči suženjski sistem rdečega lažnivega jarma, tako je tudi z naše človeške strani pravično, da jim nudimo v istem domu domovanje, kjer bo njihov duh lahko kraljeval svobodno njim v čast in spomin, nam in našim potomcem pa v nenehni opomin na čuječnost pred izgubo svobode, ki je največja vrednota človekovega življenja.

In prav ta vrednota — svoboda — je bil osrednji simbol vse njihove borbe. Slovenski narod ni imel osvojevalnih ozemeljskih zahtev, ki bi ga bile gnale v vojne pohode: pač, postavljala je zahteve po vrnitvi tistih delov slovenskih zamejskih krajev, kateri so mu bili krivično odsekani po prvi svetovni vojni po mednarodnih pogodbah. Tudi ni stremel po nadvladi

nad drugimi narodi, ni s silo ali z orožjem v roki vsiljeval svoje miselnosti ali svojega tradicionalnega načina življenja nikomur. Dvignil pa se je, ko so ga tuji zavojevalci in domači komunisti hoteli pritisniti k tlom, mu nasilno vzeti svobodo ter mu vsiliti tisti način življenja, ki ga on ni hotel. V obrambo svoje svobode, svoje svetle preteklosti, svoje kulture, s težavo pridobljene v dolgih stoletjih, za osnovne narodne pravice, je zgrabil za orožje. Ali mar ni imel za to naravne pravice? To mu je veleval glas vesti, ki je božji glas!

Zato je lahko razumeti, da je v tej borbi na strani naroda stal tudi cerkveni vladar Gregorij Rožman in da sta bila z njim tudi general Leon Rupnik in dr. Lovro Hacin in da se jim je pridružila velika večina zdravega naroda.

Prav gotovo nobeden od teh tedaj ni niti mislil na svoje osebne interese. Škof Rožman je stremel le za tem, da iz te borbe in stiske časa pomaga pripeljati slovenski narod s čim manjšimi žrtvami, toda trdnega v zvestobi Cerkvi in klenega v narodni zavednosti. — General Rupnik, star vojak in neomajen idealist, je dobro vedel, da bo njegova naloga končana, čim bodo zvonovi oznanili premirje med narodi. Njegov cilj je bil doseči, da bi narod preživel te ognjene ure in dni s čim manjšim prelivanjem krvi, toda z uničenjem tistega nasilneža, ki je hotel slovenski narod ropati svobode in ga vkleniti v sistem suženjskega životarjenja.

In dr. Hacin? Kolikokrat je ponovil svoja videnja: „Naša služba ne predvideva nobene nagrade, še manj kak pričakovani dobiček. Če bo Bog tako odločil, bomo končali tudi na barikadah! Ampak v polni zavesti, da smo storili vse, da bi narodu bilo prihranjeno gorje, ki mu v sedanjem času grozi!“

In kaj je potem te može, vodnike, napajalo, da so v tisti grozni borbi tedanjih gorečih dni vztrajali neomajno do konca?

Ne morem reči drugega, kakor da je to bila iskrena zvestoba in odgovornost dolžnosti, katero je vsakdo občutil na svojem mestu. Da stori to, kar sodi v tisti odločilni uri za najprimerneje in najbolj učinkovito. To, da stori vsaj nekaj, čeprav morebiti malo, za slovenski narod, ki je bil usojen na izginotje, na smrt. To, da pomaga omiliti gorje tistih stotisočev ki so trpeli in klicali po pomoči. Kajti grozen je bil meč tujega okupatorja, še hujše pa je bilo razdejanje domačega, od tuje sile postavljenega valpta.

Kljub vsemu naporu, borbi in žrtvam, smo revolucijo izgubili. Ne zaradi lastne komodnosti, neborbenosti, needinosti, pomanjkanja junaštva ali majave vztrajnosti, ampak zaradi slepote in kratkovidnosti tistega dela svetla, ki se je brez trezne razsodbe nagnil na stran komunizma, udobno misleč, da mu bo s tem, kar mu bo dal, za vedno potešil osvojevalni apetit.

Pa ste res prepričani, da smo vojno ali revolucijo popolnoma izgubili? Tisti, ki ni zgrešil svojih temeljnih smernic in vrednot, za katere se je bil, — ne more izgubiti borbe. In te so bile vklesane na našem ščitu: svoboda, pravica in resnica!

Opominjani z besedo in zgledom škofa Rožmana, Rupnika, Hacina in drugih, smo pravočasno spoznali nevarnost duhovnega in telesnega pogina, ki nam je grozil. Po nekem notranjem, skrivnostnem namigu smo se umaknili v svet. *Ni bila tedaj božja pomoč z nami, ki smo se rešili?*

V novem svetu smo doživeli rast naše mladine, ki vodi borbo očetov naprej, ne sicer z orožjem v roki, vendar tudi duh podira gradove in seka boleče rane. *Ali ni morda to naše potomstvo božje plačilo za žrtve, ki so jih pokosili rafali in se drobijo v globinah kraških jam?*

Veliko veselje in plameneči ponos nas navdaja, ko moremo po 35 letih zdomstva slovesno potrditi, da se škof Rožman, general Rupnik in šef policije, dr. Hacin niso zmotili v svojih odločitvah in ravnanjih. Tudi se niso zmotili v smrt vriskajoči bataljoni, niti tisti tisoči, kateri so z žalostjo v srcu, pa s težo vreč in cul čez ramena, klecali po razriti cesti majnika 1945 čez Ljubelj v tujino...

O tem nam pričajo vsi tisti primeri današnjih vstaj in borbe ljudstev in narodov, ki si ne dajo poteptati svoje svobode, pravice in resnice, pa naj se že to godi na azijskem vzhodu, v Vietnamu, v Afganistanu ali pri bratih Poljakih, ki so po 35 letih proletarskega „raja“, v katerega so jih potisnili domači rdeči veljaki, po žaru iskre svojega brata papeža Wojtile, dvignili glavé in tudi zahtevajo svobodo, pravico in resnico.

Nismo se motili mi, ne motijo se milijoni vstajajočih in po svobodi hlastajočih narodov! To so velike in svetle dni obetajoče zarje, ki osvetljujejo nebo in netijo upanje v srca tlačениh narodov.

Naj spominski podobi generala Rupnika in dr. Hacina, ki bosta sprejeti pod streho Rožmanovega zavetišča, ob prazniku desete obletnice blagoslovitve njega temeljnega kamna, ohranjata med nami vedno častni spomin na njiju in na nepreštete tisoče padlih soborcev!

Romanje v Midland

Drugo nedeljo v septembru prirejata obe borčevski organizaciji v Torontu romanje v Midland, znano kanadsko božjo pot, kjer je cerkev posvečena osmerim kanadskim misijonarjem-mučencem, ki so prišli med Indijance oznanjat krščansko vero, a so svojo misijonsko gorečnost plačali z mučeniško smrtjo.

Romanja slovenskih ljudi v Midland so se pričela prva leta po emigraciji, torej še pred nastankom borčevskih društev. Pobudo za romanja sta dala pokojni škof dr. Gregorij Rožman in dr. Jakob Kolarič, tedanji župnik torontske slovenske fare Marije Pomagaj, ki sta romanja tudi vodila. Ko je kazalo, da bodo romanja prenehala, sta jih prevzeli borčevski organizaciji, ki sta tudi pred 5 leti s skupnimi napori v Midlandu pod cerkvijo postavili spominski križ našim mučenikom. Ob tem križu se jih tudi spominjata ob vsakem romanju s skrbno izbranim sporedom.

Letošnji spored se je začel ob 11 dop. in je obsegal pozdravni nagovor g. Staneta Pleška, ga. Petrič, ki so ji komunisti pobili več sinov, je ob vznožje križa položila lep slovenski venec, nakar je č. g. Franc Turk opravil molitve za pobite borce in pokojne narodne voditelje. Za njim je deklamirala gdč. Pleško Jakopičevo pesem Stražarjem, tej je sledil nagovor g. Otmarja Mauserja. Pod vodstvom g. Dušana Klemenčiča je nato zapel po eno pesem mešani in moški pevski zbor iz Toronta, za tem pa je g. Vilko Čekuta recitiral občuteno, kakor le on zna, priložnostno recitacijo, ki jo je sam pripravil. Z domobranksko himno, ki so jo peli z zborom vred vsi navzoči, je bil spored pri križu končan in pričel se je bogoslužni del romanja s križevim potom, sv. mašo in petimi litanijami.

Kljub slabim vremenskim napovedim in dežju v zgodnjih jutranjih urah, se je na romanje odpravilo zelo veliko ljudi ne le iz Toronta, ampak tudi iz še bolj oddaljenih mest Ontaria in nekaj celo iz sosednjih Združenih držav. Že pred programom se je vreme uneslo in ni nič motilo romanja.

Številna udeležba je najboljšje izpričevalo slovenske zavednosti in zvestobe načelom, za katere so trpeli in padali naši mučeniki med vojno in revolucijo in po njej; je pa tudi priznanje in gonilna sila prirediteljem, da še z večjim navdušenjem že mislijo na prihodnje romanje.

Romanje v Frank.

Tudi letos je Društvo SPB Cleveland priredilo romanje k božjepotni cerkvi Žalostne matere božje v Frank, Ohio, ki leži 128 km zapadno od Clevelanda. Romanje se je vršilo 7. septembra 1980. Vodil ga je p. Fortunat Zorman, ker je č. g. dr. Pavel Krajnik zbolel in moral v bolnico.

Ker je bilo letos romarjev precej več kot prejšnja leta, je bila sv. maša v novi, odprti cerkvi, ki je bila zgrajena pred nekaj leti kakih sto korakov od stare, katera lahko sprejme le do 300 vernikov.

Ob 11. je p. Fortunat daroval sv. mašo za vse Slovence padle kjerkoli v boju proti komunizmu, za vse, ki so izgubili življenja pod okupatorjem in za vse, ki so umrli že v novih deželah. Spominjali smo se pa še posebno žrtev iz jeseni l. 1943, saj so se ta romanja pričela prav v njihov spomin.

V pridigi nam je pater razložil, kako so se pričela na slovenskem romanja, ki so skozi stoletja izraz slovenske vernosti in nas v molitvi povezujejo z vsemi, katerih se na romanjih spominjamo.

Ob 2. popoldne smo opravili sv. križev pot ob postajah v gozdčku, nato pa pete litanije Matere božje v cerkvi.

Po blagoslovu z najsvetejšim so nam tamkajšnji patri podelili še poseben blagoslov in nudili v češčenje relikvije sv. Križa, na kar smo se kmalu zadovoljni in hvaležni za bogato duhovno poživitvev odpravili nazaj proti Clevelandu.

Četudi vsako leto spremimo več rojakov k večnemu počitku, se število romarjev ne manjša, ampak narašča, česar smo zelo veseli in nam daje tudi pogum za nadaljnja romanja.

Sovj. oporečnik – žrtev avtomobilske nesreče!

Znani sovjetski oporečnik ANDREJ AMALRIK, ki se je umaknil iz Sovjetske Zveze leta 1976, je preminul kot žrtev prometne nesreče, ki se je zgodila nedaleč ven iz Madrida. Iz poročil, ki so prispela preko svetovnih agencij, ni razvidno, kako je do te nesreče prišlo; omenja se samo, da je bil Amalrik v tistem trenutku na poti na neki idejno-politični shod, ki naj bi potekal vzporedno z Evropsko Varnostno Konferenco.

Amalrik, star šele 42 let, je umrl na prevozu v bolnišnico mesta Guadalajara, kmalu potem ko je njegov avtomobil v zgodnjih večernih urah trčil z nekim tovornjakom. V istem avtomobilu so potovali še Amalrikova žena in dva ustanovna člana gibanja za neodvisne sindikate v Sovjetski Zvezi. K sreči niti Amalrikova žena niti Vladimir Borisov kakor tudi ne Viktor Feiberg niso dobili telesnih poškodb.

Amalrik je zaslovel v mednarodnem svetu leta 1970, ko je objavil svojo razpravo z naslovom „Ali bo Sovjetska Zveza preživela leto 1984?“

Istega leta (se razume) so ga sovjetske oblasti obsodile na tri leta prisilnega dela v neki jetnišnici.

Amalrik je tudi p. sec druge znane razprave z naslovom „Neprosto-voljni izlet v Sibirijo“.

Kot rečeno, je leta 1976 pobegnil iz Sovjetske Zveze in se zatekel na Holandsko, kjer mu je vlada izstavila osebno izkaznico v stanju „brez-domovinca“, kajti sovjetsko državljanstvo mu je bilo odvzeto. V zadnjem času je bival v Severni Ameriki, kjer je pravkar končal knjigo za neko ameriško založbo, in v kateri opisuje tudi svojo udeležbo v oporečniškem gibanju v Sovjetski Zvezi.

Ko smo prebrali to, drugače malo obširno novico, o njegovi smrtni nesreči, kjer se krivec ali morebitni krivec zanjo niti ne omenja ne, nam je prišla na misel pripoved znane gospe, ki je nedavno prišla domov z obiska v naši „matični“ domovini. Ko se je hotela v krogu svojih domačih in dobrih znancev razgovoriti precej svobodno tudi o političnih in napol političnih vprašanjih, jo je eden od prisotnih posvaril, naj rajši o teh stvareh molči, da je ne bo podrl kakšen avto.

Število takih in podobnih smrtnih primerov med slovensko politično emigracijo in pa med oporečniki komunističnega režima „doma“ je raz-merno tako visoko, da se nehote poraja sum o ne samo slučajnih nesrečah.

Zato bi bilo res potrebno da bi se v takih primerih pravočasno opravi-le potrebne raziskave in bi se o zaključkih iz le-teh nemudoma obvestilo široko javnost.

POBALINSKO VEDENJE KOMUNISTIČNIH „DIPLOMATOV“

Neotesanost komunističnih veljakov in diplomatov je že prišla v pregovor, posebno še odkar je Nikita Hruščov razbijal s čevljem v roki po pultu na splošnem zasedanju Združenih Narodov. Da ne govorimo o boleznih izpadih „genialnega“ Stalina, ki počasi prihajajo na dan v njegovih življenjepisih. Zato prav za prav ne predstavljajo posebnega presenečenja novice o ponavljanju takih „podvigov“, s katerimi se rdečkarji pač ponašajo, ker lepšega niso zmožni. Primer nikaraguaških zastopnikov novega rdečega režima, ki ga je severnoameriška „modra“ politika dala ustaliti se, zatorej ni nekaj izjemnega, pač pa „dostojno“ dopolnjuje galerijo slik o takih divjaških nastopih, obenem pa potrjuje v svojem zadržanju tiste, ki odklanjamo komunizem na celi črti, ker so nam mar krščanska in še katera druga kultura sploh.

Zgodilo se je v Buenos Airesu, septembra letos. Oba odpravnika poslov na ambasadi Nikaragve sta jo, meni nič tebi nič, popihala iz Buenos Airesa, ne da bi o tem „pobegu“ obvestila argentinsko vlado, kot je to v diplomaciji navada in zahteva tudi najbolj začetna olika. Argentinska vlada je bila obveščena o tem postopku rdečih diplomatov šele preko panamskega poslaništva, kateremu da je bila poverjena skrb za nikaraguaške zadeve. V argentinskih krogih se z gotovostjo ne ve za imeni obeh diplomatov, sklepajo pa da je bil eden odpravnik poslov v trgovinskih zadevah, Rafael Castellón, ki je skupno s svojim pajdašem dopotoval v Argentino letošnjega junija meseca. Ta dva pristna zastopnika tistega marksističnega režima sta se predstavila argentinski javnosti naslednjega 9. julija, to je dneva, ko vsa Argentina, ne samo osrednje in krajevne oblasti, slovesno praznuje dan svoje neodvisnosti. Najodličnejša slavnost, posvečena temu praznovanju, pa je prav gotovo slovesni Tedeum v katedrali, kateremu poleg civilnih in cerkvenih oblasti prisostvuje tudi ves diplomatski zbor, se razume, da vsi v gala obleki.

Bolje rečeno: skorajda vsi. Kajti oba sandinistična predstavnika sta se pojavila na tej slovesnosti, oblečena v samih srajcah in hlačah kravarkah. Da, oblečena v kavbojke, odposlanca tistih, ki vedo toliko nelepega povedati o severnoameriških kavbojih in za katere je že sama beseda „kavboj“ glasnik vsega zla.

Argentinske oblasti so seveda ta dva komunistična kavboja povabile, naj pri priči zapustita katedralo.

Čeprav datum nenadnega odhoda obeh diplomatov iz Argentine ni točno znan, sklepajo, da se je to zgodilo še prej, preden je bil po argentinskih teroristih po naročilu sandinističnega režima ubit v Paragvaju bivši predsednik Anastasio Somoza.

NAŠI JUBILANTI

HERMAN ZUPAN St. — 80-LETNIK

Dober prijatelj naše organizacije in reden bralec in naročnik našega lista g. Herman Zupan st. je dopolnil 80 let svojega plodovitega življenja. Kljub tem letom je še vedno čil in delaven na raznih področjih. Rodil se je 17. septembra 1900 v Devici Mariji v Polju in se je že zgodaj lotil knjigoveškega poklica. Med komunistično revolucijo je stal trdno na strani vernega slovenskega ljudstva in podpiral boj vaških stražarjev in domobrancev zoper komuniste. Meseca maja 1945 se je s hčerko in sinovoma Hermanom in Aleksandrom umaknil na Koroško. Iz Vetrinja je bil z domobranci zvijačno vrnjen tudi 17-letni sin Aleksander in je z njimi delil usodo. Po taboriščnem življenju v Lienzu in Spittalu se je g. Zupan preselil v Argentino, kamor je za njim prišla pozneje tudi njegova žena ga. Pavla roj. Aleš. V Argentini je krepko posegel v slovensko javno delo. Je bil in je še odbornik številnih slovenskih organizacij, obiskuje slovenske prireditve in pomaga povsod tam, kjer je njegova pomoč potrebna. Ko mu pristrčno čestitamo k visokemu jubileju, prosimo Vsemogočnega, naj mu nakloni še mnogo zdravij in srečnih let v krogu svoje številne družine.

SEDEMESETLETNICA RADIVOJA RIGLERJA

Eden izmed prvih članov Društva slovenskih protikomunističnih borcev v Argentini je bil tudi Radivoj Rigler, ki je prevzel v društvu mesto strokovnega načelnika. Vzbudil je pozornost s svojimi izvrstnimi članki v Vestniku. Naj omenimo med drugimi članke o švicarski vojski, o borcu za Koroško — junaku Malgaju. Pomemben je bil tudi njegov prevod Vasiljevičeve knjige „Temelji marksizma“. Še preje pa je izdal odličen učbenik kasteljanskega jezika „Sam temeljito kasteljansko“. — Pred leti je g. Rigler postal član Narodnega odbora za Slovenijo in se v tej važni politični ustanovi trudi za pravice slovenskega naroda v domovini, v zamejstvu in v Sloveniji v svetu.

G. Riglerju iskreno čestitamo k njegovemu lepemu jubileju in mu želimo še mnogo srečnih in uspehov polnih let.

DRUŠTVENE VESTI

Družabni večer

V soboto, 11. oktobra 1980, je DSPB Cleveland priredilo svoj letni družabni večer, s katerim se je letos spomnilo 30-letnice prihoda slovenskih beguncev v ZDA in se v njihovem imenu ob tej priliki zahvalilo vsem, ki so pripomogli, da se je to zgodilo. V ta namen je društvo vključilo v prireditve tudi kratek spored, ki naj bi sledil večerji, predno bi godba začela igrati za ples.

Spored je obsegal: nastop plesne skupine Kres s tremi plesi, nekaj pesmi sta ob lastni spremljavi kitar zapela Dominik in Emily Gorše, člana Mladih harmonikarjev, govor g. prof. V. Lipovca, v katerem je zgodovinsko podal razmere begunskih let in prizadevanja za naselitev v Združene države in nastop moškega pevskega zbora, ki je pod vodstvom g. Rudija Kneza zapel pet pesmi. Program je vodil inž. Jože Likozar. Spored je zares pritegnil pozornost občinstva; brž ko se je namreč pričel, se je živahnost v dvorani unesla in v trenutku je nastal popoln mir.

Dvorana je bila lepo pripravljena in vsakdo je ob vstopu občudoval opremo odra — skoro 4 m visok kip Svobode, ki je simbol vsakega priseljence in ki smo se ga tako razveselili, ko smo ga zagledali, ko se je ladja bližala New Yorku.

Udeležba je bila izredno lepa. Imeli smo med seboj nekaj nekdanjih sponzorjev, zastopnike organizacij, ki so se ob koncu vojne zavemale za pomoč beguncem. Udeležili so se večera tudi vsi štirje duhovniki fare sv. Vida in p. Fortunat iz Lémonta, ki je tri dni prej opravil sv. mašo za vse žive in mrtve dobrotnike beguncev s krasno pridigo, ter zvezni predsednik SPB Otmar Mauser iz 475 km oddaljenega Toronta. Zasedeni s bili vsi pripravljene sedeži in že med večerjo smo morali postaviti še nekaj miz, da so vsi gostje našli prostor. Senator g. Frank Lausche se je opravičil z lepim pismom društvu, ki se je po slovensko glasilo takole:

Dragi člani DSPB!

Obžalujem, da ne bom v Clevelandu 11. oktobra in se ne bom mogel udeležiti vašega družabnega večera.

Vedno sem sočustvoval in občudoval može in žene, ki so tako dobro poznali in imeli pogum in voljo boriti se proti tiraniji, ki je bila vsiljena slovenskemu narodu po neusmiljenih komunistih.

To obdobje vašega življenja je bilo težko in nasičeno s trpljenjem. Morali ste zapustiti svojo domovino in bili ste prisiljeni začeti življenje znova daleč od krajev vašega detinstva, daleč od vaših šol in cerkva, daleč od ljubljenej polj in travnikov, ki so vam dotlej dajali življenjsko silo. Vem, da je bilo vaše življenje polno težav in trpljenja, toda bilo je vredno odlikovanja najvišje stopnje.

Jaz sem Vas vedno cenil in spoštoval in Vas vedno bom.

Vaš Frank Lausche

Letošnji družabni večer je bil najbrže najlepši in najuspešnejši med vsemi dosedanjimi.

PISMA UREDNIŠTVU

ULTIMAT "VESTNIKU"

V zvezi s podlim obrekovalnim člankom Rudolfa Smersuja pod naslovom „Ne-slovenski glas“, ki je bil natisnjen v „Vestniku“ št. 5-7 1980 na straneh 109-110, v katerem sem jaz obrekovan kot „komunistični agent“, a list „Slovenski glas“ kot „kamuflača za prikrite komunistične namene“ kar predstavlja nezaslišano in težko kaznivo žalitev po predpisih vseh kazenskih zakonikov civiliziranega sveta, a obenem tudi grobo kršitev 8. božje zapovedi, ki pravi: „Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega“, zahtevam brezpogojno takojšen preklic objave Smersujevega obrekovalnega članka. Preklic mora biti jasen, natisnjen z debelimi črkami ter zavzemati celo stran „Vestnika“.

Ako tega ne boste takoj storili, boste pač preklic obrekovalnega članka morali izvršiti po Vaši smrti in sicer s trikratnim pojavom med sv. mašo v slovenski župnijski cerkvi v Buenos Airesu z naslednjimi besedami: „Obžalujem, ker sem s tiskom Smersujevega članka zavestno obrekoval dr. Drevenška kot komunističnega agenta in njegov list 'Slovenski glas' kot komunistično glasilo. Tudi urednike 'Duhovnega življenja', 'Tabora' in 'Svobodne Slovenije' prosim, da ta preklic objavijo z debelimi črkami v svojih listih“!

Moja sveta pravica je, da se potegnem za moje dobro ime, in za dobro ime lista „Slovenski glas“, Vaša krščanska in človeška dolžnost pa je, da storjeno krivico, ki je napravljena meni, čimprej poravnate. Javni preklic obrekovalnega Smersujevega članka, ki ste ga natisnili Vi v vašem listu mora biti izvršen v imenu tiste Resnice, ki jo preganjajo v Jugoslaviji in v Sloveniji, tiste Resnice, katero prikrivate slovenskim emigrantom in tiste Resnice, katero brani z vso odločnostjo edini „Slovenski glas“ in jaz kot njegov urednik. Ne jaz, ne „Slovenski glas“ nismo nikoli bili v komunistični službi in tudi nikoli ne bomo! Ne gre toliko za mojo osebno prizadetost, gre predvsem za sistem obrekovanja in laži v vaših jugoslovenarskih vrstah, kateri bo po vašem javnem preklicu prejel hud udarec.

VERUJOČ V NESKONČNO USMILJENEGA, PA TUDI NESKONČNO PRAVIČNEGA BOGA, PRED KATERIM BOSTE KAJ KMALU DAJALI ODGOVOR ZA VSA VAŠA OBREKOVANJA IN VSE VAŠE LAŽI, VAM TAKO DOLGO NE BOM ODPUSTIL, DOKLER VAŠ PREKLIC NE BO IZVRŠEN IN NATISNjen V ZGORAJ IMENOVANIH LISTIH. KER BOG VE, DA JAZ NE LAŽEM, ZATO SEM SI IZBRAL NJEGA KOT ODVETNIKA V MOJI ZADEVI!

Ko boste na drugem svetu, boste šele spoznali, v kakšen obupen položaj je slovenska duhovščina pahnila ves slovenski narod s svojo jugoslovansko politiko in šele tedaj boste videli, da je vse res, kar piše revija „Slovenski glas“ in jaz kot njen urednik!

Ko vam bodo gorela usta, s katerimi ste tolikokrat lagali, ko vam bodo goreli prsti, s katerimi ste pisali obrekovalne članke, boste šele spoznali, kako pravični Bog sovraži hinavščino, laž in obrekovanje. Odpustil Vam bom šele, ko bom videl natisnjeni preklic vašega obrekovanja. Da jaz mislim resno, pa boste kmalu doživeli na Vaši lastni koži. Tu vam ne more pomagati noben duhovnik, kajti odpuščanja je treba prositi pri tistemu, ki se ga je obrekovalo, poravnavo krivice pa tistemu, kateremu se jo je prizadelo. Sodim, da ste vso težo te upravičene zahteve razumeli. Bog Vas bo sodil, kot je že sodil druge moje osebne sovražnike!

Dr. Marijan Drevenšek
Dr. iuris utriusque

ODGOVOR NA ULTIMAT

Dragi urednik!

Zahvaljujem se Vam, da ste mi poslali Drevenškov „ultimat“ s čudovito vsebino in mi ponudili v Vestniku prostor, da nanj odgovorim. Medtem sem tudi jaz dobil od Drevenška podoben „ultimat“. Ultimate pošiljajo navadno države drugim državam, ne pa posamezniki posameznikom. Morda pa so se te navade v domovini pod komunističnim režimom, v katerem se je Drevenšek šolal, spremenile in si ljudje drug drugemu pošiljajo ultimate.

Kdo je avtor gornjega ultimata? Pošilja ga iz švice dr. Marijan Drevenšek — dr. iuris utriusque. To pa ni pravo ime avtorja, je samo psevdonim, kar je razvideno iz sporočila uredništva na str. 32 prve številke „Slovenskega glasa“ (C. g.) Tudi vsi ostali sodelavci S. g. uporabljajo psevdonime. Nikjer ni navedeno, kje list izhaja, kar je gotovo edinstven primer v svobodnem svetu, da ne veš, kje bi naročil neki list. Drevenšek si je nadel akademski naslov — dr. iuris utriusque t. j. doktor civilnega in kanonskega prava (je morda celo duhovnik?).

Moram reči, da niti Drevenšek niti njegovi sodelavci ne kažejo posebnega poguma, ko se skrivajo za psevdonimi. Javni delavec mora pogumno nositi glavo pokonci in se ne skrivati. Poglejmo disidente za železno zaveso (v Sovjetski zvezi, na češkoslovaškem in dr.), kako nastopajo pogumno s svojimi polnimi imeni, čeprav so v komunističnih državah.

Ta velik strah in uporaba psevdonimov pa je v očitnem nasprotju z izjavo, ki je natiskana na str 11 prve številke S. g. in ki se glasi: „Nahajamo se v vojnem stanju, pa je zato treba riskirati svojo kožo, kot jo mora vojak na bojni črti... Smo na bojni črti za sveto in veliko stvar: za svobodo. Zato jo moramo braniti z vsemi razpoložljivimi sredstvi, tudi za ceno svojega življenja.“ To so lepe in pogumne besede, toda samo besede, dočim niti Drevenšek niti njegovi sodelavci ne pokažejo poguma, ki ga S. g. priporoča.

Drevenšek in njegov krog so novo Slovensko narodno predstavništvo. To je zopet v svobodnem svetu edinstven primer, da ne veš, kdo sestavlja neko narodno predstavništvo. Zopet pomanjkanje pravega poguma in tudi pomanjkanje čuta odgovornosti. Ljudje lahko upravičeno sumijo, da se za psevdonimi skrivajo sovražniki, ki ribarijo v kalnem in se poslužujejo najrazličnejših komuflaž. Vsak resen človek ima pravico dvomiti o verodostojnosti in dobrih namenih ljudi, ki hočejo igrati veliko vlogo, pa se skrivajo za plotom in izza njega streljajo na ljudi.

Tu bi, dragi urednik, lahko končal svoj odgovor in bi ga nadaljeval šele potem, ko se bo Drevenšek predstavil in povedal svoje pravo ime, kakor sem ga jaz povedal s svojim pravim in resničnim imenom pod svojim člankom Vendar bom kljub temu Drevenšku na kratko odgovoril.

Drevenšek je v svojem ultimatu popolnoma prezrl in prav nič obrazložil tisto svojo trditev, ki sem jo jaz v svojem članku kot prvo odločno odklonil, da je namreč še vedno bolje, da se republika Slovenija osamostvoji v svojih sedanjih republiških mejah, **pa čeprav pod slovenskimi komunisti**, kot da bi ostala še nadalje v sklopu Jugoslavije.

Ta stavek je bil vzrok mojega članka v Vestniku in na to ni v ultimatu nobenega odgovora Ponavljam, kar sem zapisal v Vestniku, da je vse udrihanje po komunistih in komunizmu v S. g. zelo sumljivo, če je glavni urednik Drevenšek pripravljen sprejeti Slovenijo pod vodstvom slovenskih komunistov, ko na drugih straneh S. g. odločno odklanja vsak pluralizem glede sodelovanja s komunisti. Ne samo mi — protikomunistični borci in slovenski politični emigranti — ampak tudi vsi verni, pošteni in narodno zavedni Slovenci doma so spoznali zverinstvo in laž komunizma. Komunizmu je veljal naš boj med revolucijo (in ne samo z bobnečimi besedami) in velja še danes. **Kdor nam ponuja Slovenijo pod komunističnim vodstvom, je za nas sumljiv agent neslovenskih in nekrščanskih interesov.**

Slovenski domobranci — in Vestnik je njihovo glasilo — najodločneje odklanjajo tako Drevenškovo tezo in ga bodo smatrali za svojega sovražnika vse do tedaj, dokler ne prekliče in obžaluje te svoje sramotne izjave. S komunisti nikdar in nikoli! Komunistom velja še vedno naš boj. Naša prva naloga je osvoboditi Slovenijo komunistične golazni, ne pa da bi jih celo sprejeli za svoje vodnike.

Drugo, kar sem omenil v svojem članku, je odgovor na Drevenškov napad na slovensko duhovščino. Ko sem napisal članek v Vestnik, sem imel pri roki samo revijo „Republika Hrvatska“ (štev. 125-1980), v kateri sem bral v hrvaščino preveden Drevenškov članek. Pozneje pa mi je znanec posodil več števil S. g., ki ga do tedaj nisem poznal.

Če bi preje videl te številke S. g., bi Drevenšku lahko še kaj več napisal v zvezi z njegovimi napadi na slovensko duhovščino. Iz vseh osem števil S. g., ki sem jih prejel, **veje kar histerično sovraštvo do slovenske duhovščine.** Človek dobi vtis, da je glavni namen S. g. obrekovanje in sramotjenje slovenske duhovščine tako one doma in še posebej te zunaj domovine.

V vsaki številki so strupeni članki zoper slovensko duhovščino. Pa tudi v člankih, ki obravnavajo druga vprašanja, se v opombah uredništva obregne urednik ob slovensko duhovščino. Izražanje je tako prostaško, kakršnega med Slovenci niso uporabljali niti ne kulturnobojni svobodomislec pred mnogimi desetletji in ga niti ne uporabljajo komunisti v svojih časopisih.

Če bi hotel navesti vsa obrekovanja, vse laži in sramotenja slovenske duhovščine, bi zmanjkalo prostora v Vestniku. Naj navedem samo nekaj primerov, da bodo naši bralci videli, kakšni so Drevenškovi in njegovih sodelavcev izbruh: tega sovražstva. Za dr. Janeza Evang. Kreka uporablja izraze: „bedasti J. E. Krek“, „rečna politika zmešanega J. E. Kreka“, „nesrečni demagog J. E. Krek, ki ga preklinjajo v grob“ (le kdo?), „do kosti b'amirani Flusslaufpolitiker J. E. Krek“. J. E. Kreka primerja s Homeinijem tako'e: „Goljuf in razbojnik Homeini je zlorabil verska čustva kulturno zaostalega naroda v svoje sebične namene, da se je dokopal do oblasti in polnega korita. Pri nas je demagog J. E. Krek na podoben način zapeljal slovenski narod v jugoslovansko sužnost in je pravtako zlorabil sotano v jugopolitične namene kot Homeini svoj umazani burnus“.

Za slovenskega filozofa, svetniškega dr. Aleša Ušeničnika, rabi izraz „degenerirani duhovnik“. Tarča napadov so tudi „lakaj škof dr. Jeglič“, škof Lenič, dr. Korošec idr. — Posledno na piki ima Drevenšek msgr. Kazimirja Humarja, urednika „Katoliškega glasa“ v Gorici. Na številnih mestih ga obmetava z izrazi: „jugoslovenarski prelat Humar“, „ne ravno razgledani jugoprelat Humar“, „jugopop Humar“, „fanatičen jugoslovenar Humar“ in pod. V nekem članku je zapisano, da nosi „Katoliški glas odgovornost za tisto, kar se danes dogaja doma. (Pri tem je treba vedeti, da „Katoliškemu glasu“ ni dovoljen vstop v Slovenijo.)

Trn v peti so Drevenšku izseljenski duhovniki, ki so odšli s svojimi rojaki v tujino in tam delajo zanje, jim mašujejo v sloveščini, jim delijo zakramente v slovenščini. Zlasti si S. g. rad privoščiči „jugoslovenarske“ duhovnike: Naceta Čretnika, msgr. Kunstlja, „zloglasnega“ Oreharja, Dr. Zdešarja — torej duhovnike, ki imajo gotovo največjo zaslugo, da se je slovenstvo v tujini ohranilo, da so Slovenci dobro med seboj povezani in delovni na vseh področjih. Komunistični režim v Sloveniji smatra izseljenske duhovnike za svoje najvažnejše sovražnike. Sezonskim delavcem in dijakom je naročeno, naj nimajo s temi duhovniki nobenega stika. Ali ne pomaga Drevenšek s svojim obrekovanjem komunističnemu režimu?

Zgoraj sem navedel nekaj duhovnikov, ki so imenoma napadeni. Poleg tega pa je v S. g. vrsta obrekovanj, sramotenj in žalitev slovenske duhovščine na splošno. Naj navedem nekaj cvet iz te nove „farške gonje“, ki jo je znova oživel Drevenšek: „zatelebani župniki“, „bedasti duhovniki“ od klera poneumljena katoliška čreda“, „arteriosklerotični in trebušasti župniki“, „bedasti, neizobraženi in zanešenjaški duhovniki“ ... „zatelebana in nazadnjaška duhovščina“ itd.

Ni potrebno posebej omenjati, da je S. g. poln obrekovanj, laži in žalitev tudi slovenskih katoliških laikov. Vsi so „velesrbi“ in delajo „za

velesrbske interese“. Člani prve slovenske vlade so bili „slamnatí možje ter brezvestna čreda falotov in tepecev“. — Dr. Miha Krek je bil zastopnik velesrbskih interesov. Dr. Vinko šarabon je „jugošarabon“. Tudi Ruda Jurčec, ki je odklonil sodelovanje s S. g., je dobil označbo „čaršijska ozkosrčnost“. Slovenski zastopniki v tujini in pa kler doma so **bedasti izdajavci slovenskega naroda**. Slovenska duhovščina se dobro počuti z južnjaškimi kolonisti v Sloveniji.

Tudi Vatikanu ni Drevenšek prizanesel. Tudi nanj je nagrmadil kopicó obrekovanj. — Kako more doktor kanonskega prava postaviti naslednje vprašanje: „Ali smo Slovenci sploh dolžni pokorščino papežu, ki ga ni volil noben zastopnik slovenskega naroda?“

„Visoko“ kulturno raven kaže S. g. z objavo grdih, sramotilnih pesmi, ki so, kar je videti tudi sicer iz večine člankov, zrasle na istem drevesu. To so pesmi, ki sramotijo papeža, škofa Leniča, Zdešarja, Humarja in „senilnega škofa Jegliča“. Ena pesem začne: „Proč s prekletimi farji“. In potem si Drevenšek upa zapisati: „Mi, ki smo po *božji volji* prevzeli vodstvo slovenskega naroda.“ Ubogi slovenski narod s takim vodstvom!

Tako toraj piše Drevenšek, ki v prvi številki govori o časnikiarski etiki, o ljubezni, o karmelski Materi božji in podobno.

V ultimatu pravi, da je njegova sveta pravica, da se po-(?) ne(?) za svojo dobro ime in dobro ime lista S. g. — Vprašam, kaj pa dobro ime slovenske duhovščine, laikov, slovenskih časopisov in ustanov? Te pa sme Drevenšek po svoji mili volji teptati in mazati in to celo menda v imenu „Resnice“. Nad 50 let de'am skupaj s slovensko duhovščino za blaginjo slovenskega naroda, zato smatram, da je moja sveta dolžnost, da se potegnem za njeno čast, da javno in s svojim podpisom pokažem na njene zaklete sovražnike in jih zavrnem. In za takega sovražnika slovenske duhovščine smatram Drevenška in njegov Slovenski glas in ga bom smatral jaz in ga bodo smatrali vsi protikomunistični borci vse do tedaj, dokler ne bosta obžalovala svoje nekrščanske, nekulturne in lažne napade.

Za sklep pa še to: Drevenšek je proti koncu svojega ultimata zapisal tole: „Da pa mislim resno, pa boste kmalu doživeli na Vaši lastni koži.“ To je na'adna grožnja, vredna komunističnih teroristov. Drevenšku povem, da se med komunistično revolucijo nisem bal ne groženj in tudi ne krogel, ko sem po Sloveniji organiziral Slovensko legijo in Vaške straže, ko sem obiskoval domobranske postojanke in tam govoril in ko sem imel protikomunistične govore po raznih tovarnah in delavnicah. Prav tako se tudi danes prav nič ne bojim in se bom boril proti vsakemu vdoru komunizma v naše vrste in proti obrekovanju slovenske duhovščine in drugih borcev za pravice slovenskega naroda.

Rudolf Smersu

„KDOR SE HOČE BRANITI, MORA BITI PRAVLJEN TUDI UMRETI“ — Aleksander Solženicín

Uprava Vestnika!

Upam, da me boste razumeli, čeprav so podatki zelo nepopolni. Moj mož bi zelo rad dobil nekaj številčk Vestnika, v katerem je natisnjen članek o Judih — katerim se moramo kristjani zahvaliti za svojo vero in kulturo. Tisto številčko je nekemu posodil in je še ni dobil nazaj. Članek je sila zanimiv in kakor razodetje za mnoge. Jaz mislim, da je objavljen v prvih številkah leta 1980.

Ali imate kaj teh številčk na razpolago? Moj mož bi rad imel 6 številčk. Lahko pošljete zračno z računom vred. Obenem nas obvestite, koliko smo dolžni za Vestnik. Prinaša sila pomembne zgodovinske članke. Hvala!

Ana Gaber

Cleveland, 19. avgusta 1980

Uredništvu „Vestnika“!

Vam vsem naš prisrčni pozdrav. Zopet se je nabralo nekaj denarja, tako prilagam v pismu ček za 453.29 dol., s tem se bo zopet dalo zakrpati nekaj lukenj današnji rastoči draginji tiska. Drugače pri nas vse po starem. V delu in snovanju načrtov skoraj ni mesta za kakšno staranje. Živo čutimo, da bi v današnjih razmerah bila najvažnejša stvar zblížanje in povezava vseh zdravih sil, ki jim je še resnični mar po odporu proti rdeči poplavi, ki s harmoniko in pesmijo na čelu prihaja med naš svobodni svet.

V septembru bomo spet imeli naše vsakoletno romanje, kjer se bomo predvsem spomnili slovenskih mož in fantov, na katerih veličastno žrtev še vedno lepijo rdeči zgodovinarji svoj namišljeni pečat izdajstva. Spomnili se bomo tudi vseh nas, da bi ostali zvesti in da bi ob našem odhodu zapustili v srcih mladega rodu nedotaknjeni zaklad slovenskih izročil prepojenih v resničnem krščanstvu.

Lojze Bajec

Cenjeni, dragi g. urednik!

Z zgornjo pesmijo za Božič bi se rad zahvalil tudi za letošnje pošiljanje dragocenega mi Vestnika, in že zdaj — pozneje bom najbrž preza-poslen — bi Vam rad voščil blagoslovljene praznike in Novo leto moči za Vestnik!

Vaš vdani

Vladimir Kos

B R A L I S M O in pripominjamo:

Vse, kar dviga slovensko zavest, nam je vedno pri srcu; zato se nam zde vredne ponatisa pripombe nekega „ša-aja“ k doma izdanemu prospektu „Po Koroškem...“ in ki jih je prineslo tržaško GOSPODARSTVO (št. 1296).

Poudarek „ša-ajevega“ dopisa je na zmotnem pojmu o „slovenskih plemenih“, ki da so bivala v že ustanovljeni karantanski DRŽAVI. Potem pa tudi zgrešeno istovetenje letnice 1414 z izginotjem slovenskega jezika iz ustoličevalnih obredov pri umeščanju koroških vojvod.

Za marsikoga izmed nas nekaj novega. Zato — kot smo rekli — ni škoda ponatisa:

„Ljubljansko turistično podjetje Kompas Jugoslavija je izdalo (za Gospodarsko zbornico Slovenije) izredno uspel turistični prospekt o (avstrijski) južni Koroški z naslovem „Po Koroškem...“ Pri izdaji je sodelovala tudi Zveza slovenskih organizacij iz Celovca ter Inštitut za geografijo Univerze v Ljubljani.

Prospekt prikazuje južno Koroško z izredno posrečenimi barvnimi fotografijami in kratkimi besedili v slovenskem in srbohrvaškem jeziku. Besedilo samo bi zahtevalo nekaj pripomb.

Na uvodnem mestu stoji npr.: „...Koroška dežela je namreč zibka slovenstva, saj so tu slovenska plemena v sedmem stoletju osnovala državo Karantanijo... Kljub rabi slovenskega jezika pri vladanju in ustoličevanju vladarjev, vse do leta 1414, je s tem samostojnost Karantanije zamirala.

Če so Karantanci ustanovili že državo, potem niso mogli biti „plemena“, saj pod tem pojmom umevamo socialno najbolj preprosto, da ne rečemo primitivno človeško družbo, npr. kje v pragozdu ali v kameni dobi, medtem ko je državotvorno ljudstvo že narod.

Kar pa zadeva letnico 1414 in ustoličevanja oz. umeščanja v slovenskem jeziku, ki so bila isto, je letnica povsem napačna, da si jo šolske knjige trdovratno navajajo že pol stoletja. Umeščanje novih vladarjev se je končalo s cesarjem Karlom VI., očetom Marije Terezije, leta 1728 in je bilo tudi na Koroškem le v slovenskem jeziku. Marija Terezija pa je vso državno upravo in vlado centralizirala na Dunaj in s tem prekinila tudi s starodavnimi karantanskimi oz. koroškimi izročili ter se zato tudi ni dala več umestiti kot deželna vladarica...

* * *

N O B — Narodno-osvobodilna vojska?

Kljub dejstvom, ki naravnost bijejo v oči, neki dopisnik tržaške „Mladike“ še vedno živi v iluziji, da je v zadnji vojni pod vodstvom Komunistične partije (kdo še lahko dvomi o tem) doprinesel svoj delež k osvoboditvi slovenskega naroda.

Kot je razvidno iz njegovega dopisa, se te iluzije še vedno krčevito oprijema, čeprav istočasno že razočaran priznava, da so sadovi tiste borbe vse prej kot tisti, katere so pričakovali.

Resnično se nam zdi, da mora biti v sreih na stotine primorskih Slovencev, ki so, žal, lahkoverno nasedli slepljivim geslom komunistične OF, silovito grenak občutek, ko gledajo, v kakšno ostudno stvarnost — slovenstvo v zatonu na celi črti — so se izprevrgele sanje in upi, ki so jih bili gojili med zadnjo revolucijo. Edina rešitev iz tega razkrojevalnega občutka pa ne more biti druga kot jasno spoznanje, (in tudi) priznanje, da so bili pač kruto prevarani. Če imenovanemu dopisniku primanjkuje še kakšen dokaz o resničnem obrazu OF, tako na Kranjskem kot na Primorskem, pa naj pazljivo prebere na koncu svojega dopisa (ki ga tu poobjavljamo po Mladiki) še naš prepis (iz komunističnih virov) zgodovinskih dejstev, ki govore o tem, kako je „veliki“ Tito gledal na ta problem slovenske Primorske.

Pismo tržaškega dopisnika je tole:

„Bil sem na poimenovanju šole „1. maj 1945“ v Zgoniku. K temu prazniku — ime šole po 1. maju 1945 me prav nič ne moti, ker sem osvoboditev sam doživel in se zanjo tudi boril — bi imel nekaj pripomb glede proslave, ki je bila pripravljena tako, da sem imel vtis, da jo je pripravila tržaška federacija KPI in ne zgoniška občina, saj med občinstvom niso bili samo slovenski otroci, slovenski šolniki, slovenski starši in prijatelji mladine in tudi Italijani iz zgoniške občine (sodelovala je s kratko točko tudi italijanska šola šola iz Zgonika), ampak tudi italijanski komunisti iz mesta in komunistični aktivisti, ki s poimenovanjem niso imeli zveze. Napovedovanje je bilo strogo dvojezično, kot bi šlo za kako dvojezično šolo. Vtis sem imel, da je italijanska komunistična partija hotela našo prireditev popolnoma izkoristiti v svoje volilne propagandne namene. Zato je nastopil partizanski zbor z dvojezičnim sporedom (za Slovence) med izvajanjem internacionale se je dvignilo tudi troje (beri troje) pesti. Rdeče zastave vsepovsod. Slovenske barve, za katere so padli borci, našteti na seznamu v brošuri, ki je izšla ob tej priložnosti, so bile le nakazane na značkah, ki so jih delili pri vhodu. Zdelo se mi je, kot da smo se primorski Slovenci borili in krvaveli za rdečo revolucijo in ne za naš narodni preporod. NOB, za katero vse pogosteje nekateri uporabljajo samo še kratice EN O BE, kot bi šlo za besedo brez pomena, pa ni bila rdeča revolucija. Pri nas gotovo ne, ker se za to nismo borili proti fašizmu in nacizmu. Bila je **narodno osvobodilna vojna**. Morda je danes koga tega dejstva sram. Ali pa spreminja vsebino NOB namenoma po današnjih volilnih potrebah. Vsekakor bi rad na poimenovanih slovenskih šol na našem krasu videl več slovenskih barv in slovenskega duha, nekoliko več Prešerna, po katerem je nosila slovenska brigada ime, in malo manj Marxa, po katerem mi ni znano, da bi imenovali slovenske brigade med NOB.“

Dopisnikov občutek da so se primorski Slovenci borili za rdečo revolucijo pa popolnoma odgovarja resnici, čeprav so bili prepričani o popolnoma drugi stvari.

Ko se je odločala usoda Slovenske Primorske, je Broz Tito sklenil takole kupčijo s Palmiro Togliattijem, takratnem sekretarju italijanske komunistične stranke. V prav istem času so ljubljanski študentje obvezno sodelovali v demonstracijah, ko so vzklikali Titovo geslo: „Trst je naš! Tujega nočemo, svojega ne damo“ itd. itd!

Poročilo o sestanku med Titom in Togliattijem posnemamo iz Vladimirja Dedijerjevega uradnega življenjepisa o Titu (npr. stran 717 in naslednje).

„V novembru leta 1946 se je sestal Tito s Palmirom Togliattijem-Ercolijem, sekretarjem Komunistične partije Italije.“

„Jeseni leta 1945 si je Togliatti posebno prizadeval, da bi se sestal s Titom in je kot razlog za ta sestanek navajal notranji položaj v Italiji, bližajoče se volitve in dejstvo, da še ni podpisana mirovna pogodba z Italijo in da bi mnogo vprašanj iz te pogodbe lahko imelo zelo velike posledice v notranjem političnem življenju Italije.“

„Togliattijevo pobudo so v Beogradu sprejeli in italijanski gost je prišel v Trst v soboto, 2. novembra 1946 v spremstvu svojega tajnika. Slovenska vlada mu je poslala v Trst avtomobil, da bi se pripeljal v Ljubljano.“ (str. 717)

„Ves čas svojega dvodnevne bivanja v Beogradu je bil Togliatti stalen Titov gost pri mizi. Pri kosilu sta bila Tito in Togliatti sama. Pogovarjala sta se brez prič v ruščini, brez prevajalca ali tajnika.“

„Osnovne razgovore sta imela (Tito in Togliatti) o mirovni pogodbi, ki še ni bila podpisana, posebno pa o mejni črti med Italijo in Jugoslavijo. Togliatti je poudarjal, da bo imelo vprašanje te mejne črte in zlasti Trst morda odločilno vlogo pri bližnjih volitvah v Italiji. Naglašal je, da bi bilo dobro, če bi Jugoslavija privolila, da bi Trst pripadel Italiji... ker bi takšna izjava Jugoslavije, dana njemu, Togliattiju, pomenila zelo veliko za Komunistično partijo Italije pri bližnjih volitvah, ker bi s tem pridobila med italijanskimi množicami ugled stranke, ki se bori za nacionalne interese svoje domovine.“

Če ta dejstva ne morejo prepričati Mladikovega dopisnika o zmotni ideji, ki jo je do sedaj imel o OF in njenem najvišjem maliku, potem je sklepati, da je ostal pokoren suženj svoje čustvenosti in svojega osebnega historiala in mu z zdravim razumom ni možem pristop do resnične in pravične presoje tiste dobe in tistodobnih oseb.

V Taboru št. 9-10/80, na strani 255 spodaj, smo brali komentar o vrednosti našega pisanja in urednikovanju in še temo za razmišljanje. Ker v resnici nimamo stiske za prostor, oboje tukaj dobesedno prepisujemo:

„O mrtvih samo dobro...? —

Najbrž zato, ker mu je zmanjkalo tudi prepisov iz drugih publikacij, s katerimi je urednik Vestnika sicer natrpal pretežne strani svoje št. 5-6-7 letošnjega letnika, je na vso 144. stran postavil samo tole: „Po slovenskih komunističnih virih je Josip Broz-Tito umrl v Ljubljani 4. maja letos.“ — In k temu pod črto glosa: „De mortuis n'li nisi bene — O mrtvih samo dobro! (Latinski pregovor)“. — Sicer je stran prazna!

Zares; — nadvse duhovito in izvirno... —

Posebej, ker so za zgodovino ohranjeni letniki istega Vestnika z dolgimi stranmi blata, gnoja in laži, ki jih je nagrmadil na mrtvega mučenca za slovenski narod, očeta, ustanovitelja in vrhovnega poveljnika slovenskih domobrancev gen. Leona Rupnika.

Da ne pozabimo: Celoten uradni naslov tega glasila je: Vestnik slovenskih domobrancev in drugih protikomunistov. — —

Tema za razmišljanje:

BEDAKI IN NESPOSOBNEŽI TI NE BODO NIKDAR ODPUSTILI,
DA SI PAMETEN IN SPOSOBEN! (Vsakdanja resnica).“

Kot razberemo iz „teme za razmišljanje“, bi bilo zaman, da bi avtorja zgornjih vrstic prosili odpuščanja za tisto našo „sicer prazno“ stran, zato tega niti ne poskusimo. Radi pa priznamo, da nismo pričakovali tako močnega odmeva na naše tako skromno in intrascendentno delovanje.

To bi bil ves komentar na tako oceno našega pisanja, da ne bi imel M. B., naš ožji sodelavec in član konzorcija za nujno potrebno povedati „Uredniku Tabora RESNO IN ODKRITO BESEDO“, ki je zapisana na sprednjih straneh našega lista.

Prijatelji in bralci Vestnika so lahko opazili, da se je naš list v zadnjih letih velikokrat omejeval samo na dostojne in zelo obzirne komentarje, ko je edinole odgovarjal na izzivalno polemične zapise drugod, nikdar pa ni sam začel komentarjev ali iskal teme in dogodljaje, ki naj bi kalili prijateljsko razmerje in bili predmet spora in razdora.

Še več: v zadnjih številkah se je prav namerno izogibal tudi najmanjših tozadevnih omemb, ki bi lahko ranile dovtetnost ali občutljivost soborcev iz bratskih organizacij. Zato resnično obžaluje, da je urednik Tabora s svojimi besedami izzval potreben odgovor našega kroga prav v času, ko se je prijateljsko razmerje in razumevanje med člani obeh borčevskih organizacij, tako v Kanadi kot v Severni Ameriki kakor tudi med nami v Argentini, res razveseljivo okrepilo.

* * *

Iz Janeza Čučka reportaže o slovenski politični emigraciji, objavljene v knjigi „Sramota umira počasi“, ki je izšla lani, posnemamo tole:

„Ko sem v ljubljanskem Dnevniku objavil serijo člankov o slovenski politični emigraciji, so mi znanci iz tujine ljubeznivo poslali nekaj izrezkov iz emigrantskih časopisov, v katerih so o tem objavili svoje mnenje; toliko žaljivk na kupu nisem že dolgo prebral o nikomer.

Glede na to smem domnevati, da bo ta knjiga izzvala nov plaz divjih in grdih besed. (str. 8).“

Očividno je domači časnikar, kot Janez Čuček je, veliko bolje informiran o stvarnosti slovenske politične emigracije in prav gotovo z veliko večjo zavzetostjo prebira naš slovenski zdomski tisk in mora biti kot produkt domače socialistične družbe res nežna in naivna duša, da že dolgo (odkar vandra po svetu?) ni prebral toliko žaljivk na kupu kot prav v emigrantski literaturi. Ali res ne pozna, na primer, Jožeta Javorška in njegovih svetih podob iz galerije partizanskih kulturnikov in politikov? Ali je res tako malo poučen in ni nikdar segel po obilnem „gradivu“, ki ga je „socialistična“ družba nakopičila o slovenski polpretekli zgodovini in o celi vrsti znamenitih in „znamenitih“ dejavnikih v njej?

Da se izognemo „novemu plazu divjih in grdih besed“ — razen seveda, če naše karakterizacije njega kot partijskega časnikarja nima za hudo žaljivko — pa prinašamo v naslednjih vrsticah izpis nekaterih odstavkov iz njegove knjige, na straneh 45-48, samo s tem namenom, da mu na vse tamkaj povedano na koncu stavimo nekaj ne grdih in ne divjih, ampak neprijetnih vprašanj. Če mu bo ljubo, pa naj nam ob kakšni priliki zapiše o tem svoje pošteno in vestno mnenje.

Da se komu ne bo zgodila krivica, pojasnjujemo, da so nekateri stavki po naši pobudi natiskani samo z velikimi črkami; v knjigi sami le-ti niso tako poudarjeni.

Umik domobranskih enot in skupinic politikov se je končal na Vetrinjskem polju pred Celovcem.

Po zadnjem velikem spopadu pri Borovljah 10., 11. in 12. maja 1945 se je znašlo v ujetniškem taborišču v Vetrinju, ki so ga nadzirali Britanci, okoli 13.000 domobrancev in nekaj tisoč ljetičevcev ter četnikov.

Vojaški (komandant domobrancev Franc Krener na primer) in politični voditelji (dr. Joža Basaj, Matija Škerbec, dr. Franc Bajlec in drugi) so poskušali večkrat doseči sporazum z britanskimi oblastmi, da bi se zajeti umaknili kam drugam z Vetrinja. Mislili so, da se bodo zavezniki (namreč britanske enote in pripadniki Jugoslovanske ljudske armade) spopadli in da bodo domobranci lahko posegli v ta boj na strani Britancev.

Zato so že prve dni bivanja v Vetrinju začeli reorganizirati svoje enote, za dvig morale pa poviševati častnike domobranskih bataljonov.

Razen tega so med begunci, ki so se skupaj z oboroženimi enotami umaknili iz Slovenije prek Ljubelja, nabrali še nekaj novincev za izpopolnitev domobranskih enot.

Toda konec, ki so ga dočakali, je bil precej drugačen.

BRITANCI SO JIH VRNILI V JUGOSLAVIJO.

Načelnik štaba Osme britanske armade W. D. Morgan je to obrazložil takole: „Jugoslovanski državljani, ki so bili ob koncu vojne vrnjeni iz Avstrije v Jugoslavijo, so se bojevali na strani Nemcev proti zavezniškim jugoslovanskim četam maršala Tita. Zato smo z njim ravnali kot s sovražnikovim moštvom, ki se je vdalo. Glede na položaj, ki je bil takrat v Avstriji, so bili le-ti izročeni jugoslovanskim vojaškim silam MED VOJNIMI OPERACIJAMI, ki so jih v delih te dežele vodile tako britanske kot jugoslovanske s.l.e.“ Citat izjave W. D. Morgana jugoslovanskemu begunskemu politiku dr. Mihi Kreku kot jo navaja dr. Dušan Biber v delu „Nova Jugoslavija u sudbonosnim trenucima“ Vjesnik u srijedu, od št. 1100 do 1121, Zagreb 1973.

Britanci so tako ravnali med drugim tudi zaradi določb Deklaracije o zverstvih, sprejete na konferenci zavezniških zunanjih ministrov v Moskvi. Tam so sklenili, da bodo vsi nemški oficirji in vojaki ter člani nacistične stranke, ki so odgovorni za zverstva ali pa so pri njih prostovoljno sodelovali, vrnjeni deželam, v katerih so storili zločine. TU BODO POTEM TUDI SOJENI IN KAZNOVANI. Ker so bili domobranci (in kajpak sestavni del nemških oboroženih sil), so morala določila deklaracije veljati tudi zanje.

BRITANSKE OBLASTI SO DOMOBRANCE VRNILE S KOROŠKEGA V JUGOSLAVIJO proti koncu maja in v začetku junija 1945 z več železniškimi transporti. OPERACIJO VRAČANJA SO IZVEDLI, KOT DA BODO UJETNIKE IZ VETRINJA PREMAKNILI V ITALIJO, KJER DA BODO NAMEŠČENI V POSEBNA, ZANJE ZGRAJENA TABORIŠČA.

TO SO STORILI ZATO, DA SE DOMOBRANCI NE BI UPIRALI, ZAKAJ BRITANCI SO SE ZBALI, DA BI SICER LAHKO (ČE BI UJETNIKI VEDELI, KAM JIH V RESNICI VODIJO) POVZROČILI NEREDE.

Čeprav je nekaterim vrnjenim uspelo pobegniti med prevozom v Jugoslavijo in sporočiti domobranskemu poveljstvu, kaj se v resnici dogaja, tem pripovedim vse do konca nihče ni resno verjel. Pač pa se je nekaterim uspelo izogniti vrnitvi: pobegnili so iz vetrinjskega taborišča.

KAJ SE JE ZGODILO Z VRNJENIMI DOMOBRANCI?

Franci Strle pravi v opombi svojo izredno dokumentirane knjige „Velike finale na Koroškem (samozaložba, Ljubljana 1976) tole:

„SPLOŠNO ZNANO JE, DA JE BILA VEČINA VRNJENIH DOMOBRANCEV NAJHUJE KAZNOVANA. Po KRATKEM zaslišanju so bili NA SMRT OBSOJENI IN POKONČANI pripadniki domobranskih udarnih bataljonov, organizatorji izdajstva in neposredni izvrševalci zločinov proti ljudstvu, izločeni pa so bili mladoletniki in tisti, ki jih je zajelo zadnje

domobranksko novačenje v januarju in februarju 1945 (le-to so domobranci v večini primerov izvedli s silo), pa tudi tisti, ki jim je uspelo dokazati, da so k domobrancem prestopili pod pritiskom že poprej, a niso počenjali nobenih zločinov. Kot mi je znano iz zasebnih virov, se ni nič bolje godilo izdajalcem drugih evropskih narodov in njihovim domačim fašistom v deželah s klasično meščansko demokracijo. Na Francoskem so na primer postrelili celo nemške priležnice francoske narodnosti.

GLEDE ŠTEVILA NA SMRT OBDOJENIH IN POKONČANIH NISO NA VOLJO NATANČNI PODATKI. Sovražni begunski viri navajajo število 9000, ki pa je pretirana. Iz pomembnega seznama, ki ga navajajo kot dokaz, je razvidno, da so tu všteti vsi padli belogardisti in narodni izdajalci od leta 1942 dalje, nekateri celo po večkrat, vrh tega pa celo še žrtve, ki so padle pod streli Italijanov, Nemcev ali črnorokcev, a so jih belogardistični propagandisti pripisali partizanom.

Po pregledu sovražnih enot Glavnega štaba JA za Slovenijo z dne 9. maja 1945 (fasc. 25/III-6 v Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja) se je moglo umakniti čez Ljubelj in zbrati v vetrinjskem taborišču kakih 9.950 oboroženih domobrancev. Novačenje med begunci po 12. maju 1945 je dalo še kakšnih 3000 mož. Od tega števila se jih je kakšnih 1500 izmaknilo vrnitvi, se pravi, da sovražni begunski viri v številu POKONČANIH pretiravajo najmanj za tretjino.“

* * *

Janez Čuček se leta 1979 — 34 let potem — sprašuje „Kaj se je zgodilo z vrnjenimi domobranci“ in 34 let potem skuša to obrazložiti slovenski javnosti in še to ne s svojimi besedami, ampak z opombo vzeto iz „izredno dokumentirane“ (sic!) knjige Francija Strleta. Zdi se, da se Janez Čuček popolnoma strinja z ugotovitvijo avtorja „Velikega finala na Koroškem“, zato veljajo tudi njemu tale vprašanja:

SPLOŠNO ZNANO je — pravi — da je bila VEČINA vrnjenih domobrancev NAJHUJE kaznovana. Če je to tako „splošno znano“, se vsakdo lahko vpraša, kje in kdaj pa je bilo „domá“ to zapisano in objavljeno in dokumentirano, saj posebno vsi Slovence, ki imajo danes izpod 45 let, tega niso mogli sami doživeti ali biti priče tistemu sojenju in kaznovanju? Če tisto še ni bilo nikjer JAVNO izpovedano in JAVNO napisano, ali se „SODNIKI“ in JUSTIFIKATORJI sramujejo (za Čučka gotovo pravične) kazni, ki je doletela TISOČE slovenskih domobrancev.

Če je Strletova knjiga resda tako izredno dokumentirana, zakaj pa ne pove, KAKO so bili POKONČANI pripadniki domobrantskih udarnih bataljonov? Postreljeni, poklani, pobešeni, poteptani, povoženi, mučeni, zasramovani, živi pokopani? Zakaj ne pove, KJE, na KATERIH KRAJIH so bili pokončani. Že izraz sam „pokončani“, kadar gre za ljudi, je piscu lahko v sramoto. Zakaj ne zapiše, KDO jih je sodil in KATERI so tisti junaki, ki so Z ŽICO ZVEZANE (saj je bilo tako, ali ne?) domobrantske ujetnike pokončali! Če že ne zaradi drugega, že zaradi senzacije, ki bi jo tak zapis vzbudil (tudi) med slovenskim ljudstvom, bi bilo primerno poizvedeti in pove-

dati, kako se je tisto zgodilo. Namesto da se, Čuček, ukvarjate z nepomembno slovensko politično emigracijo, bi vaš zapis v obliki reportaže o tistih (za nas tako strašnih) dogodkih pred 35 leti gotovo prinesel vaši knjigi častni naslov najboljše uspešnice med slovenskimi bralci lanskega leta.

In še vnaprej sprašujemo: Zakaj niso v tisti „dokumentarni knjigi“ navedeni natančni datumi tistih pokolov oziroma „pokončevanj“? Zakaj tudi niso omenjeni (kar po imenih omenjeni!) sodniki na smrt obsojenih, saj so vendar zadostili sveti pravici tiste grozne dni — ali ne? Vemo samo to, da je bil v tistem času pravosodni minister J. Pokorn, o katerem je celo celjska Mohorjeva družba vedela več dobrega povedati, ko je umrl, le tega pa ne.

Rečeno je, da so bili domobranci ZASLIŠANI in OBSOJENI. Zaslišani — o čem? Kako ti je ime, kdaj si vstopil v domobrance, odkod si? Več pa ne! O zverstvih, grozodejstvih, ki naj bi jih počeli? Ne: dejstvo samo, da so bili domobranci, oziroma še bolje rečeno, da so bili protikomunisti, je bilo zanje odločilno breme, da so morali biti pokončani.

Sprašujemo tudi: kakšno resnost je pripisati sojcaju tisočev na smrt obsojenih, če sam Strle prizna, da GLEDE ŠTEVILA NA SMRT OBSOJENIH IN POKONČANIH NISO NA VOLJO NATANČNI PODATKI. Ali ni sramota, da se morajo pisci doma nanašati na begunske vire v tem primeru, poleg tega pa še vedó povedati, da je številka pretirana. Zakaj pa ne vprašate partijo, kakšna je točna številka ali pa seštejte sodne zapiske?

Potem je zapisano tudi; da je iz pregleda sovražnih enot Glavnega štaba JA za Slovenijo sklepati na kakih 11.450 oboroženih domobrancev, ki so bili vrnjeni in VEČINA pokončani! Civilisti pa sploh niso všteti in omenjeni. Če je zgoraj rečeno, da so bili domobranci vrnjeni v smislu moskovske Deklaracije o zverstvih, ali to pomeni, da so Britanci še pred izročitvijo vedeli, da je teh 11.450 domobrancev zagrešilo take zločine omenjene v Deklaraciji? Ali je 11.450 domobrancev ali velika večina teh, zagrešila zločine, za katere so bili potem kaznovani s „pokončanjem“? Ali vidva, Janez Čuček in Franci Strle, moreta verjeti, da je bil tako velik odstotek za vojsko sposobnih fantov, na tako majhnem ozemlju, sposoben zagrešiti izdajstvo nad slovenskim narodom?

Lepo je tudi rečeno, ni pa jasno povedano, da so bili domobranci izročeni jugoslovanskim vojaškim silam MED VOJNIMI OPERACIJAMI, kar pa ni res. Vojna se je že zdavnaj končala, vojaške operacije (ne pa vojne) pa so bile le v toliko, v kolikor so s prevaro neoborožene domobrance spravili na vojaške transporte.

Za konec pa še tole: v deželah s klasično demokracijo — kot pravite — so bile postreljene (ne pokončane!) nemške prilježnice francoske narodnosti. Nadvse zanimivo bi bilo vedeti, kaj se je v Sloveniji zgodilo z nemškimi in italijanskimi prilježnicami slovenske narodnosti, predvsem s tistimi, ki so opravljale ta posel po navodilih partije. Ali pa tudi o tem ni na voljo natančnih podatkov?

BAZOVICA OB PETDESETLENICI

ali: Pod italijanskimi streli padli Slovenci! —

Prvi odmev iz KATOLIŠKEGA GLASA:

Letos 6. septembra je poteklo 50 let od ustrelitve štirih narodno zavednih slovenskih fantov na kraški gmajni zraven Bazovice pri Trstu. Njihovo žrtvovanje za svobodo, slovenstvo in pravico je tedaj v letu 1930 pomenilo nekaj izrednega in edinstvenega ne samo v našem ožjem primorskem prostoru, temveč v Italiji in v Evropi sploh.

Če pomislimo, da je fašizem v Italiji uradno prevzel oblast jeseni 1922 brez prelihanja krvi in da je v naslednjih nekaj letih odpravil vse slovenske šole, ukinil slovenska kulturna društva in gospodarske organizacije ter izgnal slovenski jezik iz vseh uradov, da bi tako nasilno uresničil svoj načrt italijanizacije Slovencev in Hrvatov v tedanji Julijski Benečiji, potem se ne moremo čuditi, da je odpor naših ljudi zahteval tudi poseg po najbolj radikalnih sredstvih proti izvajanju uradne rodomorne politike fašističnih italijanskih oblasti.

Na osnovi takšnih političnih razmer lahko tudi moralno upravičimo tudi takšne aktivne oblike odpora, ki so jih takrat zasnovali in deloma izvedli slovenski mladinski predstavniki v narodni samoobrambi. Med te sodi tudi postavitve peklenškega stroja v tiskarno fašističnega dnevnika „Il Popolo di Trieste“, ki je že celo desetletje bruhal ogenj in žveplo na Slovence in vse njihove organizacije in predstavnike. Namen tega dejanja je bil vsekakor uničenje tiskarne, ne pa človeške žrtve.

To se nam je zdelo potrebno pojasniti, da ne bi kdo iz nepoznanja takratnih razmer tolmačil oblike narodnega odpora proti nasilnemu potujčevanju z merili današnjega časa.

Drugi odmev iz KATOLIŠKEGA GLASA —

v dopisu pod naslovom „Zakaj tako pisanje“:

Proslave 50-letnice tragične smrti Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča so za nami. Proslavljala so naše bazoviške žrtve skoro vsa naša društva, v eni ali drugi obliki. Ne pretiravamo, če trdimo, da jim je — poleg osrednje proslave na Bazovici — največ misli posvetila Slovenska skupnost, ki se jih je kot prva spominjala v zvezi z obletnico požiga Narodnega doma in kasneje na vseh „Naših praznikih“.

Vrhunec vseh proslav pa je bila gotovo mogočna manifestacija enotnega značaja na bazovski gmajni, ki se je je udeležilo, tako pravijo, okrog 10.000 Slovencev. Če izvzamemo nekatere okoliščine, ki bi jih ne smelo biti (rdeče zastave, in samo rdeče! na odru; rdeče-modro-bele zastave, ki so se potem veličastno pridružile, niso slovenske ampak srbske. Slovenska zastava je belo-modro-rdeča), potem lahko trdimo, da je bila osrednja enotna

proslava res izraz vseh slovenskih zavednih ljudi, kar se je posebej občutilo v enkratnem govoru dr. Sardoča. Res, da je bilo baje leta 1945 na isti gmajni kar 80.000 Slovencev, vendar se je od takrat marsikaj spremenilo, posebej v obdobju Kominforma, tako da smemo biti zadovoljni, da se je na bazovski gmajni zbralo 10.000 rojakov.

Kar pa nas je ob teh proslavah izredno ranilo — seveda kot zavedne primorske Slovence — je pisanje „Primorskega dnevnika“ in ljubljanskih „Naših razgledov“. Ako bi pisec zadevnih člankov (v P. D. naravnost uvodnik!), bil nekdo, ki ne pozna naših razmer, bi lahko še molčali, toda pisec tako enega kot drugega članka je Boris Race, zdajšnji predsednik SKGZ, ki je tudi lastnica „Primorskega dnevnika“, saj je ta glasilo SKGZ.

Piše pa Boris Race v nedeljskem „Primorskem dnevniku“ 7. septembra letos takole:

Potem ko je fašizem zaprl slovenske in hrvaške šole razpustil vsa slovenska in hrvaška društva, zatrl tisk..., ni mladini preostalo drugega, kot stopiti na pot boja. Da so prišli do takega zaključka je prispevalo tudi zadržanje starejših slovenskih politikov, ki so se iz političnega oportunizma utvarjali, da se je moč braniti pred fašističnim nasiljem s sklicevanjem na zakonitost.“

Isti pisec, ki ima, kot se vidi, monopol nad vsemi jugoslovanskimi glasili, pa piše v „Naših razgledih“ z dne 12. septembra letos takole:

„Primorski Slovenci smo bili v tem stoletju trikrat postavljeni pred take preizkušnje: ob koncu prve svetovne vojne, ob kulminaciji fašističnega nasilja in pa po napadu fašistične Italije na Jugoslavijo. Prve preizkušnje nismo prestali zaradi slabosti splošne politike... Kot že omenjeno, so ob drugi preizkušnji slovenski politiki povsem odpovedali...“

Kot zaveden primorski Slovenec se vprašam: kako je mogoče, da nekdo, ki zastopa neko osrednjo slovensko organizacijo (SKGZ je osrednja slovenska organizacija levičarskega tabora; njej enakovredna je v demokratično-katoliškem taboru SSO), piše take lažne stavke!?

Vtis imam, da predsednik SKGZ ni pod fašizmom nič trpel in nič tvegalo (morda je bil premlad) in da zato nima pojma, kaj je bil fašizem na Primorskem in kaj so naši slovenski politiki v tistem izredno težkem obdobju dobrega storili za svoj narod. Josip Vilfan, Virgil Šček, Engelbert Besednjak, Janko Kralj, pa odvetniki Abram Angeletto, Dekleva, Simčič, Sfiligoj itd. itd., so bili mar sami slabiči naivni in nepripravljeni politikanti in — najslabši očitek — oportunisti? Naj dokaže Boris Race, kdaj so bili ti naši idealni možje oportunisti! Morda Besednjak, ki mu je uspelo podaljšati izhajanje slovenskega tednika v tej naši najhujši dobi? Morda Šček, Sfiligoj, Vilfan, ki so dali vse za svoj narod?

Ne vem, kje je Boris Race živel med fašistično diktaturo, v Trstu ali kje drugje. Če je kje drugje, ne bom nikdar trdil, da je bil oportunista, kot on sedaj krivi naše zaslužne politične možje, ki so za svoje ideale šli skozi fašistične zapore in konfinacije.

Trdim pa lahko eno samo stvar: upor proti fašizmu je bila epopeja, junaška stran vsega primorskega ljudstva — od politikov do naših duhovnikov — ki ni vedelo, kot nekateri po drugi svetovni vojni, kaj je oportunizem!

Zato naj ga nihče ne žali s plehkimi stavki in izmaliženimi trditvami!

Primorski Slovenec

Tretji odmev — naša glosa k naslovu:

Malone ves slovenski svet, v zdomstvu, za mejami in doma je proslavil bazoviške žrtve izpred petdesetih let. Pa nismo niti v zamejskem, še manj pa v „domačem“ tisku našli docela prave, resnične podobe tiste skupine mladih primorskih Slovencev, ki so se zatekli k silobranu pred zatiranjem in divjanjem ITALIJANSKIH, ne samo fašističnih oblasti, nad slovenskim prebivalstvom. Taka, se nam zdi, je bila zgodovinska resnica, ki je ni dovoljeno izkrivljati na ljubo današnje, take ali take fratelance, od katere pa naš rod na Primorskem le škodo trpi. Če ni tako, pa naj kdo pove, kdo izmed nefašističnih Italijanov pa se je takrat vsaj z besedo zavzel za kruto teptane človečanske pravice naših Primorcev? Razen seveda, če se pod besedo „fašizem“ lahko razume tudi katerakoli tiranija kateregakoli posameznika ali kateregakoli razreda nad vso človeško družbo.

DJILAS O POKOLU DOMOBRANCEV V LETU 1945

V časopisu „Kleine Zeitung“, ki izhaja v Celovcu, je bilo dne 29. decembra objavljeno naslednje:

V razgovoru z britansko revijo „Encounter“ je Djilas, nekdanji Titov sobojevnik, v Beogradu govoril o Jugoslovanih, ki so jih Britanci izročili Titu. Na vprašanje ali se mu zdi prav, da so Hrvate, Slovence in Srbe, ki so takrat zbežali največ na Koroško, izročili partizanom, je odgovoril Djilas z jasnimi NE.

Na vprašanje, ali je bila jugoslovanska vlada 1945 „zakonita“, je odgovoril: „še manj (kot sovjetska)! Bili smo povsem nova... revolucionarna oblast, brez zakonito izvoljenega vodstva, brez sodišč itd. Dejansko smo leta 1945 še vedno ljudi svojevoljno zapirali in ubijali ali iz političnih razlogov ali iz kakršnih koli drugih nagibov, ki smo jih imeli za kaznive. Naša zakonitost je bila še tanjša kot zakonitost Sovjetske zveze.“

Djilas je dobesedno izjavil: „Angleži so ravnali povsem napak, da so te ljudi spravili čez mejo, tako kot smo mi ravnali povsem napak, da smo vse postrelili. V svoji knjigi „Partizanska vojna“ čisto nič ne skrivam, da so bili po mojem mnenju ti pokoli nesmiselno početje krutega maščevanja.“

Ali je dal neposredno Tito ukaz za to, ne vem, je rekel Djilas. Gotovo pa je bil tudi Tito iz praktičnih razlogov za korenito rešitev. Takrat sta vladali v Jugoslaviji „neurejenost in uničevanje“ in ni bilo skoraj nobene uprave. Nemogoče bi torej bilo primere 20.000 ali 30.000 ljudi zanesljivo preiskati. Zato je bilo najbolj preprosto VSE POSTRELITI.

Tiskovni sklad Karla Mauserja:

	(dol.)	
Franc Šega	5	N. N. 14
Tone Gorše	7	Ivan Boh, Kanada 20
Jañez Košir	3	Otmar Mauser, Kanada 20
Tone Lavriša	3	Duh. Ciril Turk, Nemčija .. 10
Viktor Tominec	3	D. L., Kanada 5
Janez Ovsenek	3	N. N., Brazil 15
Lojze Drobnič	3	Tomo Špur, Čile 20
Tone Nemeč	2	(pesi)
Marija Mauser	3	Franc šenk .....
Slovenska pisarna	6	Duh. J. S. 10.000
Tone Oblak	3	Duh. J. S. 50.000
N. N.	50	Jože Nemanič .....
Likožar Jože	10	S. R. 35.000
N. N.	100	S. R. 15.000
Štefan Vesel	4	Dr. Ludvik Puš .....
Cendol Mimi	4	Berlot Viktor .....
Baje Lojze	10	Berlot Viktor .....
		Buda stane .....
		Vsem darovalcem — najlepša hva la!

Darovali so — od 1. 4. 1980 do 15. 10. 1980:

Za Zavetišče:	v pesih:	Šušteršič Janez — družina	10.000
N. N., Rosario	5.000	Za gradnjo Zavetišča:	
N. N., Argentina	10.000	Zakrajšek Jože	50.000
Avguštin France	10.000	Tomaževič Lovro in Franc	400.000
Lah Polde	30.000	Knap Janez	50.000
Dobiček od kosila na Cvetno nedeljo (30. 3. 1980) v Zavetišču	1.830.000	Stante Stane	100.000
V spom. na p. Miro Beneš:		Ferjančič Vencel	100.000
Inž. Švigelj Teodor	100.000	Šuc Silverij	100.000
Ob 3. obletnici smrti moža:		Za Zavetišče: v pesih:	
šproč Berta	50.000	N. N., Capital	38.000
V spomin na pok. Dimitrija		Dolček Dobrila	100.000
V sp. na p. Dimitrija Web- le in Dr. Jano Zakotnik:		Matevžič Janez	100.000
šproč Berta	50.000	Prešeren Ciril	8.000
V sp. na p. Antona Sušteršič:		Skarlovnik Maks	8.000
Inž. A. Matičič — družina	30.000	Prešeren Gabrijel	8.000
Mikolič Milena	10.000	Peternel Jože	12.000
ga. Valentinčič	10.000	Marinič Jože	12.000
Doleac Vencelj	30.000	Golob Franc	2.000
V sp. na p. Frančiško Knavs:		Hronsky-Jurše Cilka	2.000
		N. N., Capital	7.400
		N. N., V. Ballester	2.000
		Skvarča Marko	10.000

Tomažević Franc	8.000	Dolenc Vencelj	100.000
Tomaževč Lovro	8.000	Tomažević Lovro	10.000
Avguštin Franc	4.000	V sp. na pok. mamo Gnezda:	
Filipič Marjan	8.000	Tomažević Lovro	10.000
Kržišnik Jože	8.000	V sp. na p. Janeza Pokorna:	
Dolenc Vencelj	8.000	Tomažević Lovro	10.000
Zupanc Franc	4.000	Ob 5. obletnici smrti hčerke	
Gradišar Anton	4.000	Marjetke:	
Starič Janez	8.000	Žgajnar — družina	100.000
Filipič Andrej	8.000	v dolarjih:	
Erjavec Slavko	2.000	v dol.:	
Zakrajšek Jože	8.000	Petrič Lojze, USA	5
Miklič Jože	8.000	Kolman Ludvik	13
Zupanc Ivan	2.000	Kokelj Ančka in Frank, Kan.	90
Jančič Anton	8.000	V spomin na pok. Alojzijo	
Hren Ludvik	8.000	Lončar:	
Mustar Stane	8.000	Lončar — sinovi in hčere .	100
Lipušček Silvo	8.000	V spo. na pok. mater Fran-	
Pustovrh Janez	8.000	co Hren:	
Potočnik Matevž	8.000	Mohar Lojze — družina ...	10
Šilar Ivan	8.000	Za zavetišče:	
Juvančič Milan	3.000		
Kramar Maks	8.000		
Kržišnik Jože ml.	8.000		
<i>Za gradnjo Zavetišča:</i>			
Jenko Janez	50.000	N.N., San Martin	2.000
Matevžič Janez	120.000	Gutovnik Jože	28.000
N. N., Argentina	312.000	N. N., V. Ballester	2.000
N. N., Florida	50.000	Zajec Štefka	20.000
N. N., San Justo	250.000	Vrhovec Ela	10.000
N. N., San Justo	341.000	Jeločnik Avgust	12.000
V spomin napokojn. očeta:		Tomazin Franc	22.000
Šušteršič Janez — družina	50.000	Avguštin Aleksander	22.000
Pfeifer Helena	30.000	Kastelic Anton	22.000
V spomin na pok. Antona		Tomazin Vinko	6.000
Šušteršiča:		Tekavec Ciril	16.000
Prof. Rakovec — družina	30.000	Iskra Janez	8.000
Tomažević Lovro	10.000	N. N., Ramos Mejía	10.000
V spomin na pok. očeta in		Avguštin Franc	14.000
tri brate:		Jagodic Florjan	8.000
Žerovnik Jože	40.000	Avguštin Tone	10.000
V spomin na pok. duh. A.		Rus Srečko	53.000
Stanovnika:		Tomažević Anton	8.000
Žerovnik Jože	30.000	Pfeifer Marjan	26.000
V sp. na p. Janeza Breliha:		Tomažević Lovro ml.	8.000
		N. N., Hurlingham	50.000
		Rev. Avguštin Albin	11.000
		Lavrič Lojze	2.000

Andrejak Anton	8.000	Jenko Janez	20.000
Jakoš Janez	64.000	Oblak Franc	20.000
Šifrer Marjan	2.000	Avguštin Franc	10.000
N. N., Ramos Mejía	1.000	Tomažević Lovro	20.000
Cestnik Jože	26.000		
Brula Janez	6.000	Z a Z a v e t i š č e : v pesih:	
Kočar Lojze	2.000	Borštnik Maks	85.000
Lichtenberg Herbst	38.000	Prof. Logar Vinko	38.000
	v dolarjih:	Šabič Branko	38.000
Hren France, USA	10	Ana M. de Šabič	38.000
V spomin na pok. svaka		Slavič Franc	50.000
Jožeta Rusa:		Erjavec Ida	8.000
Zajec Milan	20	Gričar Franc	50.000
Za gradnjo:		Baraga Saša	4.000
Kušar Ivanka	50.000	Čarman Peter	38.000
Rant France	100.000	Kožar Janez	3.000
Matevžič Janez	100.000	Bras Rudi	4.000
Dolček Dobrila	50.000	Makovec Ivan	8.000
N. N., Lomas del Mirador	2.562.000	Malovrh Franc	26.000
Loboda Marjan	200.000	Škulj Edi	3.000
Aljančič Vinko	100.000	Žnidar Janez	2.000
Amon Janez	200.000	Ravšelj Valentin	3.000
V spomin na pok. mamo		N. N., San Justo	50.000
Avguštinovo:		Filipič Bogo	13.000
Jenko Janez	50.000	Zupančič Ivanka	10.000
Zerovnik Jože	20.000	Rev. Škerbec Jože (cerkve-	
Dolenc Vencel	30.000	na nabirka pri sv. maši	
Oblak Franc	30.000	v Zavetišču — 31. 8. 1980.	285.000
Inž. Matičič Anton	30.000	Izkupiček pri spom. prosla-	
Potočnik Matevž	100.000	vi v Zavetišču 31. 8. 1980.	3.150.800
Tomažević Lovro	20.000	Za gradnjo:	
V spomin na po. Jerneja		Matevžič Janez	100.000
Vrhovec:		Dolček Dobrila	50.000
Cof Emil	100.000	Kogovšek Jakob	100.000
V sp. na p. Antona Bidovec:		Šivic Srečko	100.000
Štefe Jernej	100.000	Dolček Dobrila	50.000
V spomin na pok. go. Zor-		Matevžič Janez	200.000
ko Kompare roj. Urančič:		V spomin na pobite domo-	
Dr. Brumen — družina ...	30.000	brañce iz 24. čete:	
V spomin na pok. mamo		Buda Stane	30.000
Potočnik, umrlo v domovini:		V spomin na pok. mamo	
Tomaževićevi	20.000	umrlo v domovini:	
Dolenc Vencel	30.000	Dermastja Franc	100.000
Cof Emil	20.000	Tomažević Lovro	30.000
Inž. Matičič Anton	20.000		

P r i p o r o č a m o !

LOŠKA DOLINA – ŽRTEV REVOLUCIJE

V sklopu svoje zbirke „Zrenja in uvidi“

izdala „Založba SIJ“

Buenos Aires – leto 1980

**Mirne, srečne in vesele praznike
– novoletne in božične –
in ožarjeno s svobodo novo leto
našim bratom v domovini,
zdomcem in zamejcem „VESTNIK“
vošči**

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA

Concesión Nº 6830

Propiedad Intelectual

Nº 53.342 –23-4-80–

R. Falcón 4158, 1407 Bs. As.